„Totul e simplu, atât de simplu, încât / devine de neînțeles“ Nichita Stănescu

Redactor şef: Gheorghe Dobre

Editori:
Asociația Culturală HELIS,
Muzeul Județean Ialomița

www.revistahelis.ro

HELIS

REVISTĂ DE CULTURĂ - ISSN 1584-5672 • ANUL XIII, nr. 11 - 12 (151-152), noiembrie-decembrie 2015
• Apare la SLOBOZIA • 1,0 LEI

Dan Elias

Cel mai frumos gând!

Mulți dintre noi trăim într-o lume pe care nu o mai înțelegem. Moartea s-a amestecat cu viața; ideile cu banii; credințele cu ura. Așa să fi fost mereu? Să nu fi știut noi că suntem irecuperabili? Că răul din sufletele noastre va ieși mereu învingător în fața unui bine doar ipotetic? Nu! Am știut! Am știut și am ascuns adevărata noastră esență, una în care ura și egoismul se simt cel mai bine.

Trăim începutul unuia dintre multele „sfârșituri” de care am avut parte de-a lungul istoriei. Dacă vom accepta asta, poate vom reuși să facem lucrurile ce ni se vor întâmpla mai puțin dureroase.

Până una alta, ne plângem copiii sau părinții morți pe altarele altora și ura ne umple picătură cu picătură. Nu avem nimic de împărțit între noi pentru simplul motiv că alții le-au împărțit de multă vreme doar între ei; și cu toate acestea, moartea este doar pentru noi. Am rămas niște biete animale gânditoare, iluzionați de lucruri care nu există, pe care tot noi le-am inventat cu speranța de a face zădărnicia vieților noastre acceptabilă. Unde este Adevărul? Unde este Dreptatea sau Libertatea? Unde este Egalitatea în fața lui Dumnezeu? Și, mai ales; unde este Dumnezeu? În loc să fie în fiecare dintre noi, el a devenit proprietatea religiilor; a papilor, a muftiilor, a patriarhilor, a rabinilor..

Această lume este creația lui sau a lor? Ne-am obișnuit atât de mult să facem parte din tot felul de „turme”, încât nu mai avem puterea de a ne întinde mâna unul altuia. Nu ne mai putem privi în ochi fără să ne aducem aminte de ei, de cei care ne cheamă în biserici, în sinagogi, în moschei ca să ne învețe „calea”, să ne aducă aminte că „pacea” și „mântuirea” ne-o aduc doar ei, dar numai prin „supunere”.

Sigur că Dumnezeu există! El este cel mai frumos gând de care oamenii sunt în stare. El nu se cumpără de nicăieri; nu-l aduce nimeni în mințile noastre. Uneori este dragoste, alteori este mângâiere și de cele mai multe ori este umilință față de ceilalți. Nu v-ați întrebat cum de a ajuns încrâncenare și ură? Nu v-ați întrebat de ce în loc să ne apropie, ne învrăjbește tot mai mult?

Poate că înainte de a ridica armele, ar trebui să o facem.

Augustin MOCANU

UNITATEA SPIRITUALĂ A ROMÂNILOR DEMONSTRATĂ DE COLINDELE STRĂVECHI DESPRE FATĂ ŞI FECIOR

RUGĂMINTE:

1. Imaginați-vă harta spațiului național românesc și plimbați-vă cu privirea pe diagonala: Țara Silvaniei (Sălaj) - Câmpia Soarelui (Ialomița).

2. Citiți următoarele perechi de colinde cu subiecte comune, dar originale, și meditați asupra titlului dat mai sus.

1. Leagăn de mătase

a

Dulaș mare cât de mare
Leru-i fică, dragă fică,
Cât de mare margini n-are.
Marginile bat munții
Și stropii își bat norii;
Pântre brazi, pântre molizi,
Noată-și, noată bou' sfânt
Cu coarnele de argint;
Cum înoată, coarne-și coată.
Da în coarne ce-și dădu?
Un leagăn de-a lui leagăn.
Da în leagăn cine șede?
Șede fiica gazdii, ea.
Da lucruțu ce-și lucra?
Împistrește, împistrește
Guleraș tătâne-său,
Năfrămuță frate-său.

Tihău, Sălaj, 1925-1940

b

Cetinele, cetioară dragă, leo! (ref.)
Pe mare plăviță-m' vine,
Numai brazi, molizi uscați.
Dar pă urma brazilor,
Vine cerbu-notător.
Cerbu-noată,
Coarne-și poartă.
La vârful cornițelor
Leagăn verde de mătase
Cu ciucuri pletiți în șase.
- Dar în leagăn cine-m' șade?
- Șade Leana, fată mare.
- Dar de lucru ce-m' lucrează?
- La un guler ș-o năfra'.
Gulerașul fraților,
Năframa cumnaților.
- Dar din gură ce-m' grăia?
- Cerbule, cerbuțu meu,
Mai încet cu-notătura,
Că mi-ai stricat cusătura,
C-am un frate năvodar
Ș-un cumnate măcelar;
Io-ndată le-oi porunceară
Și năvodul l-or băgară
Și pe tine te-o scoteară –
Te-o scoteară, te-o tăiară,
Ț-dă carnea la măcelar,
Și oasili la dulăi,
Și sângili la șoimei,
Și păru la trăistar
Să-m' facă traistă de cal.

La anu și la mulți ani!

Drăgoiești, Ialomița, 1963

2.Pețitorii și calul nărăvaș al fetii

a

Supt un țărmuraș de vale,
Domn, domn și-a nost domn,
Este-o fată de domn mare.
Fata din grai își grăiră:
- Cine-n lume s-ar d-aflar-re
- Să-nveță murgu-acesta-re?
Făr' frâu, făr' căpăstru,
Fără leac de șè pă spate.
Vine Petrea, viteaz mare;
Cum vinè-n spate-i săriră.
Sare-n vânt, sare-n pământ;
Zup, cu Petrea de pământ!
- Ba, ba, ba, măi Petre, ba-re!
Nu ești murgu de-a-nvăța-re,
Numai la hedi de-a săpa,
Numai cepe de-mplunta-re.
Vine Mnicu, grămăticu',
Gubă albă fluturân',
Cizme negre tropotin',
Pinteni galbeni țurgălin'.
Cum vine-n spate-i săriră.
- Ba, ba, ba, murgule, ba-re!
N-ai mâncat un car de fân,
Să mă trântești la pământ.
D-ai băut on toc de lapte,
Să mă porț' pă mine-n spate.

Sălsig, vechiul jd. Sălaj, 1978

(continuare în pag. 15)

Marius STAN

Un om bun

Să îți iubești aproapele ca pe tine însuți
e creștin
e uman
e folositor
e liniștitor
e binefăcător
e atotiertător
e un semn de bunătate

Să îți iubești departele ca pe tine însuți
e o nebunie
e un semn de înțelepciune

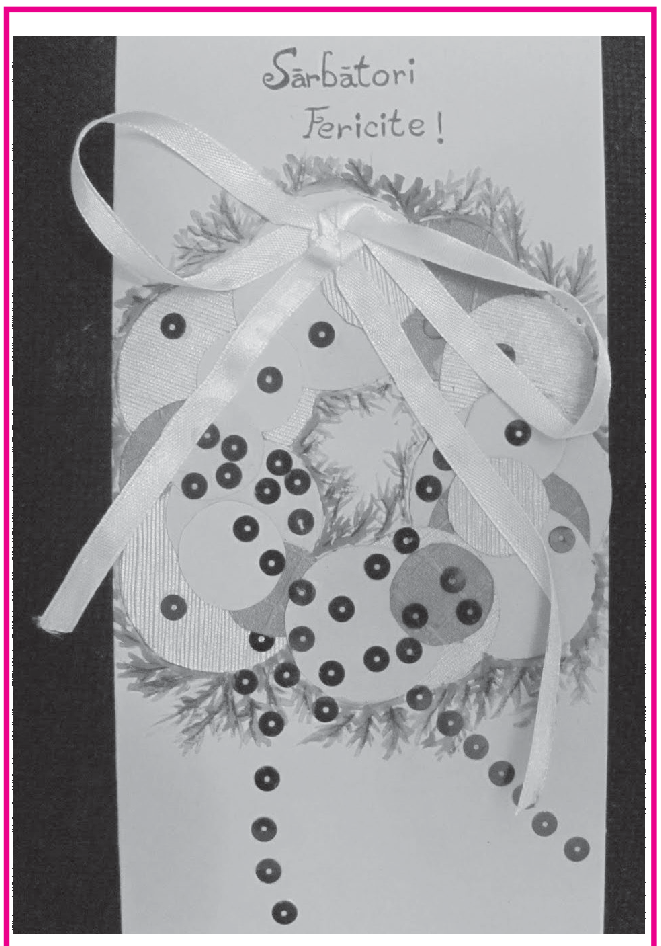

La mulți ani!

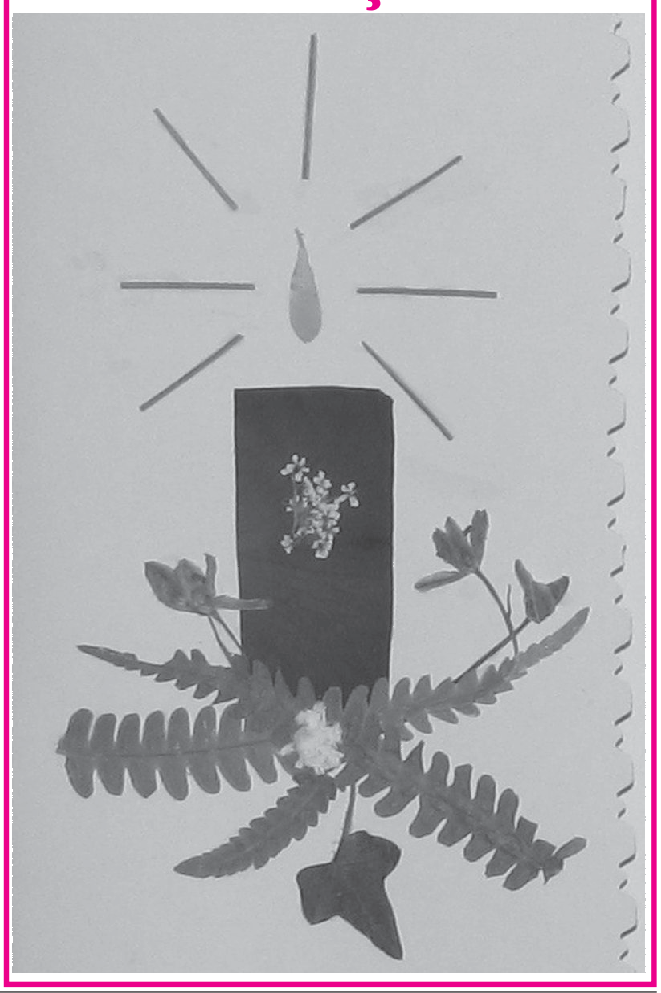

„Totul e simplu, atât de simplu, încât / devine de neînțeles" Nichita Stănescu

Redactor șef: Gheorghe Dobre

Editor: Asociația Culturală HELIS, Biblioteca Județeană "Ștefan Bănulescu", Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Ialomița

HELIS

REVISTĂ DE CULTURĂ - ISSN 1584-5672 • ANUL XIII, nr. 9 - 10 (149-150), septembrie-octombrie 2015 • Apare lunar la SLOBOZIA • 1,0 LEI

HELIS 150 • HELIS 150 • HELIS 150 • HELIS 150 • HELIS 150 • HELIS 150 • HELIS 150

Eveniment

Jurnal intim
Constantin Țoiu

devenind o mărturie dezinteresată și, prin consecință, de maximă autenticitate, pentru posibilul lector din viitor.

Ajuns la vârsta evaluărilor finale, prozatorul considera că viața lui a căpătat un sens numai prin scriitorii în mijlocul cărora a trăit și a scris. În jurnal apar, într-adevăr, numele a zeci de colegi de breaslă. Mulți dintre ei au devenit, prin aspect particular, gesturi tipice, caracter, concepție ideologică etc. prototipuri ale unor viitoare personaje. De aceea, când citești un nume, trebuie să te întrebi dacă el denumește pe scriitorul respectiv sau fantasma unui erou construit pe scheletul său virtual.

După ce, în anul 2012, aceste caiete foarte vechi au fost donate Bibliotecii din Urziceni de patronul său spiritual, m-am văzut pus în situația, responsabilă și onorantă, de a le răsfoi eu însumi și, având girul Domniei Sale, de a decide reluarea surselor binevenite care l-ar interesa pe cititorul de azi. Începând cu numărul din februarie 2014, o primă variantă a textului a fost publicată în foileton în revista ialomițeană „Helis". Ecoul ei în rândul cititorilor a confirmat contribuția acestor însemnări la înțelegerea creației lui Constantin Țoiu și a unei perioade de peste patru decenii din viața literară românească.

Alexandru Bulandra

A apărut volumul „*Jurnal intim*" de Constantin Țoiu, în versiunea cercetătorului Alexandru Bulandra

Acum câteva zile, la editura „Paideia" din București a văzut lumina tiparului volumul „Jurnal intim" de Constantin Țoiu, în versiunea lui Alexandru Bulandra, cercetător literar, membru al Uniunii Scriitorilor, Filiala București de Critică, Eseistică și Istorie Literară, directorul Bibliotecii Municipale „Constantin Țoiu" din Urziceni.

Versiunea propusă cuprinde note culese din 18 caiete donate de marele scriitor, gânditor și om de cultură Bibliotecii care-i poartă numele și materializează un gând pe care Constantin Țoiu l-a lăsat moștenire urmașului

Argument

Sub acest titlu -Jurnal intim -, *au apărut, în volumul patru* „Memorii întârziate", Editura Cartea Românească, 2009, pp.142-144, *șase note urmate de un* „P.S. Am pus ca titlu *Jurnal intim*, ceea ce sună altfel decât celelalte... *Memorii din când în când*, apărute, în care explicam alegerea făcută, asupra căreia revin... În AVERTISMENT notam: <<L-am numit astfel (*Memorii din când în când*), întrucât un jurnal în înțelesul obișnuit al cuvântului m-a preocupat mai puțin decât o stabilire cvasicronologică a ideilor, lecturilor, întâmplărilor: o biografie cărturărească, mai curând, mai important pentru mine și pentru felul meu de a fi... Sau: nu voi fi dus eu o existență civică plină de fapte cutezătoare... care să merite o consemnare riguroasă în felul consacrat ? S-ar putea. Oricum, după cum reiese chiar din mărturia *O disidență mentală*, s-ar părea că acesta este adevărul...>> Răsfoind caietele foarte vechi, unele ferfenițite, în ultimul timp, după cele trei volume de memorii apărute, constat,... aud, de fapt,... susurând un nou izvor, ce părea sleit... Îmi dau seama că am omis multe lucruri, pe care le socoteam nedemne de a fi publicate. Nedemne, din punctul de vedere al celorlalte trei volume apărute și în care mă preocupa mai mult o biografie intelectuală. De pildă *Note cu femei din 58*, publicată la sfârșitul anului trecut, o socoteam sub nivelul impus mie. Iată că nu știm niciodată ce suntem,... cine suntem,... și cine este, poate, mai interesant, pentru cititor. Astfel încât – cât mai găsesc surse, ce mi se păreau inferioare, ori chiar uitate în însemnările mele făcute la întâmplare, surse binevenite – le reiau..."

În volumul doi de „Memorii...", Cartea Românească, 2004, găsesc, pp.268-276, *cincisprezece* Fraze din 1954, *unele asemănătoare notelor de* jurnal intim.

În „Memorii. Vederi din Prepeleac, cinci", Editura Cartea Românească, 2010, *sunt două subcapitole, unul, la pagina* 191, *cu titlul* „Note, contra-note", *și următorul, la pagina 194,* „Maxime și minime". *În primul, accentul de jurnal intim este dat de două note pline de tristețe:* „3 octombrie. Troti, soția lui Theodor Grigoriu (1), prietenul meu, e pe moarte. Pulsul 5 cu ceva infim. Și noi (2) plecăm pentru ultima șansă la Paris. Doamne... În mai, îi duceam liliac întotdeauna." A doua notă are data și prima frază din caietul cu supracoperta din vinil roșu, fără adăugirea de aici: *„19 iulie 1982.* Karin a murit de ziua mea, la ora cinci dimineața în brațele lui Frau Martha..." *Și adăugirea:* „Învinuirea ei că un text din ultimul meu roman i-ar fi prevestit moartea. (3) A spus-o o singură dată; pe urmă n-a mai spus-o. A trecut-o sub tăcere. Sau și-o fi dat seama că eu eram singura ființă din lume care ar fi gândit dispariția ei fizică. La Paris, la spital, o întreb pe doctoriță, o femeie tânără, română, ce șanse îi dă... - MINCE ! - mică de tot – sau nici una ! A spus-o privindu-mă profesional. Notează asta ca pe o obsesie." *La* „Minime și maxime", *soția reapare:* „Este divin să stai drept în picioare. (Karin)".

La Constantin Țoiu, notele de jurnal intim și cele de autor tatonând noi scrieri sunt de nedespărțit. Putem vorbi, pe bună dreptate, folosind formula marqueziană, de intimitatea unui om care-și trăiește propria viața și le observă pe ale celor din jur pentru a le povesti. Iar însemnările sunt luate la foc încins din retorta acestui laborator de scriitor dedicat zi și noapte menirii sale.

Fiind vorba de jurnalul intim al autorului romanului „Galeria cu viță sălbatică", gândul ne duce, firesc, la „un caiet de școală cu coperta albastră, pe care era scris cu cerneală neagră numele său, Chiril Merișor", *cu însemnări ale acestui personaj despre* „niște gânduri, observații și reflecții ale lui, intime" *pentru care va fi arestat și anchetat, plătind, până la urmă, cu viața. În timpul anchetei de la securitate, unde ajunsese jurnalul rătăcit, eroul conștientizează două lucruri; primul:* „Totuși, ce scrisese el, fără gând rău, despre alții, în caietul său intim, împins doar de dorința de a înțelege și de a se înțelege pe sine, în mijlocul celorlalți, într-un moment când istoria solicita la maximum acest examen, îl apăsă deodată, cu toată povara răspunderii ce singur și-o luase."; *și al doilea: tocmai pentru că erau scrise,* „acele gânduri, păreri, presupuneri" *erau, tacit,* „încredințate unui viitor receptiv." *Altfel spus: chiar și un jurnal intim, scris fără nici cea mai mică intenție să fie arătat și altcuiva, depășește limitele strict personale ale vieții și timpului în care a trăit autorul său,*

La Galeriile de Artă din Slobozia

La sfat cu mai vechii sau mai nou veniții scriitori ialomițeni

Joi, 1 octombrie, la Centrul Cultural UNESCO „Ionel Perlea" din Slobozia a avut loc deschiderea oficială a Salonului Anual e Carte ediția a XXIV-a. Anul acesta salonul are o prezentare expozițională nouă, o grafică deosebită și expune sute de volume, cărți și documente electronice aflate în colecțiile Bibliotecii, dar și noutăți editoriale de la zeci de edituri de marcă din România, cărți care vor fi la vânzare cu prețuri promoționale. Timp de o lună, evenimentul, deosebit de apreciat de cititori, iubitori de cultură și publicul larg reunește autori, editori, cercetători, personalități importante ale vieții culturale din țară, dar și de peste hotare. Debutul salonului a fost unul în forță chiar odată cu deschiderea oficială a acestuia. A fost în fapt o întâlnire incitantă cu scriitori ialomițeni, în centrul atenției fiind autori cu volume editate și tipărite pe parcursul acestui an. Mihela Racovițeanu (directorul Bibliotecii Județene „Ștefan Bănulescu") și Gheorghe Dobre (președintele Asociației Culturale „Helis" și redactorul șef al revistei „Helis", revistă sub auspiciile căreia s-au editat în ultimii ani sute de volume ale scriitorilor ialomițeni) au fost lianții discuțiilor cu autori binecunoscuți cititorilor din județul nostru (ne gândim aici la Titi Damian, Alexandru Bulandra, Marian Ștefan sau Ilie Comănița), dar și cu mai nou veniții Florentina Loredana Dalian, Carmen Tănase, Flora Mărgărit Stănescu, Vasile Pană. În fine, o prezență insolită la salon, o ialomițeancă descoperită destul de târziu spunem noi, profesorul universitar Otilia Sîrbu, cu o intervenție care a captat cu desăvârșire atenția auditoriului din Galeriile de Artă ale Centrului Cultural „Ionel Perlea", locul unde este amenajată expoziția de carte a salonului.

Nicolae Tache

HELIS, SEPTEMBRIE - OCTOMBRIE 2015

Al. Bulandra, p. 1 – Restituirea postumă a jurnalului unui scriitor de marcă, nu numai că îl ajută pe cititor să înțeleagă omul – scriitor, ci să-și înțeleagă mai bine epoca, dacă a trăit-o, sau să învețe din bucuriile și necazurile oamenilor care au traversat-o.

Augustin Mocanu, p. 2 - Remarcabile aceste mici bijuterii.

N. Teoharie; Ghe. Dobre; C. Bunoaica, p. 3 – O schimbare de ton la toți trei, probabil ați remarcat și dumneavoastră, benefică în primul rând pentru cititorii devotați ai revistei, un ingredient fericit în bucătăria oricărui scriitor care nu agreează imobilitatea.

Viorica Gheorghe, p. 3 – Frumoase poeziile.

Dan Elias; Marian Nencescu, p. 4 – Nu am citit nimic din opera acestui scriitor.

Vasile Andru, p. 5 – O parabolă cu un tâlc la vedere. Câți dintre noi se recunosc aici?

Poeți din Struga, p. 6 – M-aș bucura ca dialogul macedo–român să fie din ce în ce mai amplu. Probabil ați observat că sufletește sunt foarte asemănători cu românii.

Nichita știa să-și facă prieteni.

Ion Roșioru, p. 6 –Sunteți inimitabil, știți asta!

Ioan Neșu, p. 7 – Romanul se anunță palpitant.

Marina Cușa, p. 8 – Nu cunosc autorul.

Diana Dobrița Bâlea, p. 7-13 – Bune poeziile. Continuați.

Titi Damian, p. 8 – Nu cunosc autoarea.

g. alex, p. 8 – Măcar nu au alterat muzica.

Adrian Bucurescu, p. 9 – Locuitorii Bărăganului și-au construit casele din lemn și au trăit la adăpostul pădurilor. Probabil numai o călătorie în timp va releva adevărul despre ei.

F.M.Ciocea, p. 9 – Cu vreo sută de „nopți " puteți face o carte minunată.

F. M. Ciocea, p. 10 – Poeziile sunt din volumul „Studiu sociologic ....", despre care am scris.

Șerban Codrin, p. 10 – Aveți dreptate. FAGUL rămâne opera capitală a domnului Titi Damian, până acum. Dar dumnealui, nu trebuie să uitați, este autorul unor cărți remarcabile de proză scurtă, de cronici literare și de călătorii, care-i asigură prin ele însele un loc de frunte în literatura română contemporană.

g. alex, p. 11 - Este valabil pentru oameni, cât și pentru popoare.

Margareta, p. 11 - Asta-i poezia.

Loredana Stan, p. 10 – O altă ipostază a personalității dumneavoastră.

Valeriu Stoica, 12 - Un maestru al prozei scurte. Pe când o carte?

Marin Ifrim, p. 12 - Am trăit într-adevăr timpurile acelea?

Victor Nicolae, p. 13 – Mereu exuberant, Victor Nicolae. și vizionar.

Ion Roșioru, p. 14 – Sunt îndreptățite cuvintele dumneavoastră elogioase. Doamna Dalian își construiește cu deosebită măiestrie prozele scurte, omogene și îndeosebi reflexive. În afara talentului de cronicar implicat scrie poezii valoroase. Un scriitor complex, aceasta este definiția care i se potrivește.

Ion Taloș, p. 15 – Domnul Augustin Mocanu mă uimește prin vitalitatea sa creatoare. Este poet, prozator, etnolog. Printre helisiști mai are doi frați, la fel de impetuoși: Marian Ștefan și Titi Damian. Prin operele dumnealor au devenit un exemplu pentru tânăra generație, patriarhi lucizi ai spiritului.

Valentin Popa, p. 15 – Nu cunosc autorul.

Adrian Panait, p. 23 – Excelentă povestirea!

Ioan Vasiu, p. 22 – Un cântec emoționant pentru mamă. Toți îl știm, dar puțini reușesc să îl pună pe note.

Petre Otu; Marian Ștefan, p. 16; **Maria Popescu**, p. 17; **Ștefan Grigorescu**, p. 11 – Într-o revistă de cultură, intervențiile dumneavoastră echilibrează ansamblul, impunând prin cursivitatea expunerii și rigoarea științifică.

Dan Elias, p. 24 – U. E., am afirmat asta deseori, este o necesitate istorică. Cum ar rezista o țară, închisă între granițele ei, guvernată de legi și cutume diferite? În epoca comunicării globale este posibil ca o simplă ieșire cu mașina din propria țară să se transforme într-o serie de infracțiuni, datorită legislațiilor, uneori bizare. Rusia va cere din proprie inițiativă să facă parte din U.E., nu din iubire democratică, ci obligată de tăvălugul chinez, asta în cel mult treizeci de ani. Dar știți care este cel mai mare dușman al UE? Chiar democrația. Afluxul de refugiați poate genera reacții xenofobe, aducând la putere partide extremiste. Ar trebui să se interzică categoric asemenea partide, iar discursurile revanșarde sau care fac apologia urii sancționate drastic. Jocurile diplomatice mediatizate intens sunt diversiuni pentru cetățeanul obișnuit; cărțile au fost făcute de mult și nu știu dacă se dorește cu adevărat pacificarea Orientului Mijlociu, acest uriaș poligon de încercare pentru armele celor bogați.

Referitor la reacția jandarmilor și dezastrul de la Colectiv este suficient să citez una din legile lui Murphy: ORICÂTE CAUZE AI ELIMINA, CÂND ESTE SĂ SE ÎNTÂMPLE UN DEZASTRU, HAZARDUL INVENTEAZĂ O CAUZĂ NOUĂ.

22.11.2015, Paris,
Dan Simionescu

ILIE COMĂNIȚA

M Ă ȘT I ; CUȘCA LEILOR

Un poet devotat sonetului, așa își proclamă statutul Ilie Comănița în aceste două volume.

Și aici remarcăm o dualitate valorică ce ține probabil de firea vindicativă a omului Ilie Comănița: bucăți superbe amestecate printre altele cu o tentă evident lozincardă, sau care îți lasă impresia că dezvoltă idei preluate din presa veche. Asta face poezia ușor defazată temporal, cu 30–40 de ani înapoi, când probabil ar fi făcut senzație la manifestările cenaclului Flacăra.

Totuși, afirm cu toată convingerea că un lector avizat, ca domnul Codrin de exemplu, poate construi un volum de sonete și rondeluri, periind toată opera, un volum emblematic pentru adevărata personalitate literară a domnului Comănița.

Paris, 29.10.2015
Dan Simionescu

IOAN GHE. TOFAN

VIAȚĂ DE PILOT

După romanul ”Piața veche ", iată că domnul Tofan tipărește o carte emblematică, singura din ultima perioadă, cred, despre universul exotic și imprevizibil al celor care pilotează vapoare pe Dunăre.

Făcând abstracție de episoadele „tari" relatate cu deosebită volubilitate, autorul zugrăvește obiectiv, fără patimă, mediul socio–politic în care evoluează personajele sale reale.

Cartea impresionează nu numai prin ineditul ei ci și prin talentul de povestitor onest și implicat al domnului Tofan. Dacă o găsiți, citiți-o! Merită.

Montevideo,16.09.2015
Dan Simionescu

MARIAN ȘTEFAN

NUCUL DE LA VIE

Este în primul rând un exercițiu de memorie. Puțini oameni se nasc cu harul acesta, care permite posesorului să translateze evenimente petrecute în trecut prin filtrul fără patimi al senectuții și să le retrăiască la fel de viu și colorat ca atunci.

Printre helisiști mai sunt doi campioni: domnul Augustin Mocanu și domnul Titi Damian.

Această carte de rememorări se citește ca un roman autobiografic, dar vă asigur că domnul Marian Ștefan nu a spus totul. Cărticica de 126 de pagini ar fi trebuit să aibă 1000 de pagini și tot ar mai fi rămas ceva picant de relatat. Poate vom avea parte de o surpriză și mare parte din cele 1000 de pagini sunt deja scrise. Ce spuneți, domnule Marian Ștefan?

FUGA ÎN COPILĂRIE

Dacă citiți câteva poezii din carte vă garantez că le veți savura pe toate cu nesaț. Asta mi s-a întâmplat mie. Nici nu am realizat când avionul a parcurs distanța Paris–Londra.

Este atâta simplitate, lirism și spontaneitate încât te întrebi dacă autorul are într-adevăr șaptezeci de ani și nu cumva un tânăr de treizeci poartă această mască a senectuții.

Este poezia clasică, necontaminată de experimente exotice, dar livrată într-o expresie modernă.

La mai multe, Marian Ștefan!

Londra,14.11.2015
Dan Simionescu

CONSTANTIN CIUBOTARU

BOLOHANII

Afirmasem anterior că domnul Ciubotaru este un scriitor de marcă, cu o mobilitate stilistică remarcabilă.

Ultima sa apariție, BOLOHANII, cu subtitlul „oameni cu pitici pe creier ", spune totul despre arhitectura generală a acestei piese de teatru. Așa o declară autorul, dar este mai mult un monolog pe mai multe tonuri, în care domnul Ciubotaru, cu verva și ironia caracteristice, povestește despre patimile eterne ale oamenilor, nuanate vag după epocile în care bunul Dumnezeu a plasat generațiile.

În aceeași carte avem și traducerea în engleză a textului, excelentă, traducere care o face, bineînțeles, mult mai accesibilă.

Sperăm că domnul Ciubotaru ne va delecta și cu alte opere valoroase de acum încolo.

17.09.2015, Montevideo
Dan Simionescu

Costel Bunoaica

La marginea lumii, poetul

Mâinile îi miros a viață istovită de muncă;
și memoria, și oasele, și sângele, și bocancii, Doamnă,
miros a viață dată în brânci, scuturată, până la
ultima filă, de griji și nevoi realiste.

La poartă îi bocăne steaua bătrâneții.
Crede că sufletul tânăr locuiește-ntr-o mierlă
și de aceea îl caută prin scorburi:
să-i jecmănească esențialul, să-i spânzure de gât
un coș cu gherghine bolnave.

I s-a dat de veste că la marginea lui e marginea lumii,
că, hei, Doamne, marginea lumii nu e marginea lui,
dar că poate să plângă până i se svântă clorofila,
până i se ofilesc frunzele și cad ca niște gânduri
abstracte la marginea lumii.

O viață a tras după el dimineața.
Obloanele viselor cădeau zornăind, se dărâmau
ferestrele amiezilor, înăsprind spaimele;
seara îi îngenunchea umbra și o ascundea sub un râu
de halucinații părtinitoare.
S-a ales cu o toamnă amară,
cu coșmarul vieții într-o nălucă denaturată.
O să vină primăvara…!
Și dacă vine primăvara, ce se va întâmpla, Doamnă?!
O să-i înflorească pe rugă mai mulți ghiocei
și tot sprijinit de umbră își va târâ neputința și viața
irosită aiurea spre un crematoriu comun !

O mare de cuvinte barbare

E timpul să pleci.
Pleacă !
Ascunde-te-n cetate, în cămăși de forță muncitorească
sau în răul ce n-a apucat să vorbească.
Mi-au ruginit pereții gândului, gândindu-te,
mi-ai ruginit tu la toate încheieturile sufletului.
Pleacă să numeri din doi în trei,
să verși peste mine încărcătura nopților leneșe
și să proclami o mică republică pe locul acesta împărățit
de broaște atotcântătoare.
Convențional,
să trădăm tăcerea, să o facem să sufere,
apoi să călătorim într-o bufniță verde spre un tărâm păgân
cu lume târzie.

Pleacă !
Ascunde-te-n mine, să locuim împreună o mare de
cuvinte barbare.

AURELIU GOCI

Jurnalul lui Constantin Ţoiu

L-am cunoscut și am comunicat mai ales la Casa Scriitorilor, frecventând și vestitul Restaurant care se numea Cantină pentru că se mânca pe bonuri la prânz. Era un om integru și interiorizat, dar care îți zâmbea când (dacă) îl salutai. Pe mulți îi saluta el primul, cu un fel de reverență, din înclinarea capului.

Cum spuneam, de obicei stătea tăcut la masa lui și răspundea la saluturi, spre deosebire de Fănuș Neagu, aflat într-o continuă mișcare, care avea câte un pahar plin la fiecare masă unde se afla un prieten.

Prin anii ’80, a început să circule o zicală care specula evidențele că Țoiu era anti-alcoolic iar Andrițoiu era un mare prieten al patronului: „Toată lumea bea cu Țoiu / Numai eu cu Andrițoiu”, zicală care specula și contradicția dintre ustensilul de băut tradițional – țoiul – și numele poetului, cunoscut ca nepot al lui Bahus. Țoiu, tăcut și însingurat, în acel spațiu de siguranță, frecventat numai de scriitori, socializa însă cu toată lumea, salutând în stânga și la dreapta.

Datorită faptului că era tot timpul singur și cu capul sus, unii îl considerau infatuat, plin de sine, chiar inaccesibil. Ceea ce era – și o spun cu mâna pe inimă și în cunoștință de cauză – cu totul neadevărat. Dacă reușeai să te apropii de el, să te primească în intimitatea lui, se dovedea de fapt un om cald, surâzător, care chiar spunea la masă – cum se întâmplă și în acest *Jurnal* – bancuri bucureștene și anecdote cu țărani.

Țoiu chiar arăta ca un bărbat din câmpie, de statură mijlocie, brunet, cu păr bogat și cu toate componentele feței mari: ochi, nas, gură și o bărbie cu ușoară înclinare spre înainte. Aparent însingurat și tăcut, se încălzea și se deschidea în apropierea amicilor și a prezențelor cu încărcătură pozitivă.

L-am cunoscut destul de bine – cu relativitatea definiției conceptului de „cunoaștere” –, adăugând faptele că, dincolo de marea diferență de vârste, eram din generații diferite, ne aflam pe trepte diferite de afirmare. Nu era chiar distanța de la „maestru”, la învățăcel, câtă vreme scrisesem o cronică – publicată, cred că în „Viața Românească” – despre unul dintre volumele sale de publicistică și eseuri.

În plus – lucru care acum se și vede în *Jurnal* – Maestrul avea o mare admirație pentru Nichifor Crainic și Constantin Noica, originari din spațiul cultural „Vlașca și Teleormanul”, în care mă născusem eu, cu accent pe primul element, pentru că din al doilea venea Marin Preda despre care refuza să vorbească. În plus, în Vlașca se află Călugărenii, locul celei mai celebre victorii românești împotriva Imperiului Otoman și se află orașul Giurgiu, pe la anul 1000 enclavă a Veneției, iar în interbelic, mare spațiu cultural – de exemplu Dan Barbilian (Ion Barbu), Tudor Vianu, Ion Vinea, sunt colegi ... de clasă la Liceul „Ion Maiorescu” din orașul dunărean. Tatăl lui Titu Maiorescu chiar a înființat și a fost director al acestei instituții de învățământ. Cred că mă tolera în prezența sa și pentru faptul că îi dădeam informații culturale despre acest spațiu spiritual privilegiat de istorie.

Amintirile lui Constantin Țoiu se află răspândite pe nenumărate caiete, carnețele și notesuri sau chiar în caietul cu supracoperta de vinilin maro din piele de șarpe. Deși autorul este un sentimental – plânge la sfârșitul lecturii din „Educație sentimentală” – dar completat de un lucid admirator al lui Flaubert.

Scriitorul a fost impresionat de spectacolul *Întâlnire la Senlis* de Jean Anouilh la Teatrul Atelier despre care scrie: „Interesant apoi deznodământul care nu se rezolvă printr-un happy-end moralizator. Fericirea apare ca un act de cruzime, chiar atunci când sacrificați sunt niște oameni decăzuți moralmente. Tendința deci nu este moralizatoare, printr-o abstracție a complexității psihologice – ci umană în direcția celei mai lucide obiectivități”.

Autorul exersează situații-limită, cum ar fi să spui adevărul despre o femeie foarte urâtă, dar foarte deșteaptă ca Nina Cassian, despre care Eugen Barbu în *Caietele Principelui* spunea că seamănă cu... Dante.

Lucru serios dar nu tocmai inexplicabil ar fi că după întâlnirea întâmplătoare pe 4 ianuarie 1957, pe stradă cu Constantin Noica, următoarele consemnări din Jurnal au un apăsat caracter filosofic, de înaltă meditație intelectuală, de unde se poate decide că fenomenul contaminării intelectuale are o oarecare valabilitate. Nu e puțin lucru că filosoful l-a invitat la Câmpulung Muscel unde avea domiciliu forțat. Prin consemnări pasagere, fugoase, autorul își afirmă admirația pentru scrisul lui Marin Preda și Petru Dumitriu. Ulterior se extinde colecția de sentințe, aforisme, maxime, unele din ele fiind recunoscute în creația sa ficțională, precum: „Sexualitatea nu duce la nimic. Nu este imorală, ci neproductivă.” (Camus)

Autorul reia de mai multe ori un îndemn pe care l-a și urmat: “...La littérature... est le moyen de rester debut” – o reflecție a lui Butor (care nu este singurul reprezentant al „noului roman francez” evocat de Constantin Țoiu).

Constantin Țoiu l-a cunoscut bine și pe Ion Negoițescu, critic foarte important, format în „Cercul literar de la Sibiu”, autorul unui remarcabile „Istorii a literaturii române”, care era homosexual, cum se insinuează și în *Jurnal*. Acum ar fi interesant de urmărit însemnarea din 1 ianuarie 1967: „... Pietre ninse. Plimbare cu Nichita Stănescu prin curtea muzeului arheologic...” Constantin Țoiu a început un *Jurnal* și pe ...carnetul cu supracoperta albastră pe care scrie „*Uniunea Scriitorilor din Republica Populară Română. Conferința pe țară a Scriitorilor 1965*”

Autorul evocă mai multe întâmplări pitorești cu Fănuș Neagu – firește, la Casa Scriitorilor – sau cu alți scriitori, ca Geo Dumitrescu pe care îl vizitează într-o curte sordidă din Calea Griviței, cu Romulus Vulpescu care are pasiunea gramofonului, cu Ștefan Bănulescu, ascuns, abil, parcă deghizat sub o rasă de călugăr, cu Nicolae Breban care folosește un piepten fără dinți, cu toată lumea exclusivistă de la Casa Scriitorilor ca să mă opresc numai la *Dosarul „Material disparat*” (p. 20). Autorul nu vorbește explicit nici despre prieteni, nici despre dușmani, dar e ușor de presupus că avea și de unii și de alții.

În reflecțiile sale „autoreflexive”, când în Jurnal vorbește despre Jurnal, adică despre formula diaristică, Constantin Țoiu afirmă idei nu mult diferite de cele afirmate de Camil Petrescu în proiectul său extraordinar denumit „*literatura autenticității*”, în care fluidul memorie devine, miraculos, ritmul narativității. Desigur și „Jurnalul” lui Constantin Țoiu este o formă particulară de „autenticism” în sensul camilpetrescian. Numai că existența scriitorului, cotidianul lui Constantin Țoiu nu are niciun fel de participare socială. Creatorul trăiește cu fantasmele sale în universul imaginarului, nu are (poate evită chiar) orice implicare în lumea ideologizată din spectrul comunizant al epocii sale. De aceea, el nu vorbește decât de lumea de la Casa Scriitorilor, de scriitori ca și el, autoexilați pe teritoriile lor ficționale, lume de vis și de revendicări autocenzurate.

Sigur, autorul – când scrie în Jurnal – este dezinvolt, dezangajat, deconectat de la întregul sistem de probleme în care era implicat ca scriitor important al unei epoci complicate și dominate de autoritarismul și ideologia primitivă a comunismului discreționar.

Este evident că autorul nu mizează pe bogăția ori senzaționalul biografiei sale cotidiene, ci pe literaturitatea discursului său diaristic. Este clar că nu avem un discurs elaborat excesiv, însă nici spontaneitatea nu înseamnă lejeritate ori neglijență stilistică.

Spre final, formula scripturală se modifică: propoziții scurte, sintagme aruncate dezordonat. Inventează și o nouă motivație – a compensațiilor și deficiențelor: „Scriem din minusuri, din lipsuri, din ceea ce am fi vrut să avem și nu ne-a fost dat să avem. Ne închipuim cum ar fi fost dacă n-ar fi fost.” Apoi recunoaște că cele mai multe idei îi vin când își face pantofii cu cremă, apoi citează din *Jurnalul* lui Kierkegaard după care „luna este conștiința pământului”. Apoi apar și noi protagoniști ai vieții literare: Geta Dimisianu, Constanța Buzea – soții de scriitori – Radu Tudoran, Mircea Sântimbreanu”, un Gulliver care poartă ghinion” iar Geo Bogza, personaj „care secretă tot timpul în jur ofense.”

Rare sunt referințele la Karin, soția sa, personaj de mare probitate umană și discreție. Sunt rare mărturisirile despre reflexivitate și modalitățile de creație: „La Agronom și la ceilalți eroi – în loc de fleșbecuri – proiecții în viitor – răsturnarea planului. Tehnica de prospecție. Înlocuirea tendinței de a te întoarce, povestind, în trecut, – ceea ce duce la neputința epică, și la un clișeu deja învechit în proza modernă – cu prospecția în viitor... într-un viitor care nu va avea loc, poate, în mod real, – dar care trebuie acceptat ca o ipoteză a narației și ficțiunii.”

În *Caietul cu coperta de vinil(in) albastru,* de fapt *Note* la „Însoțitorul” (înscriere pe coperta de carton) se înmulțesc referințele despre Marin Preda (dar și despre omul de partid Gogu Rădulescu care avea înclinații culturale generate probabil de soția sa Dorina Rădulescu care scria ceva „literatură”. Familia Rădulescu avea și o casă la Comana – Giurgiu, unde s-au întâlnit, sigur, cu Ana Blandiana și Romulus Rusan și, probabil, cu Gellu Naum, scriitori care dețineau case în perimetrul vlăscean.

Acum apar, pentru prima oară, referințe la Gabriela Melinescu, fostă prietenă din facultate cu Nichita Stănescu și autoexilată în Suedia, dar păstrând contacte cu scriitori români.

Și pentru că am ajuns la însemnarea din 24 august 1977, *Grădina lui Everac (de la Dâmbovicioara)*, probabil cel mai lung text din *Jurnal*, să discutăm despre (aproape) simetrica construcție a însemnărilor, fiecare conținând cam două fraze, ceea ce ar putea însemna 4, 5 referințe pe pagină.

La Dâmbovicioara, Paul Everac (pseudonim al lui Paul Constantinescu, ce și-a dorit pseudonimul Paul Oaresare din care, întors, și cu licențe și bunăvoință, a ajuns EVERAC). Și aceste referințe vor deveni *Note* pentru *Însoțitorul*.

Autorul reia și o informație care a mai circulat pe diverse surse, despre poetul Ștefan Augustin Doinaș care a povestit în pușcărie, ca un serial, zi de zi, timp de trei luni, romanul lui Lev Tolstoi, *Război și pace.*

Apar personaje noi: prozatorul româno-american *Normal Manea* „cu figura lui pură, veșnic somnoroasă de înger iudaic suferind de conjunctivită”. Paul Georgescu, critic proletcultist în anii ’50 și ’60 devenit romancier cu alonjă intelectuală, sau Liviu Ciulei, rânjind vesel când prezenta condoleanțe, sau Dr. Daniel, psihanalistul.

Interesant e că la un moment dat a dorit să denumească *Obligado* sau Cenzura interioară, dar al doilea titlu nu l-a păstrat.

Ca și în alte părți, autorul nu ezită să evoce scene pitorești, nu tocmai atestate: „Șerban Ghica (ramolit) ’80, lui Carandino (81), după ieșirea din închisoare în 1961–1962 țipă pe Calea Victoriei, de pe un trotuar pe altul: – Măi, Carandino, e adevărat că luliu Maniu a murit în brațele tale? – E adevărat, mă, și te bag și-n p. mă-tii, îi răspunde răcnind Carandino de pe cealaltă parte.”

N. Carandino a lăsat și el niște *Memorii* foarte controversate. Am stat de multe ori la aceeași masă cu marele ziarist și cronicar teatral Nicolae Carandino prin anii ’70 spre ’80. Cred că o singură dată a stat la masa noastră și prințul Șerban Ghica. Mai frecvent, apăreau diferite amante, de 20-30 de ani, ale domnului Carandino, care trecuse bine de 80. Personal, pe mine mă interesau relațiile lui cu Liviu Rebreanu (despre care am scris o monografie), eu știind că N. Carandino și Miron Radu Paraschivescu au fost între puținii negatori ai operei autorului lui „Ion”. Tot pitorească și senzațională este biografia poetei Marinescu, cu discurs patologic – mesianic și mereu contra Uniunii Scriitorilor. Într-adevăr, profesorul Romul Munteanu a plătit o pensie alimentară în R.D. Germană unde își făcuse studiile. L-am avut și pe el profesor, la Facultatea de Litere în anii ’80, la Catedra de Literatură Universală și Comparată. Mai jos, Constantin Țoiu dă o fiabilă definiție la ceea ce se numește *Cenzura interioară*; sau, mai degrabă, o descriere a experienței personale: „În ideea de cenzură interioară intră: reținerea față de starea politicii, tabuurile sexuale, tabuurile religioase, ipocriziile... refracție produsă de mediul social, tot ce se împiedică să fie afirmat ca adevărul nud, dacă acesta este util sau sincer dorit, la urma urmei.”

Sporesc referințele la romanul *Însoțitorul*, după ce subliniază în text: „Important! *Obligado* – romanul: Terminat 14 Dec. 1983. Predat la Ed. Eminescu 4 ianuarie 1984 (mai puțin de un an!)”

Urmează referințe și confesiuni *din agenda germană* începând cu *Iulie 1991 Roma.*

Pe 12 august 1991, după ce noaptea anterioară l-a visat pe Petru Dumitriu, marele romancier, autor al „Cronicii de familie”, merge la basilica San Giovanni să se spovedească: „Am să-l pedepsesc, am spus cu toată hotărârea, pe cine? A întrebat preotul confesor... orașul, am spus, orașul! Cetatea asta blestemată în care nu dai decât de fantome... Cezar, Octavian, Brutus, Antonio, dracu să-i pieptene! Am zis pe românește, lăsând portugheza și noroc că preotul n-a înțeles, vorbea toate limbile, afară de română, și știu că atunci când am spus *dracu să-l pieptene*, el a zâmbit, nu înțelesese, desigur, dar putea să fie ca și cum ar fi priceput... Roma? A întrebat mirat confesorul din arca lui orgolioasă de piatră și de marmură, de pe a cincea sau a șasea colină a capitalei imperiale, acolo unde, de atâta evlavie, pietate, ură sau iubire, devoțiune, aerul, aer când treptat se întunecă și se face greu, dur, încât de la un punct încolo începi să te pomenești că-l rontăi ca pe un pesmete multimilenar descoperit în cala putrezită a corabiei lui Noe.”

Ultimele însemnări de pe ultima pagină sunt un fel de tabel apocaliptic cu un număr de personalități ale literaturii și culturii din anii ’80–’90, nume de vârf care sunt desființate complet prin epitete și sintagme dizgrațioase, din limbaj amestecat: intelectual și suburban.

Jurnalul este un exercițiu spiritual de autocontrol asupra existenței prin consemnare. Principala distincție este exactitatea pentru că autorul nu înregistrează decât din zona concretului. Mai vorbește de un proiect, mai povestește câte un vis, dar, în general, Constantin Țoiu nu se îndepărtează de perimetrul de siguranță al existenței sociale. Jurnalul ar urma să acopere spațiul existențial cotidian rămas gol după timpul de lucru, de elaborare și concretizare prin scriere și text al vocației scripturale.

F. M. CIOCEA

***

Chiar dacă lumea este
Un frumos program de calculator,
Iar eu un pumn de electroni ordonat aleatoriu,
Iubesc această minunată iluzie,
În care sufăr, mă îndrăgostesc
Și trăiesc acut iminența
Reîntoarcerii în creuzetul nașterilor viitoare.
Dacă lumea nu este un program de calculator
O iubesc la fel de intens;
Privesc lumina în ochi
Ca să îmi văd trecutul
Și nu mă mai tem;
Imaginea mea efemeră va călători etern
În ochii ei grăbiți și bătrâni.

(29.11.2015)

***

Să nu ții pisici în casă
Și nici femei frumoase;
Doar broaște țestoase
Și femei urâte care gătesc bine.
Să nu râvnești la bunul altuia!
În altă existență l-ai avut și tu,
Sau îl vei avea în cea viitoare.
Dacă ești impotent, să nu te sperii;
Toți bărbații traversează această punte
În interacțiunea lor dramatică cu lucrurile
Și femeile care nu-i scot din minți.
Să nu râzi niciodată de un om care plânge;
Plânsul lui va urca în inima ta,
Iar lumea se va topi într-o lacrimă imensă
Și nu cred că vei avea puterea să trăiești
Într-o lumină filtrată
Prin lentila dureroasă a unei lacrimi.

(05.11.2015)

***

Trăiesc într-o lume în care
Doar câinii mei mă iubesc sincer
Și Marinică
Cel mai deștept măgar din univers.
În lumea asta toate sunt pe dos :
Îndrăgostiții de fapt se urăsc cu pasiune,
Nevestele se mută în casa amantului,
Pe care din când în când
Îl înșeală cu soțul legitim,
Iar dușmanii își construiesc reciproc palate în cer,
Pentru a legitima astfel
Concubinajul perpetuu dintre perversitate și ipocrizie.
Trăiesc într-o lume subțire
Ca tăișul unui cuțit;
Când sunt beat trec dincolo,
Asemeni spânzuratului oscilând periculos
În spânzurătoare lui.

(21.08.2015)

***

Cineva spune că pământul este o iluzie,
Iar luna iluzia ce ne leagă sufletul
De această gravitație imposibilă.
Fraților, strig, bulversat, obosit,
Dacă eu sunt reflexia altui eu
Aș putea ascunde zilnic bombe
În mințile voastre fistichii,
Iluminând nopțile cu explozii bizare,
Aș putea să mă nasc în fiecare dimineață
Din ce în ce mai îndrăgostit
Și mai ales
Puteți vedea în ochii mei larg deschiși
O lume crudă, efervescentă, înmiresmată,
O lume unde se și moare din când în când!

(04.08. 2015)

***

Plouă,
Ploaia aceasta stinge
Înfiorarea nocturnă a fecioarelor
Și focul stârnit de soare
Sub pielea cafenie a Bărăganului;
Plouă.
Cine oare se ascunde
În lumina umedă a ploii?
Cine – nflorește în gândurile
Femeilor părăsite și singure?

(21.08.2015)

Gheorghe DOBRE

FRAGMENTE

• Există miliarde de universuri paralele. Trăim în ele simultan, le unim sau ne unesc.

• Visele, filmele, cărțile, gândurile sunt reale, există, pentru că, dacă n-ar fi, nu le-am percepe. Visele, mai ales, mi se par legăturile cu alt univers, din care ne extragem energia subtilă (care este viața). Dacă nu visezi, mori, adică bateriile tale nu mai sunt racordate la priza de dincolo și nu-ți mai primești zilnica porție de viață. Și gândurile, surprinzător, creează lumi paralele sau chiar fac și ele legătura cu dincolo. Pe acolo primim mesaje de dincolo, care ne dirijează într-o foarte mare măsură aici.

• Prezentul înaintează în viitor, pe care-l transformă în prezent, prezentul dintr-un moment devenind trecut. Viitorul se reconfigurează continuu, el fiind rezultatul sumelor a miliarde de variabile, de opțiuni, peste tot neputând face decât o alegere. Când ai ales, ai omorât miliarde de alte posibilități, ai făcut prezentul real, ai înaintat în viitor. Dar viitorul nu poate fi prezis, e imposibil, pentru că devine prezent fără să ai nici un control pe el. Fericitul Augustin și Soarta.

• Nici o faptă bună nu rămâne nepedepsită. Credeam că e o glumă. Nu e. O verific pe pielea mea de ceva timp. Cineva echilibrează balanța, ca universul să rămână în armonie. Mecanismul nu are nimic omenesc în el, dar funcționează cu oameni. Accept riscul. Și plătesc. Asta e.

• A, și dacă faci multe rele, de câte fapte bune vei avea parte ca să se echilibreze balanța? Funcționează și în sens invers?

• Repet: ***nu asta e țara în care visam să trăiesc***. Domnul Simionescu m-a înțeles greșit sau a evitat un subiect trist atunci când am făcut această afirmație prima dată. Altfel visam să arate România în care trăiesc, după 1989. S-a dus (sau a fost dusă) în direcția opusă visurilor mele (și nu numai ale mele). Mă doare pentru că mi-e dragă și mi-am consumat în gol un sfert de secol de speranțe. Nu mai sper nimic.

1 Decembrie - „Ialomiţa-Istoria retrăită la Maia”

Anul acesta s-au împlinit 97 de ani de la realizarea unității naționale. Cel mai vechi deziderat al poporului român s-a înfăptuit la 1 Decembrie 1918, nu atât prin jocul politic al marilor puteri și al liderilor români, cât mai ales prin voința și jertfa oamenilor de rând al căror gând și fapt s-au contopit în înfăptuirea acestui mult așteptat act.

Înscrisă în programul multianual „Ialomița, dintotdeauna pentru totdeauna” acțiunea „Ialomița - Istoria retrăită la Maia” s-a desfășurat la Maia, în ziua 1 decembrie 2015, între orele 9,45 – 15,30.

Prin colaborarea dintre Consiliul Județean Ialomița, Consiliul Local și Primăria comunei Maia, Muzeul Județean Ialomița, Școala Gimnazială „Barbu Catargiu” Maia, Așezământul de Artă și Cultură Religioasă Maia-Catargi și Biblioteca comunei Maia, în programul acțiunii au fost cuprinse următoarele activități:

• slujba religioasă susinută de Parohiile ,,Sf. Nicolae” și ,,Catargiu” din comuna Maia;

• ceremonia de depunere de coroane la monumentul eroilor din Maia, care s-au jertfit pentru independența și unitatea statului român;

• alocuțiuni despre participarea locuitorilor comunei la evenimente semnificative pentru istoria poprului român oferite de Prof. univ. dr. Jipa Rotaru, bibliotecar Constantin Vlad, Director Școala Gimnazială „Barbu Catargiu” Maia-Ileana Niculae, Director Muzeul Județean Ialomia-Florin Vlad și doamnele profesoare de istorie de la Colegiul Național ,,Mihai Viteazul” din Slobozia-Emilia Vlad și Mihaela Dima;

• relevarea locului și rolului avut de Barbu Catargiu în Unirea Principatelor Române;

• întâlnirea cercurilor de istorie de la Școala Gimnazială „Barbu Catargiu” Maia și Colegiul Național „Mihai Viteazul” din Slobozia;

• vizitarea Așezământului de Artă și Cultură Religioasă Maia-Catargi;

• program artistic adecvat momentului sărbătoririi zilei de 1 DECEMBRIE, Ziua Națională a României;

• vernisarea expoziției foto-documentară ,,Marea Unire de la 1 Decembrie 1918”, care cuprinde fotografii din colecția „Costică Axinte” a Muzeului Județean Ialomița, la Școala Gimnazială „Barbu Catargiu” Maia.

Prin intermediul fotografiilor și documentelor, expoziția aduce în atenția publicului evenimentele majore care s-

au petrecut în anul 1918 și anume unirea Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei cu România.

Fotografiile prezente în expoziție au fost realizate de foto-reporterul ialomițean Costică Acsinte, în perioada anilor 1916-1919.

Reporter de război, artist fotograf, C. Acsinte a surprins atât imagini de pe frontul de Est (Mărășești, Galați-Barboși), cât și scene din viața de zi cu zi a acelei perioade. Prin ochii celui ce a trăit acele intense momente, putem astăzi descoperi imagini din cadrul manifestărilor premergătoare unirii de la Cernăuți și Chișinău, imagini ale trupelor aliate aflate pe frontul de luptă, chipuri de ofițeri și soldați în timpul operațiunilor militare, ori în momente de repaus.

Fără a se rezuma doar la surprinderea imaginilor de pe front, fotograful imortalizează clipe încărcate de rezonanță istorică, precum retragerea populației civile sau întoarcerea guvernului român din Moldova. În această expoziie se regăsesc fotografii cu personalități ce au condus destinele țării în Primul Război Mondial și în perioada interbelică: regele Ferdinand, regina Maria, generalul Henri Berthelot, șeful Misiunii Militare franceze, prințul Carol al II-lea.

Așa cum sublinia istoricul Florin Constantiniu, ***„Marea Unire a fost și va rămâne o pagină sublimă a istoriei românești”.***

Scopul acțiuni “**Ialomița-istoria retrăită la Maia**” a fost acela de a promova, încuraja și susține evenimentele publice menite să pună în lumină patrimoniul istoric și cultural al județului nostru, dar și să readucă în memoria afectivă momentele și personalitățile istorice de pe aceste meleaguri.

Nicolae TEOHARIE

CÂNTEC ÎNTÂRZIAT

ca din nebăgare de seamă sunt bolnav,
bărbat aspru ajuns la a treia tristee din zi.
copiii mei, doi, mă asigură că sunt un tată de ocazie,
un anonim care se bucură de o disperare
sănătoasă și deseori se pierde în singurătatea unui
adevăr. n-au o părere prea bună despre mine.
i-am învățat să respecte orizontul, marile vânturi
și spaima, am trăit obsesii cu ei, dar nu se pune.

după ce asistenta a trecut, luându-mi pulsul,
adolescența și întristarea, băieții mei, două pardesie
cu gulerul ridicat, îmi spun răspicat: tată, istoria
nu se prea întrece în șoapte. ești un individ de pământ
cu lungi perioade de plâns în direcția gării.
tată, ești un fenotip ce plătește acum pentru
frigul târât peste călători. mai exact
ești o gară pustie, pierdută în stepă.

ca din nebăgare de seamă sunt singur.
cel din patul alăturat fumează, tușește muncitorește,
dar înjură elevat elementele. se laudă că a cărat
în spate un cântec pe care l-a ținut în viață
până mai ieri. ca orice om obișnuit,
cu un destin aproximativ, e fericit.
ca din nebăgare de seamă intru în vorbă cu omul
de pământ dinlăuntrul meu. el, însă, îmi face
un semn barat. tocmai trece prin mine
un cântec întârziat.

CITEŞTE GARCIA MARQUEZ

n-am încotro, trebuie să renunț să cer recompensă.
cine mă cred eu să-l dau pe mâna stăpânirii
pe acest „escroc urmărit pentru evaziune proletară”?
câștigă și el un ban. strânge întunericul din sânge,
strânge impozitul pe surâs. dar vinde o zeamă
ce produce inocență și obiceiuri simple. - ei, și?
într-o viață anterioară acest individ
a terorizat femeile singure. cum trecea dincolo
de crucea arsă, începea să plouă.
- ei, și? trebuia să le telefoneze să nu-l mai aștepte.

într-o viață exterioară este om – forma barbară
a timpului. citește garcia marquez, plânge
și are în servietă, pentru soție, ghetuțe și estrogen.

ÎNGER ÎN CHIRIE

frumoasă prea în grabă, ca o presimțire a primăverii
văduva povestea: când am văzut soldații
în curtea mea am scos un țipăt și am dus mâna
la gură, uite-așa. „căutăm un înger neîngrijit,
înalt și palid. a furat din garnizoană muniții
și armele timpului. se zvonește că ar fi trecut însoțit
de două castelane, ba, c-ar fi sărit în așternutul
unor vădane, îngerul.

știm că nu va trece prin septembrie,
dar cântecul este imposibil de ocolit,
așa că, de îndată ce va crește prețul vinului,
se va înhăita cu târfele destinului, stelele.
asasini plătiți sunt pe urmele lui, nu are scăpare.
din pasiune pentru istorie va fi lăsat să ajungă
în partea asta de lume.

potrivit înălțimii tuturor îngerilor
se înclină puțin, folosind o politețe provincială.
ai grijă ce spui. totul s-ar putea întoarce împotriva ta.”
of, of, se plângea văduva, voiam să nu se știe
că am în chirie un înger expirat și-am declarat
că după căderea nopții, la marginea satului,
un bărbat aspru se zguduie de plâns.

CERŞETORII

stăm în fața unui șir de biberoane și țâțe. cerșim
scutece, iepuri și prezervative și mai cu seamă
îngeri. îngeri care să ne traducă lumea asta
care pute a ideal, a extaz, a iertare.

cel mai adesea în gări se ratează o premoniție
a nebuniei. din trenuri coboară călugări
cu albe secrete sub sutane. cerșesc o îmbrățișare.
primesc o capră. o cură de partea proletară,
o scot în oraș, o tratez cu lichioruri fine,
țigări negre și povestiri din cehov.
nu trebuie să-i cer eu să stea capră. dar
să nu divagăm. detest să reconstitui faptele
săvârșite. detest să-l judec pe cel ce își duce
la gură o rană și-i bea țipătul
cu înghițituri mici, ca dintr-o cană.

MECI DE FOTBAL LA MOŞ TACHE

pentru că și-a ridicat casă în mijlocul suferinței
și nevastă-sa, mioara, îl părăsise, frecventând fericirea
prin electricitate, de s-a ars cu jumaș din oraș, dl. turturică
vasile, considerat om de nimic, care cerșește pe la ferestrele
vagoanelor de tren a lăsat scris ca după ce va muri
trupul lui să fie privegheat în crâșma lui moș tache.
și să ardem de vii de nu se vor săvârși întocmai cele scrise.

întristații de pe strada lui să stea în stânga sicriului și
să se înfrunte cu întristații din pavilionul canceroșilor,
de-a dreapta. să fie un meci crâncen și cinstit, sta scris.

arbitrul de centru să fie un pianist cu degetele proaspăt zdrobite
de singurătăți. doi câini, de preferință galbeni, care-și vor folosi
cozile drept fanioane, fie arbitrii de margine.
antrenorul canceroșilor este însuși domnul, care în marea lui
bunătate știe că nu are nici o șansă în fața străzii,
echipă ce are drept antrenor un diavol vișiniu.

la tribuna oficială stau demnitarii, maneliștii și fostele glorii:
sfârșitul lumii, sensul vieții, adevărul și îngrijorarea și
alte astfel de vedete existențiale.

galeria străzii: plopii și vântul, paltinii și brazii, stelele
făclii și steluțe mii.
galeria canceroșilor: speranțele, ceaiurile coreene
și scuipatul în față.
tabela de marcaj – fața electronică a morții.
mingea – o bășică umflată, viața.

și știind că dragostea vine pe un catâr a venit și mioara
într-un audi. strâmbă din nas când vede mâinile mortului,
că aveau mâinile o sinceritate și o încăpățânare rece.
zice ceva de-o viață fiartă, cere un lichior, că ea îl iartă,
da’ tot a pagubă trage.

în prima repriză întristații străzii au făcut apele.
ceilalți au egalat, făcând uscatul.
în a doua repriză s-a făcut lumină. domnul a intrat
pe teren și într-o criză de nervi și arbitrul de centru
l-a trimis în ziua a șaptea, să se odihnească puțin.

aproape de miezul nopții căpitanul străzii a primit roșu
direct, fiind suspendat două veșnicii pline ochi cu muzică
de bach. atunci diavolul vișiniu a intrat în oameni
la ceasul anume din noapte pustiu.
spectatorii s-au luat la bătaie, grăbindu-se să intre în bășică
și când n-a mai rămas nici unul pe dinafară dl. turturică
s-a ridicat din sicriu printre vii, spunând că în definitiv
îl durea în cur de vișinii și că nici în ruptul capului
nu achită el consumația noastră.

(poeme din volumul în pregătire
„un supliment de tristețe”)

Marius STAN

Gâlceava viselor

Se făcea că zburam peste oceanul Atlantic
certat și iertat de trei stewardese
Vărsasem cafeaua pe pagina albă
în dâre amare, paralele și dese

Mașinării uriașe pluteau peste cer
prin hublou pasagerii priveau cu uimire
Un șuvoi uriaș de apă inunda străzile
oamenii necunoscuți tăceau în neștire

Deodata un gând s-a înfipt în pământ
zvârcolit, furios, prevestind un cutremur
M-am ridicat să-l ascund printre bagaje
numai că încă visez și încă mai tremur

Din fericire pe geam intră acum două vise
albăstrui, învelite în catifea
Le voi tăia în fâșii subțiri și amare
în dâre de sare, pământ și cafea

Zi ceva

Știu că ți-e frică dar zi ceva
fă un semn, o mișcare, să știe lumea că exiști

Bineînțeles că e greu, asta e frumusețea
să faci ceva dificil sau – cel mai bine – ceva imposibil

Trebuie răbdare și nerv
o zvâcnire care să te arunce pe scenă
în hărmălaie și lumini
în groapa cu lei

Nu promite dar ține-te de promisiune
gesturile neașteptate
deschid inimi și lacăte

Și mai ales nu te lăsa
niciun zid nu se mișcă dacă nu îl împingi

Gheorghe DOBRE

Hrană

un păstrăv
a furat chipul
cu care-mi scăldai
mâinile

când

când se bat ultimele cuie în palmele nopții
când nu-ți mai rămâne nici un cuvânt
amețit de ninsoare și suferință
când ești numai simțuri
și ele fosnesc prin preajmă
ca niște spărgători versați
când între palmele tale ascunzi
o lacrimă cu țepii fragili
și gerul e doar lustrul singurătății materiei
sub care se-ascunde căldura
ca puiul de uliu pândind sub coajă
când navele lumii latră la beznă
mușcate de stânci submarine
când în gravide copiii se-ntorc în somn
ca niște busole cuminți

atunci, doar atunci
ești cel mai aproape
de perfecțiunea morții.

Călăuza oarbă

Mari semne de-ntrebare călătoresc pe câmpuri
Iubirile-s comete sfârșind într-un ocean
În carnea cerului se zbate stirpea de cruguri
Din gura-ți preafrumoasă a mai căzut un an.

Îmi pierd iubita cu fiecare-mbrățișare
Din contul meu secundele dispar
Pe fiecare bancă doarme o plecare
Bunicul mi-e mai alb ca un morar.

Ce vals dansa regina c-un revolver în frac
Și cânepa se-ntinde acoperind pământul
În locul unui înger s-a pus de ieri un drac
Și se-ncălzește supa și s-a răcit cuvântul.

Ion Roșioru

Mi-nchipui că sunt el

De pe clădirea primăriei se-nalță-un stol de porumbei:
Simt un puseu de gelozie că nu am aripi cum au ei!

Amiaza vine și în jurul artezienei suflet nu-i:
Invidiez subit havuzul ce susură în legea lui!

În fața crâșmei pe terasă cad frunze veștede de tei:
Încerc să socotesc pe ele cu nostalgie anii mei!

Către pubele se îndreaptă un biet cotei comunitar:
Mi-nchipui că sunt el și gândul bizar mă face să tresar!

De m-ai fi socotit iubire

Adie dinspre ghicitoare miros pârdalnic de cafea:
Tardiv de tot o buburuză a poposit pe mâna mea!

În fosta șatră urlă-un câine uitat de ultimul stăpân:
Fără cuvinte meșterite încerc durerea să i-o-ngân!

De peste Styx revine Caron cu luntrea goală și-i grăbit:
În așteptarea vămuirii un ort în palmă mi-a coclit!

Ard două lumânări de ceară pentru eroul anonim:
De m-ai fi socotit iubire am fi putut pe veci să fim!

Tu faci să-ţi iasă-n drum norocul

Tot ce e azi în mare vogă va deveni treptat anost:
Tu plângi secunda încărcată, eu plâng vecia fără rost!

Gurmanzii meselor bogate ajung la cel mai strict regim:
Tu ești aplaudată zilnic, eu trec prin viață anonim!

Orice salon de nunți ascunde sub el un colț de cimitir:
Tu, levitând, atingi zenitul, eu mă târăsc pe sub nadir!

La împărțirea prăzii leul e din principiu agresiv:
Tu faci să-ți iasă-n drum norocul, eu îl ratez definitiv!

Îmi şterg o lacrimă furişă

Sabri-Melissa-i azi doar nume în micul cimitir turcesc:
M-am amăgit în tinerețea demult pierdută c-o iubesc!

Peste zaplazul tot mai putred plecate sălciile plâng:
La prima noastră întâlnire voi fi pornit cu pasul stâng!

Deasupra marmurei ca jadul cad frunze roșii de arțar:
Oricum n-aș fi-nțeles ce scrie pe monumentul funerar!

Dinspre oraș se întețește claxonul zgrumb al unui dric:
Îmi șterg o lacrimă furișă și nu mai cuget la nimic!

Acelaşi suflet inorog

Ceața se ridică, râul e curat:
Să-mi surâdă încă soarta n-a uitat!

De lumină cerul spumegă deja:
Să îmi fie foame de prezența ta!

Bărcile albastre se întorc la mal:
Să trăim prinosul ceasului astral!

Marea-i lasă plajei pietrele zălog:
Să-ți păstrezi același suflet inorog!

Să mă bucur am uitat

Băncile din parc sunt ude. Toamna-n drepturi și-a intrat:
Pe aleea dinspre vară în zadar te-am așteptat!

Cern castanii frunze roșii. Toamna-n drepturi și-a intrat:
Pe aleea către nunta ne-ntâmplată m-am blocat!

Nu mai susură havuzul. Toamna-n drepturi și-a intrat:
Pe aleea către iarnă în menhir m-am transformat!

Ceața-i tot mai persistentă. Toamna-n drepturi și-a intrat:
Pe aleea spre Nirvana să mă bucur am uitat!

Sunt ispitit să cânt

Se întețește grâul în marea de smarald:
M-avânt în largul toamnei ființa să mi-o scald!

Prin vii persistă încă un fosnet rubiniu:
Aș vrea să fiu cu tine și când n-o să mai fiu!

Un stol de ciori dă iama spre locu-arat adânc:
Porumbele brumate cu poftă le mănânc!

Gorganul tracic iarba și-o freamătă în vânt:
Ca niciodată-n preajma-i sunt ispitit să cânt!

Să te-aştept din nou la gară

Un țigan pirandei oarbe îi aprinde o țigară:
Iau, privindu-i, hotărârea să te-aștept din nou la gară!

Pe o tablă, rapandula coace turte de secară:
Iau, privind-o, hotărârea să te-aștept din nou la gară!

Pe-o sucală magraoiul pârpălește-un pui de cioară:
Iau, privindu-l, hotărârea să te-aștept din nou la gară!

Balaoacheșu-i oferă balabustei o brățară:
Iau, privindu-i, hotărârea să te-aștept din nou la gară!

Le-nchei sfielnicul pluton

Trei lacăte-s la pasarela ce leagă malul de ponton:
Țin încă zarurile-n mână la margine de Rubicon!

Pun varză la murat oștenii lui Alexandru Machedon:
Soldaților de plumb să treacă oniric Styxul le ordon!

Își dorm nenașterea de-a valma războinicii în poligon:
Să-mi probozească amintirea Mefisto urcă la amvon!

Toți heruvimii se-nrolează cu surle în Armaghedon:
Fantomelor cu nasturi roșii le-nchei sfielnicul pluton!

Bătrânul lup cu păr schimbat

Orice revoltă socială e-un bun de alții confiscat:
Ne zgâriem oricum pe fețe că am sau n-am participat!
Soldații spală caldarâmul în zori de sângele vărsat:
Ni-i dat de fiecare dată s-aflăm că mortu-i vinovat!

Se-nalță musai o troiță c-un Christ scălâmb crucificat:
Lăsați să înțelegem suntem că răzvrătitu-a fost iertat!

Din când în când aici s-adună spășiți cei care s-au salvat:
Să-l ridicăm în slăvi așteaptă bătrânul lup cu păr schimbat!

GÂNDURI

Iarnă grea se abătu peste Bărăgan!

La Cotul Malului zăpada nivelase terenul astfel că nu mai știai unde începe sau se termină dealul. Crivățul purta vălătucii într-un dans drăcesc peste pădurea de pe malul Ialomiței într-un cântec violent ca o canonadă de catiușe înghesuindu-i în nucii de sub coastă la Alecu.

Golișul lui Roibu abia își arăta conturul, iar cumpenele fâtânilor gemeau surd în bătaia vântului. Din când în când se auzea scârțâitul curajos al vreuneia sub nevoia adăpării animalelor care parcă nu voiau să țină cont de viforul de afară.

După cinci zile de ninsori abundente și viscolite, din golișul lui Roibu nu distingeai decât fuioarele de fum care se ridicau în văzduh semnalând existența unor case. Ici acolo se vedeau ca niște găuri de vierme ghizdurile puțurilor din care izvora un ușor abur.

Cu mic cu mare, sătenii încercau cu greu, strecurându-se prin tuneluri săpate în zăpadă, să facă loc pentru a desfunda fântânile, șirile și ulițele.

Soarele colțos rânjea sfidător în peticele de oglindă ale urmei lacului din fundul curții unde zăpada nu avusese de ce să se prindă în drumul ei oblic spre pământ.

Copii, vrăjiți de imaginile de poveste, înotau prin zăpadă cărând după ei săniile cu care traversau satul peste case până în vale la Gura Văii, de unde se întorceau cu obrajii îmbujorați și cu promoroacă la sprâncene spre a încerca o nouă coborâre. Șughița spre Spiridoanca se transformase într-o veritabilă pârtie. Tot golișul răsuna de chiotele și îndemnurile lor.

Omătul gros puse pe gânduri oamenii. Animalele trebuiau scoase la aer, pentru a le face curățenie și a le asigura un pat de paie pentru căldură, lemnele și ogrinjii pentru foc erau astupate, clăile cu fân, paie și coceni și puține, și ude, iarna încă departe de a se trece...

Așa iarnă grea nu mai fusese de mult! Aproape că uitaseră cum e. În ultima perioadă fusese așa, ca o sperietoare, o vâjială, ceva zăpadă spulberată de sălbaticul Crivăț și apoi se moina.

Acum situația era mult mai grea.

După câteva zile în care se reușise să se facă drumuri prin zăpadă, Ion este chemat la Primărie împreună cu mai mulți oameni pentru a face o analiză a stării în care se afla satul.

Boierul Aurelian Pană, care avea moșia deasupra satului, îl trimise pe administratorul său să evalueze situația după ninsori și să ofere sprijin pentru familiile aflate în cumpănă.

Cu acest prilej se stabilește să se comunice sătenilor că, pentru a putea trece iarna, aceștia se pot adresa administratorului pentru a procura fânul necesar vitelor, precum și porumb, fasole, cartofi pentru cei care au terminat proviziile, urmând să plătească în zile muncă în primăvara și vara următoare. Un ajutor apreciat de săteni care își făceau griji în privința ieșirii din iarnă.

În acest timp, vreo treizeci de săteni, cuprinși de teama pierderii animalelor din bătătură dădură fuga pe malul Ialomiței spre Dimieni unde erau niște șiri de paie de mazăre încărcând câteva sănii și ducându-le acasă.

Iarna era pe sfârșite când la postul de jandarmi au fost chemați cei care fuseseră la furat paie spre a li se aduce la cunoștință că trebuie să se prezinte la judecătorie la Țăndărei unde sunt chemați să lămurească litigiul cu proprietarul paielor. Printre cei chemați era și Ion Boteanu, un om mărunțel, negricios, cu o față păroasă, care îndeplinea funcția de pândar cu calul. Boteanu, avea o acuitate vizuală deosebită reușind să identifice un om de la un kilometru, însă avea și un beteșug; stătea foarte rău cu auzul, reușind să înțeleagă citind pe buzele celui cu care vorbea.

În sala de judecată, după ce intră judecătorul și toți cei prezenți se așezară pe scaune încep audierile.

Judecătorul strigă:

- Boteanu Ion!

Ion nu schițează nici un gest. Judecătorul repetă apelul, iar un vecin îi face semn lui Ion să strige prezent.

- Prezent, se aude din gura lui Ion.

Judecătorul face precizări cu privire la fapta pentru care cei învinuiți se află în sală, cerând lămuriri. Ion, nedumerit, îl întreabă pe cel de lângă el:

- Ce zice…, mă? Ce zice?

- Păi zice că tu și cu ceilalți ați furat paie din șira de pe malul Ialomiței!

- De unde știe el, mă? Ce a fost el acolo, că eu nu l-am văzut!

Toată sala pufnește în râs. Judecătorul, surprins și el de naivitatea răspunsului, solicită liniște din partea sălii, apoi continuă cercetările.

În final, instanța, ca urmare a situației grele create de natură și a înțelegerii de care a dat dovadă păgubitul, a închis dosarul fără a sancționa pe cei învinuiți.

Și primăvara își intra încet în drepturi stârnind speranțe și teamă, visuri și iluzii…

Viața în golișul lui Roibu continuă să-și urmeze firul într-o perpetuă necunoscută.

07.12.2015

Vasile Iordache

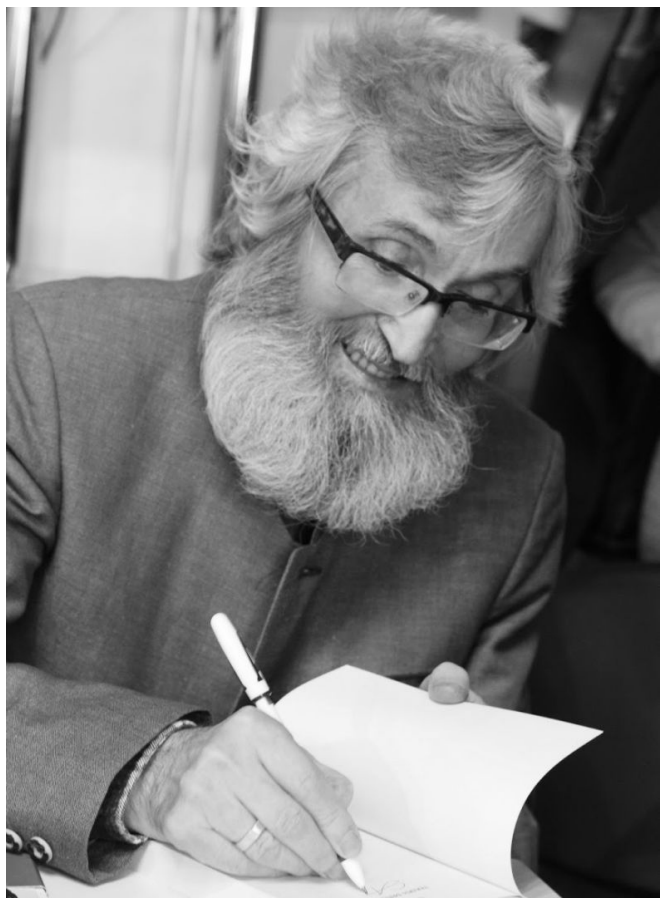

Vasile ANDRU

Târgul „Gaudeamus” 2015: Un concert cu 700 de dirijori

(La „Gaudeamus” 2015 au fost programate 700 de lansări și dezbateri)

Pretextul venirii mele la „Gaudeamus”: lansez două cărți.

E un paradox, sau o șotie sofianică, din partea unui autor care se consideră „postum”, să lanseze două cărți deodată!

Liviu Ioan Stoiciu, prezentându-mi cartea, zice: „Vasile Andru s-a îndepărtat de lumea scriitorilor. *Dar s-a îndepărtat cu mare folos!”*

Azi mă apropii iarăși de lumea asta

Toată floarea cea vestită a literaturii române se află aici. Facem o baie de floare vestită.

La fiecare stand sunt în funcțiune: un microfon, o ditirambă și o cădelniță. Ba chiar trei microfoane și trei cădelnițe. Unul strigă, altul modulează, o voce acoperă pe alta, o reclamă sparge pe alta, un elogiu ieftinește alt elogiu.

Asculți de parcă e adevărul! Criza culturii încetează brusc.

Basarab Nicolescu dă soluția crizelor

Magistrul Basarab Nicolescu (oaspete la editura Herald) a venit de la Paris să prezinte un autor esoteric. Întredeschide o ușă spre creștinismul esoteric. Are cheia nepierdută a tradiției, pentru ușa esoterică. Basarab Nicolescu a venit din Parisul îngrozit de ultimele atentate teroriste. Îl întrebăm despre pericolul de a trăi la Paris, pericolul de a trăi într-o Europă a invaziei aliene.

Zice: Pericolul major nu e nici de la islamici, nici de la slavi, nici de la mezi și perși, ci este de la noi înșine: otrăvim pământul, otrăvim alimentele, supraîncălzim clima, poluăm apele... ne lăsăm pradă tehnicii, n-o mai putem ține sub control...

- Soluția? întrebăm.

- Este: a deveni conștient.

- Soluția asta am propus-o demult ca „terapie a destinului”. *Luarea de cunoștință*. Dar este o soluție doar pentru inițiați... Inițiații se salvează, simbolic, doar pe ei înșiși. Inițiații propun modele pe termen lung, or omenirea nu mai are decît circa 1000 de ani de trăit, zice Hawking.

Basarab Nicolescu insistă, cu seninătate, că singura soluție este: a deveni conștienți, a ne trezi din somnul ontic al rostogolirii spre neant.

Silvia îmi zice: Dacă-i asculți pe Basarab Nicolescu și pe Neagu Giuvara, știi pe ce lume trăiești ca să nu mori.

La ora finalizărilor

Am lansat cartea *Isihasmul sau meșteșugul liniștirii*. Ediție definitivă! îndrăznesc să spun. Vine vremea definitivelor. De aceea nu mai scriu, ci rescriu. Nu recidivez, ci consolidez.

Nu recidivez, ci optimizez: valabil și pentru eseu, și pentru romane.

Gloria noastră de 4 minute

Interviu TVR. Mi se spune. „Aveți la dispoziție 4 minute”.

Mi s-au pus 7 întrebări. Rețin două:

- Ce schimbări au survenit la dumneavoastră după întâlnirea ortodoxiei cu hinduismul, cu budismul? // Răspund: - Acestea încă nu s-au întâlnit. Și nu se vor întâlni decât post mortem. Tind și ele spre un post mortem: Conștiința extinsă, *epibolais.* // - Aveți un capitol numit *Împătimiții de pe Athos*. Există și acolo înpătimiți? // Răspund: – Mulți! Am cunoscut pe Athos doar 3 despătimiți, și aceia au murit.

Mircea Dinescu, după ațipirea barbarilor

La standul editurii Litera, Mircea Dinescu mă îmbie cu un vin din podgoriile sale, un vin grozav, un vin psihedelic. A adus vinuri pentru sâmbăta cărții și pentru confrați; se respectă! Îmi dă volumul său proaspăt apărut: *Întoarcerea barbarilor*. Poeme ecleziaste și eretice. // Apoi evocăm *ille tempore*, enigma Decembrie 1989. În acel decembrie, eu mă aflam la Roma, bursier; iar cerberul meu de la Academia romena, slăbind frâiele, mi-a zis: Prietenul dumitale Dinescu a vorbit la televizor!/ / Din legenda Dinescu: el *a fost cel care a anunțat primul revoluția în direct, la televizor.* După aceea, a mai ajustat cumva, din labirintul său, daravera post-decembristă. Recent, i-a dat un canon greu până și patriarhului Daniel! (vezi predania *Îngeri și gradați*, din „Cațavencii”).

Cărți de vîrf

Ne bucurăm să auzim că *Solenoid*, de Mircea Cărtărescu, este un „roman mondial”, un roman „al condiției umane”. Editorul său spune că este o carte care „i-a tăiat viața în două”, precum i-o mai tăiaseră Kant și Heidegger. Entuziasmul euforic al unui om hiper-sobru este semn de eveniment. Mircea Cărtărescu produce eveniment. Pe drept și pe secol.

Biblia pierdută, roman de Igor Bergler, a fost lansat cu un desant năucitor, forțând titlul de „cartea târgului”.

Cărți bune, dar le lipsește trompeta lui Paul Daian:

Vrăjmaș, de Liviu Ioan Stoiciu. O fi acesta marele roman al literaturii române, pe care LIS spunea, în 1999, că îl așteaptă obligatoriu de la mine? Sunt mulțumit c-a dat el ce aștepta de la mine. Mă despovărează de-o așteptare, acest frate de utopie.

Beniamin de Eugen Uricaru. Istorie și metaistorie. (Îmi amintește de memorabilul *Rug și flacără*.) Autorul se decriptează cu personajele sale. Sedus de ambele „ipostaze alpha”: a fi dintre cei ce fac istoria, sau dintre cei ce îmbunătăesc istoria...

***Ghetsemani 51,* de Dan Stanca**

Roman cu trei etaje: *istoria* care ne mai doare; *miracolul* care ne mai vindecă; *sacrificiul, martiriul* care se înscrie genetic în cei rămași, eveniment numit și răscumpărare. În planul văzut: Istoria anilor 51 care comunică, printr-un canal metafizic, cu 2015.

Amintesc și de romanul *Mut,* printre cele mai bune ale lui Dan Stanca. Un roman scandalos și orfic: coborârea într-un infern cotidian și istoric, infern care nu se delimitează clar de tărâmul cu care se învecinează: raiul.

Carte mare, dar nedescoperită:

Comedia cubata, Editura Bibliotheca (stand 301).

Dacă mă întreabă cineva care este cel mai temeinic roman românesc actual, răspund *Comedia Cubata*. Mi se zice: „N-am auzit. Se află aici, la târg?” Da, aici și acum.

La standul Editurii Bibliotheca a Târgoviștei, văd primele trei volume din această operă: *Excubus* (2014), *Uncubus* (2014), *Daecubus* (2015). Sunt părți componente ale unei *pentapatopii*, precizează autorul la pag. 2 a fiecărui volum.

Nu l-am întrebat pe editor câte exemplare a vîndut.

Joyce spunea: Cartea *Ulise* are doar doi cititori: linotipistul, care culege cartea literă cu literă; și corectorul. Se întâmplă. Acum cartea are loc în calendar: 16 iunie, ziua peregrinării lui Leopold.

Comedia Cubata este un eveniment românesc, își va avea ziua sa într-un calendar esthetos.

Dar cum se numește autorul? întreabă unul. Aflați-l, am dat repere, editura, anul. Mai spun că Autorul a mai publicat și un op care a fost calificat de critici drept „monumental”.

Dezvârtoșiri

M-am întretăiat acum cu un editor *vârtos,* prieten de pe vremea cînd eram noi bursieri la Paris. Ne regăsim cu căldură. Dar Vârtosu, la ora aceea (ora 17) era total *dezvîrtoșit* grație vinului, probabil vinul lui Dinescu. Îl văd alături și pe istoricul Ics: și el desvârtoșit, cui și praștie! Oamenii ăștia, la abureală, sunt tare simpatici. Sunt așa de aerieni, încât nu bagă de seamă că spațiul unde se lansează ei, la ora asta, este vid...

O cale îngustă și atroce

Sunt așteptat la editura Litera, să prezint cartea *O cale îngustă spre nordul îndepărtat*, de Richard Flanagan, „megiesul” nostru din Oceania. (Zic megieș, referindu-mă la episodica mea rezidență în Oceania.) La prezentarea de azi, voi fi alături de Mihaela Vodă, Bedros Horasangian, Maia Morgenstern. Dar nu ajung să prezint, ora coincide cu a doua mea lansare. Mă bucur însă că invitația asta mi-a revelat un mare scriitor: Richard Flanagan din Tasmania.

Romanul său a primit premiul Man Booker. Este de Nobel. Un roman teribil, (cel mai bun de azi?) cu istorie și zen, cu crime și înțelepciune. Exterminarea, de către japonezi, a 100.000 de prizonieri australieni, este comentată de satrapul Nakamura că „nu este cruzime, ci este destin”.

Adică, dacă și așa te-ai născut, atrocitățile ce survin nu sunt nenorociri, ci sunt *destinul tău*! - Reflecție de amortizare a căderii capului tranșat de sabia lui Nakamura.

Destinul de a fi Everest

La standul Polirom se lansează o carte de Salman Rushdie. Ne amintim că suntem contemporani cu scriitorul care a scris cel mai frumos Psalm al Everestului. A reușit. Everest la Everest trage.

Magnetul Editurii Herald. O editură de carte sapiențială: a recapitulat civilizațiile planetei, textele revelate, cultura Duhului. Suntem în plină utopie: Numai aici e posibilă înfrățirea religiilor: numai în texte, adică numai *pe hârtie*, religiile au o direcție soteriologică; în practică, ele deviază spre politică.

Cassian Maria Spiridon în căutarea lui *homo religiosus*

La standul Doxologia, descopăr cartea: *Petre Țuțea, între filosofie și teologie* de Cassian Maria Spiridon. Și ca personaj de carte, Petre Țuțea se luptă cu omul *bioistoric*. Zice: „Omul bioistoric este întristător.” Ecou posibil: Homo religiosus este întristat! (cunoaște „tristețea limitelor”).

Considerațiile lui Cassian Maria Spiridon: Omul este *real* pe cît păstrează în el „chipul” lui Dumnezeu. Și este *surogat* pe cît s-a alienat de origini.

Opoziția „om real – om surogat” ne-o discerne un alt volum al lui Cassian Maria Spiridon: *Despre împărăția omului surogat* (Tracus Arte). Soluțiile evadării din ”împărăția surogatului” sunt: una estetică și una noetică. (Există două paradisuri, zice Filocalia: *esthetos kai noistos).*

Notă conexă. Din legenda Cassian Maria Spiridon: Înainte de revoluție, a fost arestat pentru organizarea și participarea la mișcarea conspirativă din 14 decembrie 1989.

România extinsă

La standul „Contemporanul. Ideea europeană” descopăr *Generația orfelină*, de Adrian Dinu Rachieru.

Adrian Dinu Rachieru este criticul care, prin *mitografii lirice* și epice, a întregit cultural o Românie vastă. A scris despre confrați clamoroși ori silențioși, de pe aici. A scris despre toți scriitorii basarabeni, la concurență cu vigurosul Mihai Cimpoi. A scris despre scriitorii vlahi din Balcani și despre cei din Bucovina sfârtecată, a scris despre literații vizibili sau anonimi din emigrația americană. Duce o viață de academie și de *singrafie* hieratică.

Patru cărți anti Traian Băsescu

Văd pe standuri patru volume contra lui vodă Traian Băsescu. Zic: Fericiți cei cu adversari / mici, mijlocii și mari.

Ești mare pe cît de mare ți-e tăcerea. Dar ești tare pe cât de tare ți-e strigarea.

Confrații mei, schelete virtuale

O apariție postumă: Constantin Țoiu, *Jurnal intim* (Paideia). Țoiu își îndrăgea confrații ca ficțiuni. Adică vedea spontan în ei personaje dintr-o viitoare carte. Sau cum zice Alexandru Bulandra, vedea în confratele cu relief „fantasma unui erou construit pe scheletul său virtual.”

Inflație de cărți bune

Opt cărți biblice îngrijite de Cristian Bădiliă. Între ele: *Două apocalipse ale lui Ioan*, prezentare și traducere de Cristian Bădiliă, cu ilustrații de Marian Zidaru. Acel **Marian Zidaru** dăinuiește ca pictor și sculptor, după ce a fost alungat din „Noul Ierusalim”.

La Editura Muzeul Literaturii Române, poeta Eugenia Matilda arălungă ne prezintă un stand cu cări de scriitori ajun'i „piese de muzeu”. E pe aici și cartea lui Vasile Andru, *Geografia sacră și profană a vieții*.

Trilogia epică a lui Mihai Stan: *Paradis, Ieșirea din Paradis, Întoarcere în Paradis* (Ed. Bibliotheca). În fond, un paradis relativ, sau mai curând un iad ne-evitabil, așadar „domesticit” prin umor, sarcasm, haz de amărăciune.

Ne ține calea și o carte de aforisme a lui Vasile Ghica - un om ager, adică mintos (*phronimos*), care a biruit cu încetinitorul.

E târziu și n-am mai prins performarea unor scene din piesa lui Matei Vișniec: *Omul din care a fost extras răul.* Matei Vișniec, acest bucovinean mondial.

Urcăm scările, spre ieșire

De sus, din capul scărilor, ne pare că Romexpo adună un cor, o horire, în care anonimii și legendarii, amorfii și puternicii se amestecă osmotic, formând o materie unduitoare, cu dîre argintii prin ea.

E ora 18. Ieșim cu liniștea intactă.

Cartea este o ispită. Ne vine vremea când cartea / din trebuină vitală / se face ispită. Vine o vreme cînd trebuie să știi dinainte tot ce scrie în cărți.

S-a făcut noapte. Afară e întuneric. Am lăsat lumina și zarva și forfota antumității și intrăm în întunericul firesc. Farurile mașinii sparg întunericul și fac un tunel acceptabil. Si prin acest tunel reintrăm în postumitatea noastră intimă, cât va mai fi să fie.

vasileandru @ yahoo.com

ESEU

DESPRE DRAGOSTEA POVESTITĂ DE VÂNT

(aproape un poem)

În memoria surorii mele INA ANETA TEOHARIE

„Doar o ființă ne lipsește și totul e pustiu” – exclamă poetul Lamartine, sintetizând pentru lume o suferință indicibilă. A fi în lume nu înseamnă a evada din lume către un sine însuși, ci înseamnă a evada din lume către un celălalt, către un dincolo de lume, care este lumea viitoare.

Eu sunt lumea, lumea mea, lumea care mă este.

Uneori adun în jurul mei câinii iluziei și aștept să-mi lingă mâinile în care îmi sprijin capul plin de griji. În fapt, trufia mă împiedică să ling, la rându-mi, mâinile destinului. De aceea vă strig: Ah, atât am privit în mine încât mă tem că a sosit vremea să vă iubesc!

Aș plasa dragostea în plan existențial, în absurdul vieții. Absurdul este o realitate care lucrează cu un adevăr schizofrenic, altfel spus componente ale adevărului operează ca un adevăr întreg. În lumea absurdului cineva are dreptate, iar dreptatea presupune stingerea și nicidecum căutarea, care este un vector al dragostei. Dragostea este întemeiată pe frumos și în limitele dreptății ar sfârși ca un eșec de ființă.

De aceea aș vrea să așez această încercare și să aflu despre dragoste numai atât cât îmi dau voie două versuri frumoase, foarte frumoase: „Sora mea, viața” – un vers care dă titlul unui celebru volum de poeme al scriitorului Boris Pasternak și „viața e singura boală cu adevărat incurabilă” – un vers memorabil al poetului Gheorghe Dobre. Între aceste două bijuterii îmi refulez eu fericirea de a fi. Ce lux! Câtă tristețe!

Sora mea, viața, a plecat dincolo într-o zi de octombrie, o zi ce și-a îmbrăcat, pentru noi, toate rochiile frigului. Sora mea, zvăpăiată, altruistă și naivă, nu mai e. Sora mea, dragostea, s-a dus dincolo și, odată cu ea, au plecat câmpiile și ulițele noastre pe care alergam, ținând-o de mână și unde ridicam zmee, focuri și visuri. Avea aproape patru ani, avea un păr lung, cam până pe la mijloc, și eu o prindeam și, desfăcându-i părul, din cozile groase, într-o vâlvătaie galbenă, o luam de mână, o scoteam din casă și alergam nebuni pe ulițele satului prin marile furtuni de praf și de vânt.

Pe vremea aceea eram fascinat, ca și acum, de vânt, de focuri și păsări. Întotdeauna am considerat vântul o ființă, un fel de călăreț ce ne cară sub ochi tristețea depărtării. Mama îngrijea vântul, această jivină cu multe capete, cum îi plăcea ei să spună, îngrijea focul și nu uita să pună blândețe în sângele nostru. Eram copii și nu știam că suntem copiii unei lumi a pieirii, a deșertului, a nimicului, o lume uitată pe afară de păsări și vânt.

Eram copil și consideram vântul un cavaler rătăcitor pe care vroiam să-l prind în părul de foc al surorii mele, să-l fac să se oprească acolo. Oh, dar vântul în câte locuri nu se oprește el! Eu o strângeam de mână acolo, în furtunile acelea, și o rugam să stăm în vânt până când vom da nume întunericului. Dar ea a fugit în viață și a stat acolo până când a dat nume dragostei.

Sedusă și abandonată de lume pe plajele unui surâs amar, dragostea a stat ca și noi, într-un timp destrămat, într-o țară cu lumina ghemuită în lumânări și felinare, cu imaginația arestată la domiciliu, o țară cu adevărul înecat în țuică. O revoltă și ne-am trezit într-o libertate de împrumut, o libertate a urii în care s-a mimat dialogul, dar în care cu toții am purtat chipuri pline de mâzgă umană.

O umbră trece pe străzile uscate ale sângelui meu și mă atinge cu hainele-i reci și, depășindu-mă, mă așteaptă la marginea orașului. Mă simt ca după un naufragiu de ființă. E de înțeles că vântul este acum, pentru mine, un călăreț înșurubat în rugina depărtării.

Este periculos să fii proprietar pe prea multă dragoste, și neigienic, spun unii, pentru că trebuie să-i speli zilnic așternuturile în care viețuiește. E periculos. Dragostea va ocupa toate încăperile inimii, uneori și anexele ei.

Fiind capricioasă, dragostea este o aglomerare de sensuri. Folosind cele două versuri ca repere în excursul meu asupra dragostei sper ca ea să nu scape eforturilor mele de a o limpezi, găsind-o. Sau va scăpa.

Dragostea este una dintre ființele vieții. Doamne, îmi este rău de viață, și atunci sora mea, dragostea, fiind mare meșteră în privitul în om, fură timp, locuri și povești și vindecă viața cu sensuri imateriale, exterioare lumii. O hoață de frumos, asta-i dragostea, care luptă de dragul altora, luptă pentru celălalt dând măsura omului esențial și al îndumnezeirii din el. Omul frumos se află permanent într-o stare a neascunderii, într-o neîncetată încredere în ceilalți. Oamenii îndrăgostiți de viață sunt bolnavii liberi, iar bolnavii liberi sunt rari.

Sufletul este o entitate divină și este singurul îndreptățit să acuze viața, și chiar o acuză că este fatalistă și falimentară, că îi ruinează investițiile. Dragostea se alătură sufletului și fiind de ordinul lumii se pune pe înjurături. Ei, da, dragostea înjură, se încurcă ea și se bâlbâie în lupta cu concretul vieții, dar înjură hidoșeniile ei, interesele și limitele ei materiale, înjură ca un profesionist al străzii.

Plină de prejudecăți senzualiste, dragostea reclamă un dor care o ajută să-și depășească condiția încarnării, un dor de dincolo de nașterea sau învierea noastră, un dor care presupune repetarea. Și în această repetare a dorului se există omul frumos. Este uluitor cum timpul cotidian se retrage, făcându-i loc timpului de dor, de căutare a unui „nu știu ce”.

Dragostea înalță sufletul, rupe monotonia din jur și are darul de a-l seduce pe consumatorul de viață prin aspirații, dialog și compasiune.

O dragoste obosită de rezistența vieții care este plină de promisiuni, dar și dușmănoasă, intră în derută, într-o ceartă de cuvinte, în truisme. În atare poziție, pentru existențialiști, ea devine ființă în situația care, căzând în lume, cade în nepricepere.

Eu sunt trecutul meu, un transfer de nemulțumiri și dorințe vinovate. În sensul psihologic al timpului eu sunt direcția în care îmi reamintesc trecutul, niciodată viitorul. În lume, luat de vârtejul amețitor al întâmplărilor gustoase, proaspete și desfrânate, s-ar putea să te pierzi și să te pieri în preaplinul vieții. Sensul dragostei este unic pentru fiecare individ în parte, atitudinea, oricare ar fi ea, dezvăluie adevăratul sens.

Sunt trist, sunt vesel, lumea e la fel de mică-mare, la fel sunt ochii ei, buzele roșii ale repetării, la fel de vii. Doamne, îmi este rău de viață!

Nu cred că plopii dau socoteală cuiva că se înalță spre cer și nu se târăsc precum râmele. Eu de ce aș da socoteală eu-lui meu trufaș că mă folosesc de memoria vântului? Voi fi singur în felul meu, voi sta în bătaia vântului ce acoperă un prezent ce împarte crini albi, eroare și moarte.

Fiind o negare și o sfidare a normelor și materialității excesive și, aflându-se ea în serviciul acțiunii de bine,într-o întinerire perpetuă, dragostea este mijloc de cunoaștere, aparține cunoașterii și, cu o curiozitate și dintr-o pasiune copilărească, declanșează căutarea. Dragostea este adevăr, căutare, drum și aventură. (Un evantai activat, o rochie înflorată, o adiere de vânt, un râs sănătos și vara. Un țipăt alb.)

Fiind sentiment pur pentru celălalt, dragostea produce neînțelegeri în concretul imperfect al vieții, iar o spaimă albă, asemănătoare eșecului desăvârșit, o face să ne disprețuiască, deși ne va căuta mereu, și pe ascuns, la sentimente pierdute.

Disprețul ei se naște dintr-o mare dezamăgire, e un sentiment pe care o rană adâncă, incurabilă, îl desenează în colțul gurii. Disprețul dragostei este un surâs decadent. Sora, în peripețiile încrederii în oameni, în dialogul pasional cu viața, ne-a predat o adevărată lecție de demnitate a suferinței, surâzând. Și vântul și întunericul, ca niște slugi ale timpului. Doar o parte a privirii, partea dinspre om, gemea ușor, frântă, apoi se ridica și se repezea într-un surâs de dincolo de amintiri, exterior spațiului. Viața își mușcă buzele cu nervozitate.

Indestructibil, veșnic și neatins, sufletul trece dincolo, purtând parfumul ființei: aspirațiile, frumosul, bucuria. Sunt prizonierul unor imagini. Sora mea povestită de vânt: Este chiciură, copacii sunt spectrali în lumina de lună tăioasă și rece, târziu, pe uliță, un vânt subțire, o căzătură de pe sanie în zăpadă a unei fetițe și țipătul ei alb. Îngerul m-a privit cu partea lui de om.

O toamnă târzie se așterne sub tălpile ochilor noștri. Gândurile se îmbrâncesc în mine și, deși fără corp, își îmbracă hainele de oraș și ies într-un pustiu de ființă. Rămâne un gol, o vinovăție, un regret. Povestit de vânt, îngerul m-a privit cu partea lui de om. De aceea încep să iubesc oamenii abia după ce îi învelesc într-o depărtare, păcălind, oarecum, o instanță a vinovăției că sunt. Rămâne o urmă ce învelește tot ce a fost, un surâs…

NicolaeTEOHARIE

LOREDANA STAN

Odă pentru suflete blonde

Un chip blond mă privește
cât pentru toate notele de 10 luate cândva,
într-o vară în care soarele îi albise zilele.
E trist pentru că vara s-a dus,
iar notele din portativ nu mai au decât valoare sentimentală.

E furtunos, e nostalgic și emoticoanele de tristețe îi invadează existența.

Nu mai privește decât înainte, căci imaginea fericirii e doar în spatele ochilor.

E blând ca o dulcinee plecată la plimbare cu mârțoaga lui Don Quijote.

E atât de blond încât nici soarele nu mai are chef să apară în cămărușa ruptă dintr-o amintire cu suflete arse de soare și ploi.

Și așteptăm împreună o primăvară memorabilă ca toate verile.

Tablou

Genunchi mă privesc din franjuri de viață.
Sunt dezgoliți pentru rugi pe care nu le vrea nimeni.
Risipă de carne topită în ostentații moderne.
La mijloc de trup, zâmbete ieșite sălbatic
Din dorințe nestăpânite.
Multă piele și prea multă carne vezi împrejur.
Ca într-o întoarcere spre illo tempore,
Îndeși lucrurile neacoperite prin fanta istoriei
Și speri că totul va fi pur ca la început.
Genunchii s-au topit demult.

Singurătate

El se așază în fața artei sale ca în fața planșetei de modelat aluat.

Și răsucește coca dospită prea mult,

Întoarce pe toate părțile formele fragede din care vor mușca nesătuii.

Ca un soldat de teracotă devenit el însuși hrană pentru netimp și miros cultural

Se simte omul singur în tunelul de spumă al vorbelor sale.
El adună pasta așezată pe șevalete pastelate
Ca să aibă cu ce se acoperi la noapte.
El gustă merele din naturile moarte
Ca să aibă cu ce se hrăni în zilele triste.
Ca o pendulă uitată în colțul memoriei
Se simte omul de azi care trăiește prin cel ce a fost mâine.

Tinereţe

Mă privești din spatele gardului de inefabile degete.

Ți-ai construit un scut fragil cât să nu poți să vezi prea departe.

Ochii ți se ascund în linii mai frânte
Și cuvintele se rostesc pe jumătate.
E liniște pentru odihna gesturilor tale.
E muzică pentru urechile intrate adânc, în tăcere.
Cum o fi lumea din preajma mâinilor tale,
Baletând mai ceva ca-n lacul lebedelor?
Cum o mai fi viața când totul e al tău
Și îți permiți luxul să privești cu ură iubirea?

COPILULUI MARIA

Copilul pur a venit la mine în somn
Și mi-a spus că seamăn cu o mamă.
Vorbele cu trandafiri m-au biciuit.
Au ajuns la mine țepi și frunze
Noduroase, nealinate, nevisate.
Copilul a așezat mărgelele vorbelor,
A râs și a plecat cu vis cu tot.
Mama a rămas cea mai bună și cea mai frumoasă
Ca într-un poem în care copilul își caută cuib să se nască.

Conacul

Doamne ajută! Fă, Doamne, să nu dispară aceste comori! Luminează pe noii proprietari ai conacului... nu lăsa să piară atâta frumusețe! Amin!

Elina mai rămase o vreme în genunchi în fața icoanei bizantine datând din secolul al XII-lea, adusă din Muntele Athos în bisericuța veche, și ea de pe la 1600, strămutată din alt spațiu, din alt timp, de fostul proprietar al conacului, cel care îl iubise, îl îngrijise și îl umpluse de lucruri de artă de valoare certă. Ce-i viața? Pentru ce atâta zdrobeală și alergătură, pentru ce zbuciumul de zile și nopți, când toată agoniseala nici măcar nu știi pe mâna cui va încăpea? Măcar de-ar fi rămas unor oameni care știu să le aprecieze. *Doamne, ce se va alege de tot ce-i aici?* Elina nu mai cerea demult nimic pentru ea, deși, la vârsta ei, ar fi fost îndreptățită să ceară, dar așa fuseseră cărările ei sucite și răsucite, că propria-i viață nu mai însemna nimic în afară de profesia ei, de conacul acesta cu viața lui dincolo de viață, cu amintirile lui, cu aura pe care o simțea încă prezentă a celor care fuseseră cândva, iubiseră... suferiseră? De când își terminase studiile, doctoratul în istorie la Sorbona, apoi cursurile post-universitare de restaurator, fusese desemnată să se ocupe de Conacul Vergulescu, devenit, prin donație, muzeu aparținând Statului. Douăzeci de ani a fost fericită acolo, printre zidurile lui, în grădina imensă cu magnolii vechi de peste 100 de ani, între pereții încălziți de sobele de teracotă din ceramică, adevărate obiecte de artă ale Norei Steriadi, printre sculpturile Miliței Pătrașcu, lui Medrea și Paciurea, picturile unor „grei" ca Nicolae Grigorescu, Theodor Pallady, Camil Ressu și mulți alții, printre icoane vechi pe lemn și pe sticlă, scrisori, manuscrise, fotografii...

Când te-ai identificat cu toate acestea, e greu să-ți găsești un alt rost. Oftă, ridicându-se de la icoana Mântuitorului, plecând să-și mai plimbe pașii pentru ultima oară prin toate camerele, prin toate ungherele... Statul nu mai putuse întreține muzeul (un fel de-a zice, pentru alte cheltuieli alandala se găsiseră bani) și se hotărâse vinderea lui la licitație. Nu fusese pusă nicio condiție pentru viitorii cumpărători, în afară de bani. Practic, orice analfabet cu bani (și erau destui!) ar fi putut să-l cumpere. Asta o neliniștea cel mai tare. Nu se întreba ce se va alege de ea. Își va găsi undeva un post, nu asta-i problema. Dar o durea sufletul că toate lucrurile de artă vor fi atinse de niște necunoscători, care vor juca în picioare toată comoara adunată în clădirile și grădina proiectate de arhitectul Cantacuzino.

Străbătu încet drumul de la bisericuță la conacul în stil brâncovenesc, făcu ocoluri largi, prin toate ungherele grădinii, vorbi cu arbuștii, cu florile, cu veverița din stejar. Nicio despărțire nu-i fusese atât de grea. Și-l aminti pe Rodian. De el se despărțise pentru că nu voise să plece de la conac. Nu voise și pace. Și cât suferise după el! Dar, oricât de mult a suferit, era sigură că ar fi suferit și mai mult dacă alegea altfel. Își aduse aminte și zâmbi, cum făcuse criza aceea de gelozie. Luase un târnăcop și-l îndrepta amenințător spre ziduri, în timp ce bombănea cu tonul ridicat: „Am să dărâm nenorocitul ăsta de conac! Am să-i dau foc! Nu pot să cred! Cum e posibil ca o clădire, o grădină, niște stafii să-mi conducă viața, să-mi traseze limita de la fericire la nefericire?!" Îl ascultase fără să spună nimic. În fond, avea dreptate. Dar și pe ea ar fi trebuit s-o înțeleagă. Complicată viață! Cine-ar fi trebuit să cedeze în cazul acesta? El nu putea, în niciun caz, să-și lase afacerile de peste graniță. Ea nu avea ce face cu afacerile lui. Îi plăcea doar omul. Restul, n-o interesa. Încet, încet, se depărtase de el, până în dimineața aceea de primăvară când, pe o bancă între magnoliile înflorite, îi spusese simplu:

- Vreau să pleci.

Părea că ar fi așteptat și el asta. Zisese doar atât:

- De tot?

- De tot.

Îl privise apoi făcându-și bagajul, simțind cum îi smulge inima din piept.

- Dacă vreodată vei avea nevoie de ceva... să nu te sfiești. Suntem prea legați, să nu apelezi la străini!

Dăduse din cap, mulțumind printr-un gest (vorbele se sugrumaseră în gât), cu o oarecare liniște și având convingerea că oricând i-ar fi cerut ajutorul, ar fi salvat-o. Dar, totodată, avea convingerea că n-o va face niciodată, ar fi fost sub demnitatea ei. Cum să ceri să te salveze unuia pe care l-ai dat afară din viața ta și i-ai închis zăvorul pe dinăuntru? Asta iubise la Rodian cel mai mult: noblețea. Știa că oricâte i-ar fi făcut, orice dezamăgiri i-ar fi adus, cavalerismul lui l-ar fi împiedicat să se comporte altfel decât un gentleman. Plecase. Zvârlise bagajul pe bancheta din spate, urcase la volan și cam forjase mașina. „Ai să te întorci" îi zisese în gând, neștiind nici ea de unde i-a venit și ce a vrut să spună. Cert e că, până să ia curba aceea în unghi aproape drept, a-ntors mașina, a frânat brusc și cu zgomot în fața porții și s-a năpustit la ea. A strâns-o tare în brațe și a sărutat-o pe ochi.

- Nu fii năroadă! Acum te las, nu pot să scot nimic de la tine, te știu cât ești de încăpățânată. Dar, când ai să te plictisești de conac, sau el de tine, să mă cauți. Până atunci, mă voi însoți cu alte prințese, dar, când ai să vii, le măturdin calea mea și îți aștern covorul roșu. Ai priceput, ființă tântă ce ești?

Ce-i venise să-ntrebe:

- Mă mai iubești?

- Asta nu-i întrebare de femeie inteligentă. Cum să te mai iubesc? Dacă te iubeam, plecam? Hai, fugi și șterge praful de pe pian, să nu tușească răposatul!

Dăduse drumul unui râs zgomotos și chiar plecase. De data aceea, definitiv.

Acum străbătea salonul *ivoire*, după nuanța de fildeș a pereților, acolo unde „Conașul" obișnuia să lucreze, atinse ușor obiectele care îi aparținuseră cândva, ochelarii, pensulele, manuscrisul neterminat al romanului... urmă biblioteca având peste 8.000 de volume pe care le cuprinse dintr-o privire (dacă era trezită noaptea, se putea duce la fix să scoată pe oricare dintre ele din raft), apoi în salonul de muzică. Aici îi plăcea cel mai mult. La pianul acesta cântaseră Dinu Lipatti și chiar George Enescu. *Doamne, ce se va alege de toate acestea?* Îi venea să strige, să le acopere cu un acoperământ magic, ori să le adăpostească undeva. Noaptea trecută nu dormise. Azi era ziua în care veneau noii proprietari. Nu știa cine sunt, dar era aproape sigură că nu puteau fi decât niște snobi inculți și plini de emfază. Își imagina o familie de îmbogățiți după revoluție, de inși fără căpătâi și fără, mai ales fără bun simț. Le alcătuise până și portretele robot. Ea era o țoapă cocoțată pe tocuri achiziționate de la Paris, el un ins scurt și burtos, semn al bunăstării, cu degetele butucănoase. Își imagină cum vor zvârli toate icoanele și tablourile într-un pod, cum își vor aduce toate kitch-urile scumpe achiziționate din snobism. Cum, eventual, își vor pune „blazonul" pe frontispiciu: „Frossy și Lutză" *par example*. Când se gândea la asta, o lua leșinul. Își făcea curaj, zicea că mai bine s-aștepte, poate n-o fi „individul" chiar așa de negru. Ți-ai găsit! Nu se putea liniști. Își dădu seama că devenise posesivă, ca o mamă care crede că ea și numai ea e în stare să-și aibă grijă de fecior, că nimeni altcineva nu-i în stare, ba chiar toți ceilalți îi vor răul. Trebuia să-și revină din asta, altfel nu va supraviețui.

Aruncă o ultimă privire celor două camere pe care le ocupase, unde își petrecuse ultimii aproape douăzeci de ani din viață, cu bucurii, cu lacrimi, cu doruri, cu speranțe... Cam trântise ușa la plecare. O furie o cuprinse și lacrimi de ciudă și neputință o năpădiră. Și tocmai acum o găsise să se lase de fumat! Se lăsase când înțelesese principiul după care funcționează orice dependență. Nimeni, dar nimeni nu e dependent de nicotină, cofeină, metadonă, jocuri de noroc, sex, alcool sau altele. Toate aceste dependențe au un numitor comun: iluzia că, prin ele, viața devine mai frumoasă, că omul devine mai fericit. Oricine a fumat măcar o dată, dacă e sincer, trebuie să recunoască că viața se vede mai frumos prin fumul de țigară. Ruperea acestei dependențe (oricare!) se produce numai în două situații: fie viața ți se schimbă în bine și nu mai ai nevoie de minciună (cazuri mult prea rare), fie nu mai accepți această minciună în viața ta și ești dispus să o vezi (pe ea, pe viață) exact așa cum e. De aceea se lăsase: că nu suporta dependența de o iluzie. Când țigara se stinge sau când paharul se termină, viața e tot acolo, la fel de hâdă sau numai urâțică precum ai lăsat-o. Nimic, niciun fir nu s-a clintit din loc. Aceeași mașină te-așteaptă la scară, aceeași nevastă-n dormitor, același loc gol în pat lângă tine, același câine, aceeași pisică... Cine are nevoie de minciuni? În fond, se gândea, dependența ei de conac nu are la bază aceeași minciună? Nu faptul că viața îi părea mai frumoasă printre tablouri, obiecte de artă, sculpturi, hectare împădurite, flori, păsări și mai ales, mai ales romantismul de odinioară care părea că respiră în fiecare ungher? Nu asta o ținea? Nu asta o despărțise și de Rodian care măcar era real, chiar cu micile imperfecțiuni? Nu iluzia unei vieți frumoase o despărțise de însăși viața?

Stătea pe o bancă, în bătaia soarelui, privind la veverițele jucăușe, gândindu-se că le vede pentru ultima dată, răsucind între degete un fir de iarbă, imaginându-l ca fiind o țigară. Nu mai era mult și urma să sosească noii proprietari. Or fi urcat deja pe drumul ce duce către conac, parcă se aude o mașină… *Rahat!* Îi venise să ia târnăcopul, precum Rodian odinioară, să fărâme, să lovească, să… Lipsită de vlagă, se lungi în iarbă, așteptând ca în transă. I se plimba o formulă prin minte: *Nu-i drept, nu-i drept! Eu iubesc toate acestea, de ce trebuie să le părăsesc? De ce trebuie să părăsim ce iubim?* Cu ochii închiși, își imagină apocalipsa venirii celor doi proprietari, o văzu pe madama cocoțată pe tocuri făcându-i-se milă de ea și propunându-i să rămână în continuare la conac, pe post de menajeră. Îl văzu apoi pe insul scurt și îndesat protestând cu voce groasă, neșlefuită: „Dar dânsa are un doctorat la Sorbona și studii de restaurator la Moscova!" Protestul nu-i venea din bunul simț care i-ar fi spus că o astfel de propunere ar fi jignitoare pentru ea, ci din bunul simț al banului care-i șoptea că o menajeră cu studii la Sorbona pesemne te costă mult mai mult. Se scutură de viziune și alunecă în somnolență. La scurtă vreme, auzi poarta trântindu-se și pași care reverberau în scoarța pământului, a pământului acesta de care-și lipise urechea de parcă ar fi vrut să îl asculte pentru ultima oară.

Îl văzu deodată deasupra ei, în picioare, părând și mai înalt așa privit din poziția aceea lungită a ei.

- Rodian, tu ești?

- Nu, sunt Vlad Țepeș. Am venit să-ți ofer o țeapă. Cu tot dragul! Râse.

Se ridică în picioare dintr-un salt și începu să turuie:

- Nu c-ar fi inoportun momentul, dar, știi, eu aștept pe cineva, voi avea ceva de lucru, dar apoi vom merge undeva și vom avea timp să discutăm…

Îi puse mâna peste gură și-o strânse, cu cealaltă, la piept.

- Taci, fată proastă, că n-ai priceput nimic din viața-asta! Vezi-ți de stafiile tale, că la alea te pricepi!

Îi flutură sub nas actul de proprietate pe numele ei. Îi luă mult să priceapă, puse zeci de întrebări, dar până la urmă tot înțelese.

- Și de ce l-ai luat numai pe numele meu?

- Ca să fie doar al tău. Numai tu meriți comoara asta. Oricine altcineva, inclusiv eu, n-o merită.

Se rotea, țopăia, scotea sunete de bucurie, ca un copil care a primit jucăria visată. Ce visată? Nici măcar!

- Dar tu, nu vei sta și tu aici?

- Ba da, se-nțelege. Dacă mă primești, adăugă zâmbind.

- Ce bine! Și afacerile?

- Le-am vândut. Crezi că puțin m-a costat pacostea asta?

- Și n-ai.. și n-ai să mai pleci deloc?

- Ba da. Ori de câte ori voi simți că mă iubești mai puțin decât pe stafiile tale. Nu înainte, însă, de-a te snopi în bătaie.

Îi sări de gât, cu ochi plini de lacrimi de bucurie:

- Deci nu vei mai pleca niciodată! Ce bine! Așa-i.. așa-i că mă mai iubești?

- Asta nu-i întrebare de femeie inteligentă! Marș și șterge praful de pe pian!

Florentina Loredana DALIAN

Slobozia, 04 august 2015

Adrian Bucurescu

Pe când ploua cu mituri la Broşteni

Ca jurnalist de documentare și reportaje, am străbătut țara în lung și-n lat, în cruciș și-n curmeziș. Printre altele, am întâlnit cam 20 de sate cu denumirea de Broșteni, presărate prin toate ținuturile românești, inclusiv în stânga Nistrului. În județul Teleorman există și satul Broșteanca. Așijderea, și în satul Broșteni, din județul Ialomița, înflorea pe vremuri moșia Broșteanca. Am mai observat și că toate aceste toponime au legătură cu lacuri, râuri, bălți, mlaștini, așadar cu apa. Chiar și orașul Priștina, din Kosovo, consonând cu Broștenii noștri, se află lângă un lac, anume Badovați.

Desigur, sunt și alte localități, cu alte denumiri, legate de ape. Însă Broștenii și Broștencele provin clar dintr-un străvechi hidronim, BORYSTHENES, care era numele getic al râului Nipru, atestat de geografii Antichității, ceea ce mai sugerează și pe unde se întindea cândva teritoriul strămoșilor noștri. Făcând parte din ținutul ARG(H)ED-AVA, unde se înălța capitala întinsului regat al lui Buerebuistas, ce se putea tălmăci și prin „Apa Argaților”, un sat care a existat in vatra localității ialomițene Broșteni a moștenit numele de *Slujitori*. O traducere desigur populară. Alt sens al toponimului era ARG(H)E-DAVA „Cetatea de Sus; Dava de pe Înălțime” (cf. rom. *a urca*). Alte tâlcuri erau ARG(H)E-D-AVA „Deasupra Apei” (cf. rom. *a urca*; *de*; *apă*; *Argova*) sau „Capul de pe Apă” (cf. rom. *hârcă* „țeastă; craniu”; *de*; *apă*). O variantă atestată pentru aceeași cetate era și ARG(H)E-DAVON „Culmea Sfințeniei; Dealul Sacru; Conducătorul Măreț” (cf. rom. *a urca*; *dafin*; *jupân*; *Divan* „Sfat Domnesc”; lat. *divinus* „divin”). Respectivul sit arheologic este cunoscut astăzi sub denumirea de Piscu Crăsanilor.

Conform cercetărilor, Argedava era încă un nume al cetății Helis, ce se înălța pe malul drept al Ialomiței. În legendele getice, pe această apă plutise cândva capul marelui profet Ion-Orfeu, ucis de preotesele Soarelui pe platoul Bucegilor. Râul era considerat sacru de Geți și, de-a lungul vremii, a purtat mai multe denumiri, printre care KOGAION, NAPARIS, AURUMETTI, BORYSTHENES și HELIVAKIA. Pe malul său stâng este atestat tribul getic NAPAI sau NAPEI „Divinii” (cf. hit. *nepiș*, sl. *nebo* „cer”; alb. *nef* „naos”).

Actualul nume al Ialomiței provine din AUR-UMETTI „Strălucitor ca Aurul”, iar Nipru din NAPARIS, stranie schimbare de hidronime! Denumirea de astăzi a Niprului sugerează că, prin măreția sa, și acesta era considerat sfânt de Geții de pe malurile lui. În fine, să revenim la Broștenii de Ialomița, adică la BORY-STHENES „Apa cea Puternică; Râul cel Măreț; Apă (Ploaie) Multă” (cf. rom. *bură*; *a bura*; *pârâu*; *Bora* – top. pe malul Ialomiței; *stemă*; *Știma* Apelor; *stană* „stâncă”; germ. *Stein*, engl. *stone* „piatră”; sl. *stena* „zid”). Hidronimul se poate traduce însă și prin „Ploaie cu Piatră (Grindină)”, ceea ce trimite la una dintre primele minuni săvârșite de Gemenii Divini, care au viețuit odată pe aceste meleaguri.

In cronicile Daciei se povestește că Aceștia, împreună cu familia Lor adoptivă, au fost invitați la o CANONIA „Nuntă” (cf. rom. *a se cununa*), cam pe unde se întinde astăzi satul ialomițean Broșteni. Fiind vară și mare zăduf, s-au strâns nori negri și groși și a început dintr-o dată să plouă cu piatră. Sărbătoarea părea compromisă, dar zeul Apollon-Zalmoxis și-a luat repede arcul și săgețile și a început să tragă spre nori, rostind incantații. Se spune că îndată norii s-au împrăștiat, cerul s-a făcut senin și nunta a continuat cu și mai mare veselie. De la evenimentul cu pricina s-a răspândit la Geți obiceiul de a trage cu săgeți în norii aducători de grindină. Despre această datină scrie și Herodot: *„Iată cum știu să se facă Geții nemuritori: ei cred că nu mor și cel care nu dispare din lumea noastră se duce la daimonul Zalmoxis. Unii dintre ei socotesc că acesta este Gebeleizis. (...) Aceiași Traci, când tună și fulgeră, trag cu săgețile în sus, spre cer, și amenință divinitatea (care provoacă aceste fenomene), deoarece ei cred că nu există alt zeu în afară de al lor*”.

Însă miracolele de la această nuntă deosebită nu se opriseră. Fiind prea mulți invitați, la un moment dat s-a terminat... băutura, iar gazdele dădeau din colț în colț, neștiind cum să dreagă ocara. Aflând acestea, Apollon-Zalmoxis i-a rugat pe niște nuntași să aducă un butoi dintre cele golite și să îl umple cu apă. Mirați, aceștia au împlinit dorința tânărului invitat. Sfârșind de rostit descântece asupra butoiului, magul i-a poftit pe privitori să guste băutura. Ei bine, aceasta se prefăcuse în BORY STHENES „Apă Tare”, adică „Tărie; Alcool”, de unde româna a moștenit *prăștină* „rachiu de tescovină sau de drojdie”. Poate fi vorba însă și de vin, așa cum se povestește în „*Noul Testament*” despre Nunta de la Cana (cf. rom. *a se cununa*), care a preluat minunea întâmplată cândva în Lunca Ialomiței. Bineînțeles că nici butoiul atins de mâinile sacre nu a fost uitat. Cu siguranță acesta a fost păstrat vreme îndelungată prin vreun templu din preajma locului, astfel explicându-se și strania denumire de *Butoiu* a unui sat din imediata apropiere de Broșteni.

Tâlcurile hidronimului sunt mai multe, și la fel de minunate. Astfel, BORY-STHENES se mai tălmăcește și prin „Doamna (Domnia) Apelor” (cf. rom. *bură*; *a bura*; *pârâu*; *știmă* „zână acvatică”; *stemă*; *stenie* „stare de perfectă sănătate”), de unde mitofolclorul românesc are până astăzi *Știma Apelor*, o zână care stăpânește râurile, lacurile și bălțile noastre. Aflăm aici o tălmăcire sinonimă cu numele ON-EIDIS „Crăiasa Apelor” (cf. rom. *una*; *uină* „lele; mătușă”; *a uda*; alb. *ujt* „apă”), care avusese palatul tot pe teritoriul cetății Helis-Argedava, și care, la Geți, patrona Apele, Amurgul, Vestul și Toamna.

Descosând mai departe sensurile hidronimului sfânt, găsim și Cheia Raiului Terestru, căci BORY STHENES mai înseamnă și „Apa Sâmbetei” (cf. rom. *bură*; *a bura*; *pârâu*; alb. *e shtune* „sâmbătă”), care, în legendele românești, izvorăște chiar de sub Pomul Vieții, aflat în Rai. *Apa Sâmbetei* înconjoară un ținut paradisiac, în care locuiesc *Blajinii* sau *Rohmanii*, ființe mitice de o cinste și de o bunătate desăvârșite, care reiau legăturile cu pământenii o dată pe an, anume la *Paștele Blajinilor*, sărbătorit la o săptămână după Paștele creștinilor.

Va să zică, Naparis sau Borysthenes, adică Ialomița, râul sacru al Geților, străbătea cândva chiar Raiul, rămânând până astăzi, în cultura universală, cu siguranță de la HELIS, *Câmpiile Elisee* - în greaca veche *Helysion Pedion*, în latină *Elysium*- un tărâm paradisiac, de la capătul de Apus al lumii, dincolo de fluviul Oceanus. Acolo, în credințele Geților, Elenilor și Romanilor, ajungeau după moarte, eroii și oamenii virtuoși ai Timpului de Aur. Iată de ce tocmai în vatra cetății Helis, adică în fostul Paradis de pe Pământ, au venit din Raiul Ceresc, acum 27 de veacuri și mai bine, Cei Doi Gemeni Divini, Apollon și Diana, supranumiți amândoi Zalmoxis. Astăzi s-ar părea că de-a lungul râului Ialomița se întinde doar un șir de sate și cătune obișnuite; dar, în lamura oglinzilor inițiatice, strălucește de fapt un șirag de mărgăritare magice.

Abrevieri: alb. - albanez; engl. - englez; germ. - german; hit. - hitit; rom. - românesc; sl. - slav.

Petre Ioan CREȚU

Frunză verde de albastru

Parodie după Nichita Stănescu (Frunză verde de albastru)

Foaie verde frunză-n dungă
cal albastru de măiastru
zarea toată într-o pungă
dungi de brumă
peste humă
mă doare un ochi de bubă
și-am zis verde de măiastru
și-am zis pară într-o doară
și-am zis măr către cotor
și-am zis pește peste umbră
foaie verde frunză-n frunză

pe la una pe la șapte
foaie verde foaie spartă

și-am zis om de hoț întreg
spurcă-l doamne de deochi
curcubeu cu raza sură
să-mi trag spuza peste mură
Doamne m-ai făcut albastru
frunză verde cal măiastru
pe la una pe la șapte
foaie verde verde toată

Cântic amar de A e e e i a

A e e e i a
își defrișam neghiob prosia
iubește-mă zic buzele-ți sublime
mi se scula un dor nebun de tine
cu gura strâmbă deshumai sărutul
tot încercând de zor inputul
își defrișam neghiob prosia
a e e e i a

A e e e i a
în zile șchioape își pliveam prosia
eu sunt tot singur fiară în izmene
plângând de dorul tău anadiomene
și soarta șireangul ei il strânge
și ochiul meu de'a pururi plânge
în zile șchioape își pliveam prosia
a e e e i a.

Intro

îți vine să crezi te-aș fi urmat oriunde
bolborosind în barbă poemele postume
în casa de bolnavi mărginită de mare
și atâtea himere desprinse din fum
ding-dang ca o secundă precară
sau pe holurile reci unde fluturi hoinari
săvârșesc dansul împerecherii și-al morții
aceea cădere îmbrățișată și năucă
sau se sinucid lovindu-se cu putere de zid
cu o frenezie teribilă și greu de închipuit
unde asistentele blonde se înfrățesc
cu bolnavii firavi printre ace și fiole
unde mă simt mai acasă decât nicăieri

ni s-a promis o plimbare pe faleza de piatră
pe care să mergem târând fiecare cu o sfoară
gândacul lui
sau legați de perfuzii în șir indian
cu grija ca nu cumva să strivim umbra
celui din față ca un gest reflex aproape hipnotic
și mâinile noastre vor ninge peste dig
dinspre stabilopozi se va auzi un murmur liniștit de valuri
și unde miroase scăzut a alge și a mormânt

demult nu ne mai scoteam ochii
unul la altul
cu câte o bucată de scoică ciobită
așa bolnavi de floare și de mei

Pasărea paradis

te uită cum linge focul zarea
pasărea paradis în flăcări iuți ne saltă-n cer
cum cad din nori bucăți de iască dură
și lunecă în sânge lupii întunecați
printre zăpezi și cai din sticlă pură

să trecem râul zic
spre miază noapte goi ținându-ne de mână
ca niște zei turbați de lună plină
mă tot lovesc de aer ca de glonț
mi-e ochiul părăsit în urmă
și armate întregi de fluturi fluturi șchiopi
topiți în felinarele de umbră
e roșu aprins în ochi de Boboteze

cum se despică luna în fuioare
peste salcâmii definitiv uitați în floare
demonul trist te uită cum mă zboară
și din oglinzi cum pruncii dau în floare

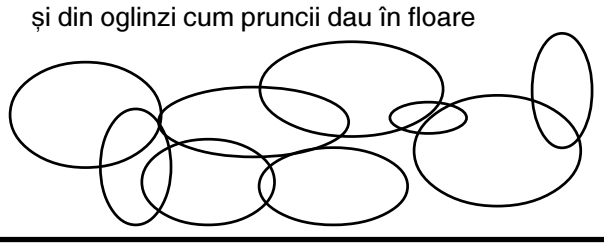

Dan Elias

Inventatorul de cafenele

„Viața nu este un loc sigur!" Cuvintele îi reveneau în minte oriunde ar fi privit, de parcă erau scrise pe fiecare centimetru pătrat al acelui hol rece.

Din locul în care se afla nu putea vedea ușa, dar își imagina sunetul metalic al clanței și era pregătit să se ridice în orice moment. Nimeni nu intrase și nici nu ieșise de mai bine de o oră.

- Vă rog să mă credeți că facem ce este necesar, dar cu siguranță o să mai aveți de așteptat. Bărbatul în halat alb l-a privit o fracțiune de secundă, lăsând ultimul sunet al cuvântului suspendat între ei. Puteți merge undeva două-trei ore, sau puteți aștepta aici. Îmi pare rău!

Apoi bărbatul s-a întors, nu înainte de a face doi pași cu spatele într-un semn de minim respect și a dispărut. Aceasta a fost succesiunea fizică, reală, a faptelor, dar David a auzit vorbele mult mai târziu, de parcă ceva sau cineva tăiase în felii subțiri spațiul din jurul lui și le lipise la loc, lăsând sunetele în urmă ca un praf de zâne.

Nu a ieșit. Nu a ieșit imediat, deși dacă l-ai fi întrebat pe el ți-ar fi spus că nu a mai zăbovit nici măcar o clipă. Nici pe unde s-a plimbat, cu palma dreaptă strângând mărul din buzunarul pantalonului și cu privirile pe deasupra trecătorilor, nu ar fi putut să spună, dar cu siguranță că într-o astfel de eventualitate ar fi inventat, cu zâmbetul pe buze, o stradă sau poate un colț de stradă, câteva trepte și o cafenea, căci, așa cum îi spusese odată Elena, el era „inventatorul de cafenele".

Prima dată o făcuse cu prietenii lui, acolo în grădina cu lac, lângă turnul cel vechi al bisericii. Nu-și mai aducea aminte chipul lor, doar porumbeii, porumbeii cuibăriți lângă clopotul mut, îi mai zburau uneori la marginea privirii, în locul în care se-ntorc timid amintirile și până să-i strige pe nume, pe ei, pe porumbei, nu mai era nici unul. „Unde dracu' ai văzut tu cafenea cu tuburi de neon din care iese abur? Mai spui că și miroase a nisip încins și a cocleală de ibric!? Că fata are părul lung, strâns cu scoici și că duce o tavă atât de transparentă încât ceștile pot oricând să cadă prin ea!? Dragul nostru David! Tu ești probabil cel mai nepriceput mincinos!"

Dar David nu era un mincinos; el era un inventator!

Mult mai târziu, poveștile lui au căpătat aerul misterios și elaborat al unei arhitecturi futuriste, dincolo de perceperea imediată. Deși nu erau decât cuvinte, păreau coloane și ziduri, frize strident colorate sau arhitrave pline de eleganță. Că nu puteau fi atinse, nu avea pentru el nici cea mai mică importanță, și nimeni, niciodată, nu a avut curajul să le nege existența. Toate proiecțiile lui imaginare porneau de la un măr. Cel care asculta pentru prima dată o astfel de construcție putea foarte ușor să nu sesizeze asta, ceilalți însă, obișnuiții lui ascultători, se întreceau în intuiții de culoare, gust și miros.

A doua oară o făcuse cu Elena și abia mai apoi cu ceilalți.

Își făcuse un obicei, acolo în liniștea biroului plin de ferestre, aplecat peste schițe și planuri, de a desena în același timp, pe o coală imaculată din mintea lui, imaginea unui măr ideal; ideal în raport cu timpul și întâmplările ce îl înconjurau; mereu altul în formă, culoare sau gust. Când ieșea, știa exact ce caută. Știa exact unde trebuie să meargă, deși uneori, atunci când timpul era suficient, David intra în toate magazinele de fructe pe care le întâlnea. Dar și așa fiind, întotdeauna sfârșea intrând pe ușa îngustă și cu clopoței a micului magazin înghesuit între scările unui bar și obloanele mereu trase ale unui garaj.

- Am onoarea, domnule David! Cum trebuie să fie?

- De data asta, Tony, este un măr simplu. Imaginează-ți o planetă dulce într-un sistem solar cu doi sori. Unul cu privirea ațintită pe ecuator, iar celălalt exact peste polul nord. Cred că nu trebuie să-ți mai spun că aceste părți sunt de un roșu potrivit, iar ca întindere ceva în genul Groenlandei. Știi cum arată Groenlanda, Tony?

Băiatul în salopetă îl privea zâmbind, deși discuția era foarte serioasă, iar zâmbetul lui nu era decât o parte din amabilitatea și respectul cuvenit unui client cunoscut. Din punctul lui de vedere cererea lui David nu avea nimic curios sau extravagant.

- Pot bănui. Priviți-l pe acesta; pare perfect.

- Mă tem că va trebui să-ți reîmprospătezi amintirile despre geografie. Vezi, și David ridică mărul cu pricina, cele două zone scăldate de soare au mai degrabă geometria plinuță a două australii. Cât despre verde, și aici David a strâns buzele într-o grimasă de nemulțumire, este prea plin de el. Eu vreau un verde timid, chiar adolescent, căci după cum ți-am povestit de nenumărate ori, dragul meu, Elena nu suportă nici un dram de obrăznicie.

Băiatul în salopetă a lăsat mărul la locul lui și a ridicat un altul din aceeași ladă de lemn cu dantele de hârtie. Era de data asta de un roșu absolut. L-a șters o singură dată cu șervețelul de pânză împăturit cu grijă peste antebrați și l-a ridicat doar atât cât să-l poată privi fără ca apropierea de ei să-l sperie. Dintr-o dată privirea lui David deveni admirativă.

- O! Dar acest măr este o planetă ce a fost curtată de milioane de sori! Cred că o voi lua cu mine; asta dacă și ea este de acord.

Tony așează mărul în punga de hârtie de parcă ar fi fost un pahar subțire de cristal și cu aceeași atenție i-l întinse noului proprietar.

- Vă aștept cu drag, oricând.

Cu siguranță că această scenă a existat undeva, dar descrierea ei nu este decât o altă invenție, tot astfel cum mărul descris poate fi sau nu cel din palma tânărului, pe care, de altfel, este foarte puțin probabil ca cineva să-l fi strigat vreodată cu numele de Tony. Dacă am merge acum pe acea stradă, să găsim ușa îngustă a magazinului sau oblonul ruginit ce îi ține tovărășie, este posibil să nu găsim nimic din toate acestea. Dar asta nu înseamnă nici pe departe că ele nu există, ci doar că nu știm noi să le vedem. În mintea lui David această poveste fusese ticluită de mult. Nici nu-și mai aducea aminte de când; pregătit fiind să o spună dacă Elena ar fi mers mai departe, și în sens invers, de suprafața justificărilor lui. Dar nu o făcuse niciodată și este aproape imposibil să o mai facă de acum înainte. Elena se mulțumea să-l întrebe, de fiecare dată când David, întors acasă, îi oferea mărul, de unde îl are.

- Am mers la prânz la o cafenea de pe strada.., și rostea mereu un alt nume, unde am mâncat un sandwich cu ton și rucola și am băut o cafea. La sfârșit, chelnerița mi-a adus mărul pe o farfurioară de sticlă doar un pic mai mare decât el. Nu am fost atent la explicația fetei; ceva „din partea casei". Am cumpărat o pungă și ți l-am adus.

- Știu, spunea Elena și îl privea cum se descalță, cum își așează pantofii unul lângă altul, cu șireturile strânse deasupra, într-un ritual de o gingășie aproape nefirească. Știa! Nu avea nici cea mai mică îndoială în ceea ce privește micile lui povești, dar nu mergea mai departe, nu-l întreba „de ce", „cum" sau „unde", întrebări în fața cărora David nu ar fi știut să reacționeze. Elena știa atât cât avea nevoie. Cu siguranță că ar fi putut să afle mai mult, dar prefera să nu o facă pentru că în sinea ei avea nevoie de propria invenție, de propria poveste pentru mărul pe care îl strângea în palmă, simțind singură fierbințeala sau răcoarea verdelui sau a roșului ce îi atingeau piele.

- Dragul meu inventator de cafenele!

Odată întors pe scaunul de plastic din acel hol rece, pe David nu l-a întrebat nimeni nimic. Ușa pe care cu numai câteva ore înainte o privise la fiecare cinci minute, era acum deschisă și cineva se auzea înăuntru camerei. Era, de fapt, doar sunetul unor pași și un aparat de radio ce părea să-și caute sunetul clar și exact dintr-o mulțime de glasuri.

Ar fi putut să se ridice și să meargă acolo, ar fi putut să-i atragă atenția celui pe care îl bănuia la doar câțiva metri de el mișcând scaunul sau improvizând o tuse ușoară, dar nimic din toate astea nu-i trecea prin minte. Oricine în locul lui ar fi vrut să scurteze așteptarea, dar pentru David așteptarea nu mai însemna nimic rău. Chiar dacă aceste gânduri nu erau așezate în mintea lui într-o formă explicită și rațională, liniștea pe care o simțea stând acolo, fără să facă nimic, fără să aibă neliniștea planurilor din următoarele clipe, era pentru el ca îmbrățișarea protectoare a unei mame.

Dacă s-ar fi întrebat de unde această stare de siguranță, ar fi primit dinăuntrul lui un răspuns ce l-ar fi uluit; nu-și mai dorea nimic.

L-a văzut pe omul în halat alb abia când era lângă el. A ridicat întâi ochii și mai apoi trupul, ca pe ceva ce nu era al lui.

- Totul este gata, așa cum ați dorit. Vreți să o vedeți?

David nu avea cum să răspundă. A scos din buzunar mărul pe care îl plimbase cu el, sau, nimeni nu avea nici o probă, pe care îl găsise acolo, așa, dintr-o dată; nu-și mai aducea aminte.

- Vă rog să i-l dați ei. Îl așezați acolo, undeva.., o să știe… Și palma lui David nu s-a oprit din tremurat decât atunci când bărbatul din fața lui a apucat mărul.

- Sigur. Nici o problemă! Restul programului rămâne la fel?

David a confirmat cu o mișcare a capului; și pentru că mâna lui era în continuare întinsă de parcă ar mai fi ținut bucata aceea încă vie de roșu, bărbatul în halat alb a făcut la fel, lăsând să se înțeleagă că între ei nu exista nici o emoție, nimic altceva decât siguranța banală a cuvintelor. Apoi a dispărut în spatele ușii. Coșciugul alb, cu mânerele lui disproporționate, desenate de un idiot în linii curbe și arabescuri, de parcă frumosul ar avea vreo legătură cu moartea, era în mijlocul mesei, din mijlocul camerei. Nici măcar nu s-a apropiat de el. A privit în jur de parcă ar fi căutat un loc unde să lase fructul din mâna lui, apoi a tras cu vârful pantofului, dintr-un colț, un coș de gunoi plin cu resturi de pânză albă și bucăți de dantelă și fără să se aplece l-a aruncat înăuntru, cu gestul unui jucător de baschet care aruncă o minge.

(Fragment dintr-un roman ce așteaptă să fie terminat. Acum se numește *„Valea Principilor";* dar, cine știe!)

Brumărel

Lângă biserica neluminată, carnea sfârâie în flăcări dionisiace pe grătarul muzicii. În interior, fumul dens se infiltrează în țesătura delicată de păr a hainelor ca un cerc de tutun: suflare, înglobare, friptură arsă de plămân. Un secol se afumă. O sută dintre ei fac schimb de sudoare muzicală exprimată prin aburi de neuroni beți. Creierii dansează cu pași indecișI cărora le acoperă ochii. Pe scena vieții, lăutarii sunt dumnezeii orgiei corpurilor cu celule nervoase, amorțite. Spațiul nu are limite, însă baloane albe și violet se leagănă de tavan, precum îngerii în focul ladului. Dante se mișcă în cercuri de horă și Vergilius are palme transpirate. Bătrânul bigot își recuperează tinerețea amintită de oțetul de struguri și dedică bani dumnezeilor cu orga. Gura mare, bunicule, că vinul nu stagnează în gingii găurite! Tinerii îngeri vibrează când sângele lui Dumnezeu se bălăngăne în membre, și răcnesc înțepat când știu refrenul rugăciunii.

Pe scaune decorate cu fundițe, stau preacredincioșii împărtășiți de prea multe ori, inconștienți, căci s-au spovedit. Așteaptă ca niște cadouri să fie decapitați. Pentru alții, transformarea într-o ființă dansatoare din cultura orientală a zdruncinat echilibrul organelor, împroșcând mesele cu aghiazmă solidă. Unii au sfințit încăperea de igienizare trupească în triunghiul trinității cu-fund-at și sus și jos. Patru apostoli mănâncă și sorb din apolinicul materializat. Trădează Ideea din creierul prea obosit să-și amintească, deoarece prezența lui Bachus la petrecere e intrigantă și iubirea pentru el e mai presus de rațiune. Pretențiile de apolinic se clatină și soarele se acoperă cu elipsa eclipsei. Apolinicul inundat e mai violent ca dionisiacul bulversat. Nu le amesteca, că amețești! Ia-le separat!

Fotografia neclară e dovada creierului fără astâmpăr. care a depășit granița apolinicului, visând că se transformă într-o sticlă mereu goală. Pentru cei patru sori de la masă, dionisiacul nu e decât ceața care îi acoperă, căci dionisiacul pur e o stare neatinsă de rațiunea lucidă. Trecerea de la balonul alb la cel de culoarea strugurilor violet presupune scufundarea ficatului în bule de aer tare de vie. Părinți de optsprezece ani, umpleți baloanele să uităm că nu ne cunoaștem nici pe noi, nici pe voi! Sărbătoarea senzuală e preferată și de comuniunea creierelor învârtite în horă, care se înțeleg mai bine ținându-se de mâini.

Balonul violet se strânge ca un știreang în jurul creierelor ucise de o rază de lumină și le doboară lângă ușă, cu stomacul golit în deplasare. Biserica nu e departe, spovedania minților ar fi utilă, dar și preoții dorm când sufletul încarcerat de canoane se dezlănțuie fericit. Abuzul de suflet îi îmbolnăvește organele prin care suflă, căci plămânii se găuresc, iar sângele agitat se scuipă singur. Nimeni nu sprijină sufletul mai mult decât alt pahar tovarăș, iar când trupul e prea deshidratat, pământul de lângă biserică primește toți păgânii, care vor crește mlădițe de vie binecuvântate de Dionis Tatăl. Descoperirea Lui după letargia din cavou înseamnă mahmureală. Plouă, plouă, plouă prin esofag, e vremea eliberării omului natural!

JENY CĂCIULĂ,
clasa a XII-a, Colegiul Național "Mihai Viteazul" Slobozia

Eclipsă totală

Am căzut iar in mine
Adânc, tare adânc !
Din buza răcoroasă
a spartelor fântâni
alunec fără țipăt
julindu-mă de mâini
sunt o gâleată goală
cu lanțul ca și rupt
tot incercând bezmetic
să pescuiesc lumină
din negre cercuri, care
concentric unduioase
misterul îl ascund.
Dar noaptea e totală
nici urmă de Lumină
Mai poate Luna, oare
incet si fără silă...
... să vină ?

Margareta

Șerban Codrin

Emil Niculescu sau teatrul de operaţii al câtorva muze din fondul propriu de lipsă a vanităţii

Spus din capul locului, Emil Niculescu este un poet „adorabil”, ironic până la cinism și descărcat de orice considerent pentru derapajele morale. Cu un talent unic de a surprinde măgării mari și mici, mai că aș recunoaște în parșivul poet o rudă de soi a unui Nastratin Hogea antonnpanesc la început de mileniu III. Se simte pe undeva aroma lui Ion Nicolescu, mirosul de sarmale în munții Carpați; au fost cel puțin concitadini, așa că Ion și Emil se joacă prin nisipuri aurifere, însă din filoane diferite.

Poezia română pleacă din câteva izvoare fondatoare. O parte din Ion Budai-Deleanu trece prin Antonn Pann și mai departe spre Ion Barbu, Sorescu, Cărtărescu și poetul de necuprins în cuvinte, Leonid Dimov; din universul său, Mihai Eminescu devastează câteva secole de expresivitate și de arte poetice, pentru ca Alexandru Macedonski să deschidă larg, ca la inundații catastrofale, puhoaiele, metafizice la început, ale lui Bacovia, aluvionare, de cartier, de pușcărie, de pivniță germinativă, de Cimitire Buna Vestire ale lui Arghezi și ale tuturor citadinilor neastâmpărați.

Cu amândoi ochii la Ion Budai și urmașii, dar, ca Argus, dotat cu fel de fel de rezerve optice, Emil Niculescu este un citadin cu lungi reverii de hedonist evadat în poalele mamei-natura, se mai dedulcește ca Ion Pillat sau face pe răul de gură ca pamfletarii neduși la biserică. Elegiac și baladist, rafinat pe spații mici ca un epigramist, dar capabil să construiască în aer liber tot felul de decoruri și fantasmagorii, parodist cu zeci de voci, seducător și bahic ca un crai matein, livresc și „fin” până la a materializa orice sunet sau aluzie olfactivă în straturi pietrificate, acesta este bardul nostru de provincie:

„Finețe: să amplifici geologic
Un zgomot umil, de duzină –
Domesticul clinchet de vase
Din garsoniera vecină.” (Finețe)

Prea multe nume proprii! Totuși s-ar putea redacta un dicționar cu toți Marghilomanii, Iorga, Cuza, Vodă Carol, Zahei, Iulian Apostatul, Christos, Ana și Caiafa, Cehov, Lenin, Gorki, Caragiale, Bucă, Oblomov, Susanin, Miron Costin, Villon, Poe, Esenin, Isadora Duncan, Dorian Grey, George Ranetti, Ion Băieșu, ‘erban Foarță, Fănuș Neagu, Tohani, Buzău, Valea Mărului, Berlin, Mizil, Breslau, Bârlad, Galați, Rusia, Ararat, Kamceatka, Hollywood, Radio-Vatican, ferma de la Urleasca, cătunul Europa, cu firme de cârciumi, de biblioteci, cu nume de sfinți, de dictatori comuniști, de dușmani ai poporului (întemnițați, și dușmanii, și poporul!) de talia lui Coposu, Mihalache.

„Băteau Valea Cotoarei, după sfânta Maria,
Vipii risipitoare cu gigacaloria.

Fântâna cu, în piatră, colacul sfredelit
Ne îmbia, bigotă, precum un Maglavit.

Acoperișul – tablă pe care s-a dat grund –
Chema-n odăi căldura și-n chilerul afund.

Un uliu prin Înalturi plana, schimbând lent cârma,
Fânul târziu, de arșiți, se întărea ca sârma.

Nori, cât erau să fie, treceau fără de haltă,
Ci unde sunt bureții din vara cealaltă?” (Jurnal de viligiatură)

Este parodiată cu subtilitate versificația lui Macedonski, luată în serios de un Păunescu și în răspăr de Emil Niculescu, mare deosebire, de profunzime.

Adeseori, croiala baladieră devine un fel de cronică rimată, amar-vetustă (școala lui A. Mirea, de la începutul secolului XX!), sau, din contra, cronica rimată se transformă în „Elegie. La Liza”, unde eroina nu este vreo domnișoară ambetată, din protipendada prepașoptistă, „cu lornion te-arată mai frumoasă”, a lui Grigore Alexandrescu (iată, un alt nume rar, cu atât mai merituos repus în circulație poetică!), ci „Lizuca, Lizoaica, Lizoaia”, cățeaua comunitară:

„Cât, vreme de opt ani, a cam slugărit,
O scară de bloc, unde s-a oploșit.”

Buzăul lui nenea Iancu Caragiale nu aparține istoriei, prin locanta celebră din gara începutului de secol XX, ci, prin tragerile, de multe ori nocturne, ale ofițerului de artilerie, profesia autorului, mai degrabă în berării decât în poligon.

„Fost cavaler, azi, concubin creștin,
Și decăzut spre bere (versus vin),
Declar și chiar mi-asum răspunderi proprii,
Că, din hârțoage,-am tras pasaje-n copii
Și surse-am vânturat, oricât de pale,
Pe tema: Buzău – gară – Caragiale,
Investigând, pedant și foarte-atent,
Relația: talent și faliment.” (Eheu, Postume...)

Sub un motto de Caragiale, „ De ce vă faceți că nu înțelegeți, ori sunteți idioți?”, în loc de „Umbra lui Mircea. La Cozia”, ne este prezentată „Umbra lui nenea Anghelache la Constanța”. În „Epigonism”, mottoul „Aduceți copiii aici, lângă pietre”, nu aparține tezaurului de doi bani al bardului proletcultist Jebeleanu, flecarul nenea Jerpeleanu/Jebe, ci grafomanei Maria Banuș, spun asta pentru a mâzgăli încă două nume de proastă reputație pe lângă atâtea altele reținute de seducătoarul pomelnic al poetului.

Dincolo de spectacolul livresc, versificația, parodiată sau în pasul cetățeanului turmentat, este încărcată cu rime rare:

de-un cent i-s/imago mentis
Oblomov i-s/non licet bovis
ubicui/dricu-i
trupe etno/suedez bufet n-o
bou a/Krakatoa
cui credeau ei că se
Dumnezei, draci și măse
a fost ales/G.P.S.
Maiakovski fu cu/look-ul
consta-n că/samahoancă
restanțieri ce/balerce

edithpiaf-escă/frescă, și așa mai departe.

Vocabularul este ostentativ modernizat, anglo-americanizat, T.V., week-end, job, win bar, trend, facebook, sit, funny, G.P.S., click, E.K.G., O.K., sau dimpotrivă, arhaic și arhaizant, între extreme:

„Sunt cărți, să zicem, proaste, dar parfumul
Lor bate ca un far peste talaz.
Balenă extraplată, CD-ROMUL
E ultimul, al tehnicii, ucaz. „(Recuperatorul de cărți)

Una peste alta, civilizația mai subțire ca o cârpă second hand, viața fără viață, poezia, cârciumile municipale, pliantele publicitare, culisele și dependințele, totul se calcă pe picioare într-un carnaval nebunesc, un haloimis, într-o, fără speranță, „vanitas levantina”. Vechile forme fără fond devin vorbe, vorbe, vorbe inclusiv anglo-saxone într-o lume virtuală, unde numai mahalaua provincială, cu străzile/ulițele buruienite de blocuri cubice, proletare, ghenele de gunoi pestilențial, gara veche, decăzută, cu berăria caragialiană, înfiptă ca un buboi în carnea bolnavă, și biblioteca mai aspiră un la trup, la un suflet și la o iluzie de precară salvare.

Ilaritatea lui Emil Niculescu este pesimistă, îmbrobodită ca baba, cu batic înflorat și zorzoane pe gâtul veșted, ca un șteang vilonesc sau cimitir World Wide Web, niciodată devenit al „Bunei Vestiri”. Pe cât de flușturatic, pe atât de tragic în fond, bardul de la Buzău ne sugerează povești despre vanitate și despre totul în curs de decădere spre nimicul lui „ei și ce dacă?”

”Câini care parchetează, la zebre, semafoare,
Colegi cu pietonii, marcați de primărie
Cu un cercel matricol, cum nici un rocker n-are,
Stă ceața închegată între ei ca o piftie.
Cum își țineau soldații-n agende A.M.R.-ul,
Bifez, brav, câte zile-au mai rămas pân-la salariu,
Secundele tăiate scot triplu cap ca zmeul,
Votca „Adio, mamă” are-un grav gust de bariu.

Vitrina librăriei, nouă, nu-și mai permite
Vechi scriitori cu care am, hăt, socializat.
O doamnă cu sacoșe încearcă să evite
Un ins ce, excedat, ia la palme-un bancomat.” (Iarnă târzie)

Poezie a unei conștiințe puternice, sufocate, nu se poate altfel, de idioțenia împrejmuitoare, cărțile sale ne deconspiră măsura strigătului.

Starea de acum mă obligă să caut în bibliotecă volumul „Zona zoster”. Știu că mi l-a oferit Emil, pentru că, în caietele mele de notițe, găsesc câteva versuri:

„Și tu, pentru prieteni, multiplici, în mici serii,
Versuri nebrevetate. E-o vreme de mizerii,
Dar asta nu impie ca, părăsind bodega,
Dând, după colț, de Homer, să-i spui: „Salve,colega!”
(De astronomia)

Tocmai am primit de la autor, prin poștă, mai vechiul volum „Ballade des dames du temps jadis”, de Francois Villon, unde, cu acribie de arhivar buzoian, sunt antologate toate traducerile în românește ale faimosului poem, parte din „Marele Testament”, în viziunile care mai de care ale lui Zoe Verbiceanu, Dan Botta, Lucian Blaga, Romulus Vulpescu, Francisc Păcurariu, Neculai Chirică, Radu Cârneci, Ștefan Aug. Doinaș și încă alții. Un amplu studiu, „Magistrum in eternum”, comentează, cu aplomb nimicitor și ironie cât să dea peste margini, ca spumă berii din halbă, fiecare tălmăcire, la care adaogă rescrierile, aluziile, pastișele, parodiile, „reverberațiile”, literatura română dovedindu-se plină până peste cap, de la Ion Barbu, Mircea Dinescu la ‘erban Foarță, Ion Chichere, cel din „Balade vesele și triste scrise prin cârciumi comuniste”. În ultimă instanță, inclusiv baladistul nostru se înscrie în catalogul aparent jerpelit al aceleiași clase de învățăcei obraznici, cu divulgarea faptului că prin una, cel puțin, din coarde se preface că împrumută variațiuni din lira franțuzească, medievală, cu un fel de „V-am zis-o, lăsați dracului trăncăneala că un altul are o gură mai meșteșugită și bogată decât a voastră!”

„Hangița strânge-ntre genunchi o ceapă
Roșie de Buzău ce-abia se crapă
Și funia de papură din care
A rupt-o-și lasă fulgii în pahare.

Și-n cănile de lut e vinul pocnă,
de-l încălzim cu cântece de ocnă
Și simți în gură sfârcul de ciorchine
Tare și crud, de adolescentine.” (Liviu Vișan, „Licențioasele”)

Bineînțeles, astfel de versuri l-ar putea expedia în fața Tribunalului județean Buzău, însă versurile nu-l așează pe poet în situația de a fi acuzat de instigare, ci pur și simplu aici își face da cap universul imaginar al poeziei, imaginație care, în anumite vremuri, l-a condus direct în cătușe, ca pe un infractor decăzut al moralei publice.

În corul dezordonat al poeților care mai de care și mai pe care, Emil Niculescu, tocmai bun de învinovățit că prea îl dă modestia afară din casă, atinge praguri de sus, înalte, unde numai unele voci de bași apocaliptici au acces, ceea ce este excepțional. Pe coperta a patra, sub porteretul cam de acar Păun al autorului, Gheorghe Istrate îl mai desenează o dată între ferme contururi prin câteva propoziții începătoare cu: „(...) face parte din stirpea celor rari, din tagma poeților „nocturni”, din avantaiul amurgic matein.”

Aferim!

***Niculescu Emil, **Vanitas levantina**, Editura Societății Scriitorilor Militari, București, 2015

***Francois Villon, **Ballade des dames du temps jadis**/ Balada doamnelor de altădată, traduceri & reverberații, Editura Vega Prod ’94, Buzău, 2007

„Cărţile, ferestre în ziduri”

Întâlnire a elevilor cu scriitori ialomițeni la Scânteia, 27 noiembrie 2015

Vineri, 27 noiembrie 2015, sub genericul ales de profesoara de limba română și engleză ***Loredana Goțea*** – „**Cărțile, ferestre în ziduri**” – a avut loc întâlnirea elevilor claselor a VI-a B și a IX-a de la Școala Profesională **Scânteia** cu scriitorii ialomițeni: ***Costel Bunoaica***, ***Florentina Loredana Dalian*** și ***Laura Văceanu*** (actualmente constănțeancă). Elevii, aflați la prima întâlnire cu scriitorii, au interacționat cu aceștia, au lecturat poezie de Costel Bunoaica și proză de Loredana Dalian, au aflat despre poezia japoneză (tanka și haiku) de la doamna Văceanu și au primit cărți. La întâlnire au mai fost prezenți: o reprezentantă a Bibliotecii Județene „Ștefan Bănulescu”, bibliotecar Mariana Stănică (întâlnirea s-a înscris acțiunilor „Biblioteca vine la tine”), doamna prof. Mariana Tărăcilă de la Liceul Pedagogic din Slobozia, poetul și profesorul Ion Cioranu (Școala Scânteia) și doamna Ancuța Gerea, directorul Școlii. Am remarcat, cu bucurie, în persoana doamnei Loredana Goțea, un profesor tânăr și energic, cu multă dragoste față de elevi și de profesia sa, dornic de a împărtăși elevilor săi frumusețea literaturii văzută și altfel, din alt unghi decât cel prezentat în manuale. O profesoară iubită și respectată, pentru că, la rândul ei, respectă și iubește.

Sperăm ca prezența noastră să fi reușit, fie și pentru scurtă vreme, să spargă zidul, punându-i o fereastră. O fereastră spre lume, spre cunoaștere, spre frumusețea literaturii.

Florentina Loredana DALIAN
Slobozia, 02 decembrie 2015

VICTOR NICOLAE

ZBOR PRINTRE STELE CĂZĂTOARE

Fusele orare se întretaie, înaintăm contrar direcției de rotație a pământului. Câștigăm un avans de 9 ore. EK204 a decolat la ora 11 a.m. în 12 Nov. 2015 de pe Aeroportul JFK. După 12 ore, vom ajunge la destinație tot azi, dacă mă refer la ora New Yorkului. Calendaristic, va fi mâine, pe fusul orar al Emiratelor (ora 08:10 a.m.) conform datelor de pe biletul de călătorie.

Peste 10 minute, atingem înălțimea de 11,011 km (6,842 de mile). Primim informațiile și-n engleză, și-n arabă. Pe monitorul fixat în spătarul scaunului din față, îmi urmăresc pe hartă deplasarea. Totul decurge conform programării. Și planul meu a funcționat perfect. Televizorul trebuia să mă scoale la 6:45. M-am trezit cu un sfert de oră înainte. Normal, ar fi trebuit să profit de acest timp câștigat, dar eu nu și nu, programarea e programare. Așa că am mai oscilat leneș între somn și trezie. Când a pornit televizorul, am sărit din pat și m-am repezit să fac o cafea - primul punct din desfășurătorul dinainte stabilit.

Prin hublou, marginile Atlanticului au luat foc, spre asfințit. Stăm aproape de unul dintre cele 4 motoare de pe aripile lui A380-800. Contribuim și noi acum la poluarea planetei. Unii spun că ar fi doar o exagerare, de vreme ce încă nu s-a pierdut controlul ecologic. Cercetătorii alarmiști ar servi docil doar interesele financiare, supuși agendei, contra cost. Arderea masivă a combustibililor fosili, flatulența bovină, respirația, copacii, activitatea solară, cea vulcanică, toate se însumează variabil, dar incert, subminând credibilitatea prognozelor. Sociopatia climatică îi împinge pe profitori să impoziteze și delirul. Taxa lor pe carbon nu ne va salva mediul afectat. China, India, Africa, America de Sud ignoră înadins avertismentele și îi învinuiesc pe tehnocrații lacomi că storc astfel tot mai mulți bani numai pentru întărirea dominației lor asupra celorlalți. Prea multe șmecherii pseudoștiințifice nu le-au mai rămas, exacerbează impozitarea climaterică.

Zburăm cert printre incertitudini. Sub noi, 7 miliarde de oameni suferă că resursele nu le sunt distribuite în mod echitabil. Sărăcia planificată și disperarea obligatorie inventează dictatori oribili, sângeroși, extremiști în stare de orice și tot mai numeroase grupări criminale dezlănțuite. Proliferează anarhia cu voie de la centru și războiul. Punctul culminant al oricărei crize declanșează o conflagrație mondială, cu mult mai explozivă în actuala conjunctură globalizată. Exacerbarea tehnologiei de distrugere amplă mărește exponențial dorința de a o folosi cât mai urgent. Al treilea război, sofisticat mondial, ar putea fi însă ușor dezactivat cibernetic, prin anihilarea digitală a sateliților și a sistemelor de rachete ale invadatorului distanțat.

La o altă altitudine, mai accesibilă înțelegerii, asistăm pasivi la o serie de infracțiuni liber consimțite, împotriva dreptului firesc la viața noastră privată. Cum rămâne oare cu libertățile pentru care a curs atâta sânge? Să ni le cedăm pe rând în favoarea unei securități personale? Ce jalnic compromis! Statul agresiv supraveghează intens toate comunicațiile private, amestecând amenințările reale cu cele imaginare. Libertatea noastră de exprimare este sugrumată de așa-zisul pericol terorist, amplificat, la fel de distrugător ca și acapararea controlului complet asupra tuturor canalelor de contact. În final, rămânem și fără libertățile atât de greu câștigate, și fără asigurarea promisă a siguranței și a securității, minim necesare. Adevărații teroriști sunt cei ce ne manipulează atât de grosolan. Laboratoarele strategice lucrează din plinul cel mai plin asupra oportunităților oferite de exacerbarea fricii ce ne paralizează conștiința.

Pe canalul informativ al avionului, primesc ultimele știri din lumea de dedesubt. Forțele kurde au lansat o ofensivă împotriva Statului Islamic, în nordul Irakului, pentru eliberarea orașului strategic Sinjar, de lângă granița siriană. O veste rea pentru noi, care vom survola în curând acest tronson aerian. Suedia își întărește controlul la frontiere, sub amenințarea valurilor de imigranți. Saudiții îi bombardează de zor pe yemeniți, cu armament britanic! Kremlinul dezvăluie planurile secrete ale lui *„Status – 6”,* privind torpilele nucleare cu rază lungă de acțiune. *Storm Abigail* lovește Scoția, sub atenționare ***amber***. Căpitanul ne avertizează. Turbulențe! Ne punem iarăși centurile de siguranță. Apa sare din pahar. A căzut și bursa. Asistăm la cea mai mare scădere din septembrie încoace. E dezastru, da, dar ne-am obișnuit deja. Petrolul se tot ieftinește și o scădere semnificativă a bursei, de 5%, pare cumva acceptabilă. Pe cine mai interesează procentele? „Bursierii” se joacă ei între ei.

După 6 ore de zbor, eram sub Londra. Traversăm Canalul Mânecii și ne îndreptăm spre Brusselis, conform traseului afișat pe ecranul aeronavei noastre. Ora la NewYork – 17... Toți s-au culcat, care, cum, imediat ce noaptea le-a intrat prin hublou. Reacție directă, animalică, planificată! Traseul lui EK204 ocolește precaut spațiul ukrainian. Mă gândesc și la bombardarea Serbiei. Pe atunci, nu cădeau avioanele. Rusia s-a simțit provocată la înlăturarea președintelui ales al Ucrainei, un aliat de nădejde. A început războiul civil din estul țării. Putin și-a luat înapoi Crimeea. Un avion malaezian s-a prăbușit, spre a învinui Kremlinul. MH17 zbura de la Amsterdam spre Kuala Lumpur pe deasupra zonei ocupate de rebelii ruși, pe 17 august 2014. Printre victime erau 196 de olandezi și 10 britanici. Cu o lună în urmă, Autoritatea olandeză pentru Siguranță Aviatică a stabilit că o rachetă rusească - 9M38 Buk a lovit aeronava în partea stângă din față, ceea ce a dus la dezintegrarea sa în aer. Au murit 298 de persoane. Concluzia Autorității olandeze nu ne spune și cine a tras racheta rusă! Dacă ar fi fost rusul, presa vestică ar fi luat foc. Iar noi ne îndreptăm cu toată viteza spre nordul irakian, lângă granița siriană, acolo unde kurzii eliberează Sinjarul.

După 8 ore de la plecare, am ajuns între Cluj și Deva, apoi între Brașov și București. Trecem peste Urziceni, Slobozia, coborâm spre sud, pe la Adamclisi, până la ieșirea deasupra Mării Negre. Ar mai fi 3 ore de zbor...

Somnul profund a cuprins întreaga aeronavă. Personalul s-a retras în spațiul său rezervat pentru odihnă, din coada avionului. Chiar și piloții s-au culcat. Zburăm prin cea mai fierbinte zonă a lumii, zburăm pe pilot automat. S-a dovedit că ascensiunea lui ISIS se datorează finanțărilor și înarmării occidentale. Zdrobirea regimului lui Assad ar permite Arabiei Saudite și Qatarului să tragă o conductă de gaz către europeni, vizând slăbirea programată a Moscovei. O supraproducție petrolieră bine dirijată va submina economic în primul rând Rusia, apoi Iranul, Venezuela și Argentina. Destabilizarea orientală servește supremației petro-dolarului. Consecințele însă vor fi cu mult mai înfricoșătoare decât rezultatele parțiale. Dar, oricum, nu contează decât randamentul prezent. Soluția e disoluția. Uciderea lui Hussein și Gaddafi, încarcerarea lui Mubarak, asmuțirile asupra lui Assad au făcut ca fanatismul islamic să turbeze. Regimurile răsturnate atât de dur au inflamat întreg Orientul Mijlociu și au pornit năvala asupra Europei. Anarhia și haosul urcă până la cerul, în care și siguranța noastră de zbor este cumplit periclitată. Câți ar mai avea de câștigat prin doborârea unui avion aparținând Emiratelor Arabe?

„Ministerul Afacerilor Externe recomandă cetățenilor români care călătoresc în Republica Turcia să evite orice deplasare în zona de sud-est, situată la frontiera cu Siria și Irak, în special în provinciile Batman, Diyarbakýr, Hakkarý, Mardin, Muș, Siirt, Șanlýurfa, Șýrnak și Van, datorită riscului

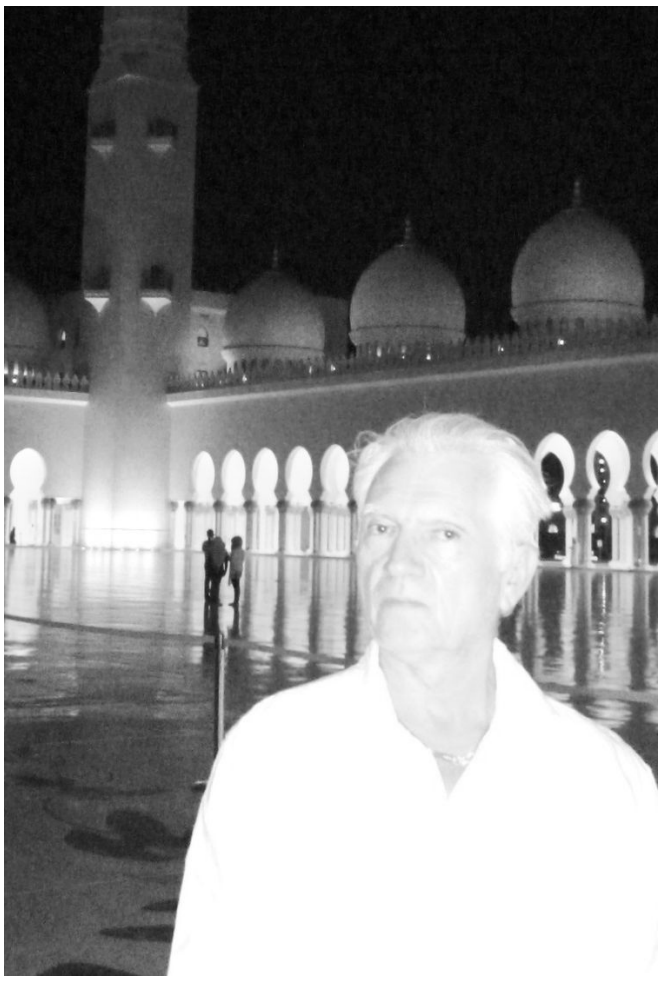

apariției unor manifestări spontane care pot degenera în ciocniri violente cu forțele de ordine și a riscului de atentat terorist. Având în vedere activitățile organizației teroriste Statul Islamic din Siria și Levant (ISIL), în ultimele luni înregistrându-se incidente armate în imediata apropiere a frontierei Siriei cu Republica Turcia, precum și măsurile instituite de autoritățile turce, inclusiv prin dislocarea de efective militare, deplasarea în zonă prezintă riscuri majore de securitate...” - avertizează MAE. De când am intrat în spațiul aerian turc, mă gândesc numai la catastrofa lui Airbus A321. Avionul aparținea companiei ruse Kogolimavia (Metrojet). Zbura între Sharm el-Sheikh și Sankt-Petersburg. S-a prăbușit pe 31 octombrie în Peninsula Sinai, în nordul Egiptului, provocând moartea a 224 de persoane. Gruparea fundamentalistă Provincia Sinai, filiala egipteană a rețelei teroriste Stat Islamic, și-a revendicat implicarea. O bombă improvizată, conținând echivalentul unui kilogram de TNT, a fost detonată la bord. Forțele Speciale Ruse recunosc semnele unui act terorist.

Imediat după ce am cumpărat biletele de călătorie, am căutat pe Internet diagrama canalului nostru de zbor. Aproape toate variantele treceau prin zone de conflict. După ce am trecut de Ankara, mi-am dat seama că urmăm o direcție foarte periculoasă. În apropierea Lacului VAN, am observat că avionul făcea o corecție spre dreapta și intra în spațiul sirian, continuându-și drumul de-a lungul zonei de frontieră dintre Siria și Irak: ***„Având în vedere că situația de pe intreg teritoriul Siriei a cunoscut o deteriorare majoră în ultima perioadă, Ministerul Afacerilor Externe recomandă cetățenilor români care se mai află în această țară să o părăsească cât mai curând posibil prin mijloacele de transport încă operaționale. Forțele înarmate ale opoziției sunt concentrate în zone aglomerate și dens populate. În acțiunea de reprimare, forțele guvernamentale utilizează inclusiv armament greu și aviație militară...”*** – mai avertizează MAE. Trebuie să fii nebun să te menții în vechile coordonate. Sigur că fiece schimbare itinerantă costă. Costă mult. Stewardesa mi-a adus o pizza caldă și un pahar de vin roșu, franuzesc. Nu mă pot atinge de nimic.

A380-800 trece de Tatvan și, curios, nu execută nici o manevră. Ne îndreptăm drept spre Urmia. Apoi, aeronava noastră face un viraj larg și o ia la dreapta, spre Dubai, prin spațiul aerian mai sigur, cel al Iranului...

Marian ȘTEFAN

ISTORIA CA VIAȚĂ

Numele său îl întâlnisem citat în diverse studii de specialitate apărute în perioada interbelică. Abia în 1978, revenise în actualitatea vieții științifice prin publicarea lucrării România în izvoare geografice și cartografice*. Când l-am cunoscut, avea 93 de ani. Fiind unul dintre intelectualii români trecuți prin calvarul persecuțiilor regimului comunist, mă așteptam să văd un moșneag gârbovit, purtând pe chip și în suflet urmele suferințelor îndurate. Nu, dânsul arăta cu totul altfel: un bătrân semeț, cu umeri largi, vorbă calmă și bine cumpănită. Purta în priviri o seninătate pe care nu i-o poate da decât conștiința împăcată că ai învins.*

Din lectura memorialistică a ultimelor două decenii cunosc biografiile multora dintre cei care au înfruntat calvarul deportărilor și închisorilor comuniste. Pe unii dintre ei i-am cunoscut personal și de fiecare dată m-am întrebat cum au rezistat? Un posibil răspuns poate fi găsit în paginile pe care mi le-a înmânat la despărțire venerabilul ***Marin Popescu-Spineni****, cu dedicația:* „ Domnului istoric Marian. Să nu uităm Piatra Neamț, unde ne-am cunoscut. M. Popescu-Spineni, 30 octombrie 1993”.

Nu pot uita Piatra Neamț din multe alte motive, dar unul dintre ele este cu siguranță întâlnirea cu venerabilul cărturar. Îi sunt recunoscător domnului **Traian I. Popescu-Spineni (alias Tips)***, cel care, într-un însorit sfârșit de săptămână din octombrie 1993, m-a invitat să-l însoțesc până la Piatra Neamț, unde mergea să-și vadă unchiul. „N-o să regretați“, mă asigurase dânsul...*

Nu, n-am regretat. Vă rog doar să iertați întârzierea cu care fac publice aceste pagini de istorie emoționantă așternute pe hârtie de unchiul dumneavoastră acum un sfert de veac.

Textul primit în dar fiind o copie xerox precară, mi-a ridicat multe probleme de descifrare. Am lăsat de-o parte câteva mici pasaje nesemnificative, am eliminat unele repetiții și am corectat tacit micile erori de redactare. Nouă ne aparțin și subtitlurile. Precizez și faptul că mici fragmente din din acest text au fost incluse și în sumarul revistei Magazin istoric, nr.11/2015.

Înainte de a începe lectura acestor pagini, câteva date privitoare la viața și activitatea autorului lor. Le-am condensat în continuare:

Marin Popescu-Spineni *(26 iunie 1900-8 mai 1997) s-a născut la Spineni, Olt. A fost unul dintre cei șapte copii ai preotului Marin Voicu Giuca (Giuculescu) și ai Mariei, născută Martinescu.* **Studii:**. *Școala primară în com. Spineni (1907-1913); Seminarul Central, Școala Normală, Liceul Matei Basarab (1913-1921); Facultatea de istorie și geografie, având profesori pe S. Mehedinți, D. Onciul, N. Iorga, G. Murnu, V. Pârvan, D. Russo, G.G. Antonescu (1921-1924); doctor în filosofie și litere, titlu acordat de o comisie formată din S. Mehedinți, V. Mihăilescu, C. Rădulescu-Motru, I. Andrieșescu, C.C. Giurescu (1936); specializare la Paris și Berlin (1936-1938); călătorii de studii: Sofia, Istanbul, Atena, Cairo, Alexandria, Veneția, Milano, Anvers, Leida, Amsterdam, Colonia-Koln, Munchen,Heidelberg, Strassburg, Nurenberg, Leipzig, Drezda, Hamburg, Odessa, Tiraspol (1930-1944).* **Funcții:** *secretar al Facultății de litere și filisofie a Universității București (1922-1941); conferențiar la Facultatea de geografie (1942-1945); din 1924 profesor de geografie la licee bucureștene (Cantemir, Lazăr, Mihai Viteazul, la cel din urmă, din 1930 până în 1944, titular și director); profesor la Școlile elementare din Ciolpani, Comana și Sintești (1948-1960).* **Activitate publicistică:** *58 lucrări tipărite și alte 64 în manuscris (1928-1991).*

AȘA A FOST... 1991

Marin POPESCU-SPINENI

Nu se terminase bine războiul întâi mondial (1918) și a și început să să se agite lumea pentru altul. În primii zece ani - 1920-1930 - s-au vânturat tot felul de idei, care de care mai năstrușnice. Conducători de mari și însemnate popoare s-au ivit ca susținători ai unei „lumi noi”, ziceau ei. Scopul lor suprem: să se ajungă la revizuirea hotarelor fixate prin tratate. Flagelul s-a întins. *Revizionismul*, *naionalismul* sunt termeni ce se avântă tot mai mult în Europa. Și, peste tot, începe să se întărească, să se afirme comunismul. În fruntea acestei noi politici: Mussolini, Hitler, Horthy, Stalin...

Revizionismul – adică fixarea altor hotare decât fuseseră fixate prin două tratate, la Paris și Trianon – ocupă pagini întregi în presă, în lucrări istorice și de tot felul. A te refugia, de a nu răspunde, însemna, pentru noi românii, a renunța la viață, a intra în neființă... Bărbați de stat, oameni de litere, cărturari, ziariști s-au angajat în luptă. Menționăm câteva nume de ziare și ziariști de renume: *Universul*, cu Stelian Popescu, Romulus Seișanu; *Dimineața* și *Adevărul*, cu Constantin Bacalbașa și Mișu Graur; *Curentul,* cu Pamfil Șeicaru; *Cuvântul,* cu Nae Ionescu; *Lupta*, *Viitorul* ’.a. Proaspete sunt lucrările unor personalități de seamă: Nicolae Iorga, Simion Mehedinți, Vasile Pârvan, Sextil Pușcariu, N. Drăgan, Silviu Dragomir, Ion Nistor, Ion Ursu, Pan Halippa, Grigore Nandriș, Constantin C. Giurescu, Constantin Brăilescu, G. Vâlsan, Vintilă Mihăilescu, Ion Conea, Ștefan Manciulea, Sabin Opreanu, G. Năstase, Mihai David, Romulus Vuia, Tache Papahagi, Al. Lapedatu, I. Lupaș, N.A. Constantinescu, P.P. Panaitescu ș.a.

Un drum nou: muncă și împliniri

Am fost îndemnat să iau parte la această mișcare. Am ascultat sfatul. Problema originii și continuității poporului român a fost definitiv lămurită cu dovezi geografice, istorice, filologice, etnografice. „Publicarea *Atlasului Limbii Române* a dat prilej unor savanți elvețieni, germani, italieni, francezi, englezi etc. să recunoască prioritatea și continuitatea elementului român față de toate aluviunile etnice dimprejurul Carpaților” (S. Mehadini).

Am luat un drum nou, mai puțin sau deloc bătut. Lucrările erau oarecum știute încă din secolul al XIV-lea, chiar din secolul al II-lea, dar „nu erau aduse la cunoștința străinilor spre a răsturna afirmațiile și hărțile neexacte, falsificate” ale celor ce susțineau „revizionismul”. Documentele cartografice și descrierile cosmografice mi-au fost temei de studiu. A fost nebunie de muncă. Sunt convins că se vor găsi oameni care să continuie ceea ce eu am început și am lăsat în multe lucrări manuscrise...

În anul 1937, profesorul Dimitrie Gusti, decanul Facultății de litere și filosofie, personalitate științifică, mi-a cerut să fac harta etnografică a românilor din țările vecine și un atlas cu hărți vechi, amândouă lucrările fiind cerute de regele Carol II, mi-a spus el... Harta pe pergament, 3x2,50 m, a fost expusă în sala cea mare a Expoziției universale de la NewYork. Acum se găsește la familia Sarra Roosvelt, precum mi-a declarat profesorul D. Gusti, care a fost comisarul român al expoziției.

Îmi creasem o situație materială bună, pot spune foarte bună. Aceasta însă n-o manifestam. Trăiam modest și între ai neamului. Realizasem o casă în Cotroceni, strada Dr. Ciru Iliescu 4. Terenul (425 m.p.) l-am cumpărat cu 425.ooo lei proveniți din drepturile de autor de la lucrarea *Contribuții la istoria învățământului superior*..., București, 1928. Clădirea am realizat-o din economii: salariile de secretar al Facultății de filosofie și litere (numit din anul 1922), din salariile de profesor (numit din 1924), din munca [colaborarea] la ziare. Aș adăuga jocurile de bursă, la care mă duceam, și din revalorizarea leului. Aveam o bibliotecă cu peste 10.000 de volume.

În toamna anului 1930 eram în casa mea, care mai găzduia în demisol o familie, în mansardă șase studenți (în mod gratuit) și la etajul întâi un colonel. Clădirea m-a costat 3.000.000 lei. Fusese ipotecată la Creditul Urban. Am plătit ipoteca cu valoarea [cuvânt indescifrabil].

Din banii primiți pentru harta de la New York și atlas, din drepturile de autor ale lucrărilor „cerute“ pentru documentarea referitoare la românii din sudul Dunării (numai pentru românii din Bulgaria am primit 600.000 lei), la Spineni, pe terenul (1.800 m.p.) primit moștenire, am ridicat o casă spațioasă, cu intenția de a deveni bibliotecă și grădiniță pentru copiii din satul în care m-am născut și am petrecut copilăria.

În toamna anului 1940 casa era gata. Am adus mobila și cărțile – o parte însemnată din bibliotecă. Am făcut aprovizionarea – lemne, un vagon; un butoi cu vin de la podgoria Călina din județul Vâlcea; un butoi cu țuică de la Ciumăgești-Argeș. Porcul era crescut în gospodăria părinților. Ca în toți anii, Crăciunul l-am petrecut în mijlocul familiei, la casa părintească. De data asta am fost singur cu părinții, fiind o iarnă foarte grea, cu zăpadă aproape de un metru. Am aprins felinarul în curtea părintească, am luminat casa nouă, balconul, camerele și felinarul de sub poarta de la intrarea în curte.

Planul caselor a fost făcut de un arhitect născut în Macedonia, Tașcu Ciulli, director în Ministerul construcțiilor. Legăturile vechilor locuitori ai pământului românesc cu vatra de cultură bizantină sunt foarte vechi. Arhitectul meu, Ciulli, a avut în programul său să reînvie legea pământului și în construcții. Imaginea dată construcțiilor avea drept scop să creeze un tablou istoric al poporului nostru. Țara Românească, Moldova și țările din sud-estul european au un fond comun și în arhitectură.

Clădirea din București, strada Dr. Ciru Iliescu 4, seamănă cu cele din vremea lui Constantin Brâncoveanu – stil brâncovenesc; casa din Spineni, așezată pe coasta dealului Brătășanu, din moșia strămoșului nostru, părea, în lumina zăpezii și a lămpilor, în noaptea Crăciunului anului 1940, un început de așezământ călugăresc ca cel de la muntele Sinai, teritoriu care leagă Asia de Africa, de la Alep, Ierusalim și din alte locuri mânăstirești din Moldova, Muntenia, Transilvania, din Basarabia, Bucovina.

Tradiția, prin arhitectură, voia arhitectul Ciulli, să fie prezentă în vederea susținerii ideii unității istorice a unei lumi ce a trăit, a conviețuit în aceleași condiții în spațiul geografic de sud-est al Europei, care s-a impus prin voievozii români Ștefan cel Mare, Petru Rareș și Vasile Lupu – domnii Moldovei – sau prin Mihai Viteazul, Matei Basarab, Constantin Brâncoveanu – domni munteni –, prin acțiunile lor generoase de sprijinire a vechilor vetre de cultură de pe pământul carpato-balcanic, din toată Turcocrația.

Casele mele sunt, în mic, două exemple.

Cea mai plăcută amintire

Cu anul 1941 începe, pot să afirm, un alt ciclu de viață pentru mine. La 15 iunie 1941, a avut loc Adunarea generală a Societății Regale de Geografie. Ședința s-a ținut la Fundația Carol, în amfiteatrul cel nou, în fața unui enorm public. Se observa, de la început, că nu se îndeplinea o formalitate convențională, așa cum se obișnuia.

În prezidiu erau: Regele Mihai I, general Ion Antonescu, Conducătorul statului, Mihai Antonescu, prim-ministrul șef al guvernului, profesorul Simion Mehedinți, Dimitrie Gusti, Vintilă Mihăilescu, demnitari ai Curții Regale.

Cele două loji erau ocupate de ofițeri, diplomați străini și români, personalități politice. Se remarcau la loc de seamă figurile lui Iuliu Maniu, Ion Mihalache, Dinu Brătianu, Gheorghe Brătianu.

Pot să spun că destinul de veacuri al omenirii era în plină fierbere, iar românii la răscruce de drumuri.

Pentru mine a fost o mare onoare de a lua loc pe scaun în prezidiu. Este o amintire, cea mai plăcută, pentru faptul că destinul mi-a fost atât de favorabil, aducându-mă laolaltă cu astfel de personalități, oameni de stat și savanți.

Mandatul de a conferenția despre „Românii în spațiul Dunării de Jos, din afara granițelor statului român“ mi-a fost impus de Consiliul de conducere al Societății geografice. Așa se obișnuia. Ideea a pornit însă de la profesorul Simion Mehedinți, de la Dimitrie Gusti, cu scopul de a prezenta Harta etnografică ce a figurat în Expoziția de la New York, cu intenția de prezentare a momentului istoric actual [la ordinea zilei].

Regele a fost foarte atent. Voios, mi-a strâns mâna. Conducătorul statului, îngrijorat, mi-a întins și pe a lui.

A luat cuvântul regele Mihai I, spunând: „știu ce grea este moștenirea regelui care a întemeiat Societatea de geografie;

Știu câtă muncă a trebuit ofițerilor noștri „să scoată țara din lumea necunoscutului“, cum zicea întemeietorul Dinastiei;

Știu câtă silință trebuie să-și deie geografii în cercetările lor și mă bucur că mișcarea științifică este la noi în vădit progres.

Ca unul care am străbătut tot cuprinsul Regatului, încă din anii copilăriei, primesc cu bucurie sarcina de a prezida efectiv Societatea Regală de Geografie și de a sprijini din toate puterile studiul pământului și neamului românesc.

Destinul statelor e o taină, dar el atârnă și de viața și de munca fiecărei națiuni.

Un neam nu piere decât atunci când el singur se lasă să piară. Din contră, o națiune sănătoasă trupește și sufletește nu poate fi înfrântă de nimeni. Munca sa zilnică, rezemată pe o populație mereu în creștere și limba sa, sprijinită pe o literatură populară , superioară uneori și celei culte, sunt hotare inalienabile, pe care nimeni nu le poate muta, nici fărâma...

Să muncim deci, să nădăjduim și să fim trezi la datorie. De aceea, cu gândul la toți cei care s-au jertfit pentru neamul legat de Carpați din epoca Daciei până azi, să urmăm pilda lor și sunt sigur că se va împlini iarăși vorba veche: „Vitejia dreaptă va birui“.

În ziua de 22 iunie 1941, la șapte zile de la Ședința Societății de Geografie de la Fundația Carol, armatele au primit ordin să treacă Prutul, pentru eliberarea Basarabiei de sub bolșevici, care, prin pactul Molotov-Ribbentrop, fusese ocupată de U.R.S.S.

În mobilizarea generală, am fost mobilizat pe loc, la liceu, mai târziu, chemat la Regimentul 3 Olt, căruia îi aparțineam, unde am primit ordin să organizez o școală pentru „copiii de trupă“, apoi am fost trimis ca să organizez o școală „liceu” în comuna Spineni, pentru elevii din școlile secundare refugiați [din Basarabia, Bucovina și Ardealul ocupat de horthyști] și localnici din comunele vecine (ordinul prefectului general Dobrescu).

Din ordinul Ministerului învățământului (ministru I. Petrovici) sunt trimis la Guvernământul de la Tiraspol („unde veți primi ordine“). Echipat special, am început o nouă activitate. Am fost primit de guvernatorul Alexeanu, mi s-au înlesnit toate posibilitățile pentru îndeplinirea obligațiilor de a strânge material etnografic [de la românii] din ținutul Moghilev, Tiraspol, Odessa... Valori documentare am găsit la acești români, am fost ajutat de toate autoritățile, în special de prefecții Smochină și Iliin.

Către sfârșitul lunii iulie, când eram la Odessa, prefectul din Odessa îmi transmite ordinul de a părăsi Transnistria, fiind numit director al Liceului Mihai Viteazul, unde funcționam ca profesor titular definitiv.

Ca director, trebuie să arăt că am fost ajutat de fostul meu decan, profesorul C.Rădulescu-Motru. În vremurile acelea de criză alimentară, la Butoiești, unde își avea conacul, prin cunoștinele sale, m-am aprovizionat cu carne de porc și de curcani [pentru nevoile școlii].

Trebuie să menionez și ajutorul de 300.000 lei ce mi-a dat Mihai Antonescu, președintele guvernului, pentru a aduce 30 de copii de țărani, unii refugiați din teritoriul cedat ungurilor prin dictatul de la Viena.

(continuare în pag. 24)

UNITATEA SPIRITUALĂ A ROMÂNILOR DEMONSTRATĂ DE COLINDELE STRĂVECHI DESPRE FATĂ ŞI FECIOR

(urmare din pag. 1)

b

Păducel de dunărelu,
Dai vântu mai linu,
Pașt-un daban de juncani.
Prin cel daban de juncani,
Paște și Negru nebun:
Cu comița visforâtă,
Cu codița bici făcută,
Făcută, bici făcută.
Fete, de tot vă gătiți!
Cine-n lume s-or d-aflatu,
S-or d-afla, s-or d-averea
Să-ncalece pe Negru,
Pe Negru, pe neguru
Fără frâu, fără căpăstru,
Fără fir de zbici în mână,
Numai cu piedica-n mână?
Iar lon se-mberlejea
Și la Negru năvăleară.
Când în coamă-l supuneară
Și pe el se d-aruncară,
Sări-n vânt, sări-n pământ,
Sare-n poartă la Lenuța.
Lenuța de veste-mi prinse
Și-nainte le ieșise
C-un colac de grâu curat,
C-un clondir plin de rachiu
Și din gură-așa-i grăi:
- Dur, dur, dur, Negrule, duru,
Că nu-i furu să te fure,
Nici tăun să te mănânce,
Nici stăpân să te-ncalice:
Stăpân mie, stăpân ție,
Stăpân nouă l-amândoi!

Ea să fie sănătoasă!
Giurgeni, Ialomița, 2006

3. Peținorii, mărul, inelul și cununa

a

Cè mai mare-a gazdii fiică,
Ruminioară, ochii negri,
Dimineața s-o sculat,
Poale albe-o sufulcat,
Cofa-n mână u-o luat,
La fântână ș-o-alergat,
Tri voinici u-o dașteptat.
Unu la iè s-o țâpat,
Măruțu i l-o luat.
- Dă-mi, voinice, măruțu!
- Putrăzî-u-ai ca dânsu,
Ca dânsu, ca măruțu!
Unu la iè s-o țâpat,
Inelu i l-o-apucat.
- Dă-mi, voince, inelu!
Rujini-u-ai ca dânsu,
Ca dânsu, ca inelu!
Unu la iè s-o țâpat,
Cununa i u-o-apucat.
- Dă-mi, voinice, cununa!
Cununa-te-ai cu dânsa,
Cu dânsa, cu doamnă-sa.
Băsești, vechiul jd. Sălaj, 1967

b

Cununa-ți de flori vinete, (ref.)
Iar și Mărioara cea frumoasă
De diminață se sculase,
Pe ochi negri se spălară,
Cobilița și-o luară,
Cobilița ca crăița,
Coafele, garoafele,
Cărăruia d-apucase,
Cărăruia printre vii,
Prin flori până-n subțiori;
La fântână cum ajunse
Și-n fântână coborâse

.....???
De trei juni, de trei păuni:
Cel ce șoimu netezește
Cere Mărioarei batista.
Ea tăcea și blestema:
- Ce-oi face, Gheorghe cu ea?
Putrezir-ai /ca/ această pană!
Cere Mărioarei inelu.
Ea tăcea și blestema:
- Trecer-ai ca prin inel
De trei ori prin degețel!
Cel ce cărți dalbe citește
Cere Mărioarei cununa.
Ea tăcea și blestema:
- Ce-oi face, Gheorghe, cu ea?
Cunună-te cu dânsa,
Cu dânsa, cu doamna sa.
Vlădeni, Ialomița, 1979

4. Tocmeala zestrei

a

Fată dalbă de-mpăratu,
Corinde-i Doamne,
Dimineață s-o sculatu,
S-o lăut, s-o piptănatu,
Și mai mândru să-mpletele,
Cu cosițe-n șase dițe,
Printre ele romanițe,
Printre ele cărăjele.
Cofe-n brânci și-o apucatu,
La fântână-o alergatu,
La fântână prin grădină,
Vine-n casă, spune-n masă:
- Ciudă, maică, ce văzui!
Fântâna-i înconjurată,
De voinici împintenată.
- Nu-s aceie voinicei,
Acie-s cuscriții tăi.
Vin la mine, cer pă tine,
Ceru-și multe cătră tine:
Ceru-și plug cu șase boi,
Noi le-am făgădit cu doi;
Ceru-și turma jumătate,
Noi le-o dăm a trie parte;
Ceru-și pungi cu bani mărunți.
Coată-n ladă că-s grămadă!
Coată-n pod, că banii-s bot!
Tu, fică, te cotodește
Și corinda ne-o plătește
Cu vreo doi-tri arginți
Și p-atâția mânânți.
Cizer, Sălaj, 1954

b

Lerole doamnele,
Ferice, Doamne, cest om bunu,
Cu-a lui dalbă jupânească.
Ei îmi au d-o fată mare,
Fată mare pe Ioana.
Și mi-o cere boieri mari,
Boieri mari, bogați, mai tari.
Mi-o cerură, mi-o dădură.
Cere-și plug cu boi plăviți,
Cu argați, cu pogonici.
Cere mia de mioare,
Iese-n vară fătătoare.
Cere sute de cornute,
Oi cornute, de-ale ciute.
Și mai cere zestre, cere,
Cere zece d-un berbece.
Dar voi, frați, ce stați tristați?
Că voi zestre să mai dați,
Să dați pe Murgu din grajd,
Țesălat și răfturat,
Cum e bun de-ncălecat.
Dar Ioana d-ochii-și negri
Intră colea-ntr-o cheluță,
Puse fața la nălbeață,
Gene, sprincene la cerneală,
Buze moi la rumeneală.
Fuse-o joi de sărbătoare,
Mi-ieși Ioana-n horă mare
Și jucară ce jucară,
Nici urma nu și-o-ncheiară.
Când o vede așa frumoasă,
Toată zestrea că și-o lasă:
Lasă plug cu boi plăviți,
Cu argați, cu pogonici;
Lasă mia de mioare,
Iese-n vară fătătoare;
Lasă sute oi cornute,
Oi cornute, de-ale ciute;
Lasă zece d-un berbece,
Lasă pe Murgu din grajdu,
Țesălat și răfturatu,
Cum e bun de-ncălecat.
Dar Ioana d-ochii-și negri,
Ea să fie sănătoasă,
Ca o garoafă frumoasă.
Crunți, Ialomița, 1934

Aurel ANGHEL

LA MOVILĂ

În căutarea Helisului

Zilele acestea
M-am întors
Pe ulița principală
Din Cocora mea natală,
Trezită de soare
În pragul unei primăveri…

Prea mult așteptat și temător
Satul m-a primit
Cu doi iezi
De la capra lăsată
În curtea lui Traian al lui Papagal
La iernat.

În saivanul maternitate
Venise pe lume și un miel –
O oaie lingea cămașa de pe el
Să-mi arate
Melcii de pe spate
Bucata de stea
Pusă în fruntea lui
Și pe inima mea.

Sub ieslea din trup de salcâm
Primiseră tain
Coceni uscați,
Ogrinji despuiați de frunze
Lucernă gustoasă…
Capra noastră bucuroasă
Avea ce să-mi arate,
Cine mișcă în paie uscate.
Cei doi iezi,
Necucuiată bucurie –
Două versuri fără greș
Din cea mai frumoasă poezie.
I-am botezat Dobrița și Niculaie
Ca să nu moară
Căzuți în fântână sau de vreo ploaie.

Pe strada principală
Florile satului mergeau la școală –
Unul mic, negricios
Eram chiar eu bucuros
Că sunt din nou un pici
De pe-aici.
La Mogodici
Vasile Cârlan
Surdo-mut de la un an,
O scarlatină îl secerase
Streptomicina
Nu se inventase…

M-am bucurat că nu mă uitase…
Gângurea, primise
Din cer
Frânturi de amintiri și de vise.
Repeta interjecția hău
Până am rostit eu cuvântul Buzău.
Bucuros că mai trăiesc
Eu fericit încă odată să-l întâlnesc,
Mișca din cap insistent
Înțelegeam: sunt prezent!
Cu bastonul scria pe pământ 77
Am scris și eu 67.

Ne-am îmbrățișat
Ne-am amintit de o noapte.
„Mergeam cu caii la păscut
La movilă,
Acolo la fântâna lui Guțilă
Ne culcam pe pământ,
Ne feream de răzoare.
Cine uită de asta,
Adoarme și moare”.

El m-a trezit să nu mor,
M-a depărtat de răzor.
Peste noapte
Un flăcău zbânturat
I-a pus poște din foi
Le-a dat foc
S-a trezit speriat
Se pornise război
A lovit cu bâta în fiecare
Nici unul nu mai sta în picioare.
În mine n-a dat
S-a dus la cai, i-a despiedicat
A încălecat pe un cal,
A dus herghelia în sat…

Eu vedeam în vis cete
Pe la urechi șuierau
Săgețile regelui Dromihete
Cel fără de moarte.
Sufletul lui,
Nemuritorul suflet,
M-a tras deoparte;
Vorbea într-o limbă încurcată
În șoapte:
- Știu că ai dat plugul pe o carte
Iată vârful acestei săgeți,
Otrava e spălată de ploi…
Ați uitat
Cum săgetam cu vârfuri otrăvite furtuna,
Chiar luna se ascundea după zid,
Arcașii trăgeau
Într-un nor.
Porneau la atac
Se scuturau zidurile Helisului de strigătele lor.
Daci liberi sfidători de dușmani și de moarte…

Într-o zi săgețile au otrăvit trăsnetele,
Pământul s-a cutremurat,
Helisul nu s-a surpat
Doar s-a pitit de două mii de ani
Pe Ialomița, la Crăsani,
Aproape de această movilă.

De sus, Gebeleizis privea îngrozit spre răsărit
Unde Ialomița croia albie adâncă.
Despre toate copile și încă
Citește singura carte de istorie adevărată
A bătrânului Herodot…
De acolo vei afla tot
Cum a căzut Agatocles în a dacilor mână,
Cum Dromihetes cu inimă bună
I l-a trimis lui Lisimah înapoi.
Lisimah cap de berbec
S-a întors cu oaste
Cu război și mai mare…

Dăduse grâul în pârg,
Dromihete cu sârg
A dat foc la toată câmpia
Să facă lui Lisimah din cenușă cărare.

Așa am visat toată povestea,
Cu Herodot lângă mine.

Ropotul de copite
Ale cailor alergați de
Vasile Cârlan spre sat
M-a trezit din visul cel mare.
M-am sculat;
Aveam la picioare
Oastea învinsă
Într-o noapte de vară.

Luna privea speriată
Această răpusă armată
Cu o bâtă pentru oi
De un urmaș din neam sărac
Ostaș al lui Dromihete
Din sat de la noi.

UN DOCUMENT PENTRU ISTORIA SATULUI SMIRNA

Satul cu un nume inedit în toponimia românească a fost întemeiat la mijlocul secolului al XIX-lea, de către păstori ardeleni, așezați pe o moșie a Mănăstirii Slobozia[1]. Dincolo de tradiție, numele așezării este în legătură cu arhimandritul Gavriil Smirneanul[2], cel care a rectitorit Mănăstirea Slobozia și care a încuviințat întemeierea satului, pe moșia zisă Smirneanca[3].

Biserica *Adormirea Maicii Domnului*, cel mai vechi edificiu și singurul cu însemnătate istorică în Smirna, a fost ridicată în anii 1865-1866, pe temelii puse încă din 1860, de către stareul amintit și obștea satului[4]. Lăcașul a fost restaurat de mai multe ori în cei 150 de ani de existenă.

Între actele vechi ale arhivei parohiale din Smirna se păstrează un document întocmit în urmă cu peste un secol și care arată starea bisericii și averea acesteia, la patru decenii de la ridicarea ei. Întocmit de preotul Constantin Șerbănescu, paroh, dar și învățător al satului, documentul era avizat de către primarul comunei Smirna, Scarlat N.Chiriacescu și de cei doi epitropi, Gheorghe Dumitrescu și Marin Voinescu. Biserica era dată ca fiind ctitorită în 1864, de fapt anul în care fosta moșie mănăstirească Smirna, cu toate ale ei, a trecut în proprietatea statului și apoi (în parte) a comunității. Pe lângă odăjdii, piese de mobilier, veșminte preoțești ș.a., documentul amintește cărți de cult și icoane vechi, dăruite de comunitatea monahală de la Slobozia, căreia în alte vremuri i-ar fi fost metoh. Intitulat *Inventariul bisericii parohiale Adormirea Maicii Domnului, comuna Smirna, pe anul 1902*, actul prezintă date structurate pe: A.Obiecte sacre și zestrea lăcașului sfânt, cu referire la localul bisericii, altar și interiorul (restul) bisericii; B.Bunuri imobiliare și C.Diferite alte bunuri. Procesul-verbal încheiat în data de 11 iulie 1902, menționa următoarele:,,Subsemnații, Epitropi ai bisericei parohiale *Adormirea Maicei Domnului*, Scarlat N. Chiriacescu, primar și Constantin Șerbănescu, preot și învățător, toți din comuna Smirna, plasa Balta-Ialomița, județul Ialomița. Având în vedere ordinul circular no.6650/902, trimis de Domnul Prefect al acestui județ, autorității locale, cum și cerut de Domnul Revisor școlar învățătorului, respectiv anexat și instrucțiunilor tipărite pe acest formular de inventar, ne-am întrunit în Comisiune în Cancelaria bisericei parohiale a acestei comune și procedând la facerea inventarierei mobile și imobile ce posedă biserica respectivă, am găsit și inventariat următoarele:1.în diviziunea I-a, *Obiecte sacre și zestrea locașului de cult*, cuprinde două articole. 2.subdiviziunea I, *Altarul*, se coprind optsprezece articole. 3. subdiviziunea II-a, *Interiorul bisericei*, se coprind 30 (treizeci) articole. 4.diviziunea II-a, *Bunuri imobiliare*, coprinde un articol și an[exa]. 5.diviziunea III, *Diferite alte bunuri*, se coprind cincizeci articole. Toată această avere descrisă în starea actuală, s-a luat în primire de noi, Epitropii, ținând seama de instrucțiunile coprinse pe acest formular, îngrijind a ne conforma întrutotul. Preot paroh și învățător (Ss), Preot C.Șerbănescu. Epitropi (Ss), Gheorghe Dumitrescu, M.Voinescu. Primar (Ss), S.N.Chiriacescu. Notar (Ss), Popescu"[5].

Concret, inventarul averii bisericii din Smirna, cuprindea în anul 1902 următoarele bunuri:,,*Diviziunea I-a. Obiecte sacre și zestrea locașului sfânt*. 1.Localul bisericii. Este situată în centrul comunei, fiind clădită în anul 1864. Construcția din zid, temelia din peatră, învelită cu scânduri și fer; zugrăvită, are și față sau antreu, construit aseminea în anul 1901, cu fondurile bisericei și apr[obarea] locuitorilor[6]. Construcția bisericei ocupă un teren de 20 m în lungine și 10 m în lățime, are împrejmuire cu cilici de scânduri. În general, sfântul locaș este în bune condițiuni, mai având nevoe de mici reparațiuni. 2.Clopotnița.Este situată în fața bisericei. Construită din zid și lemn, învelită cu fer, se află în bune condițiuni. *Subdiviziunea I-a. Altarul.* 1.Sfântul prastol, din peatră, în bună stare. 2.două fețe de pânză, în bune condițiuni. 3.una față de trativan. 4.un chivot de tinichea, cu două cutii, pe așternut pe Sf.prastol, în care se păstrează sfintele taine, în bună stare. 5.una cruce de argint, în bună stare. 6.un clopoțel de bronz, în bună stare. 7.două sfeșnice de alamă, pe Sfântul prastol, în bună stare. 8.proscomidia, construită din peatră, pe care se păstrează sfintele vase. 9.două sfinte potire, ambele din metal, suflate cu argint și în bună stare. 10.două discose, în bună stare. 11.două lingurițe, în bună stare. 12.una copie de oel, în bună stare. 13.un sfeșnic de alamă, în bună stare. 14. două cădelnițe, ambele de metal, suflate cu argint. 15.una cruce mare, cu *Răstignirea Domnului*, construită din lemn, zugrăvită cu uleiu și sculptată pe margine, uzată. 16.un *Epistas* pe pânză, zugrăvit și uzat, fiind conservat în cutie de tinichea. 17.două dulapuri, ambele de brad, pentru conservarea veșmintelor preoțești și cărților bisericești uzate.18.două rânduri de veșminte preoțești, procurate de preoți cu fondurile lor, biserica neavând veșminte proprii. *Subdiviziunea II-a. Interiorul bisericei.* 1.tâmpla ce desparte Sf.Altar de interior, construită din lemn și zugrăvită în diferite culori și uleiu. 2.două uși ce comunică în Sf.Altar, construite din lemn de tei și zugrăvite cu sfinți heruvimi, în bunăstare. 3.patru icoane mari împărătești, toate sunt din lemn de tei, pictate; cea a Sfântului Nicolae, îmbrăcată în argint. 4.patru aseminea iconițe mici, în fața acestora, construite din lemn de tei, în bune condițiuni. 5.12 icoane, în tâmplă, reprezentând pe cei 12 apostoli. 6.12 icoane mai mici, în tâmplă, reprezentând cele 12 prasnice. 7.12 idem, idem, reprezentând cei 12 prooroci. 8.trei icoane mari, în mijlocul acestora, reprezentând *Cina cea de taină, Iisus cu Maica Domnului* și *Sf.Ioan Botezătorul* și *Sfânta Treime*. 9.crucea deasupra tâmplei, reprezentând *Răstignirea Mântuitorului Iisus.* 10.două iconițe mici, în dreapta și stânga crucii *Răstignirea,* reprezentând cele două mironosițe. 11.una dveră, deasupra ușilor împărătești, zugrăvită pe pânză, reprezentând chipul *Mântuitorului*, în față, îmbrăcat în haine sacerdotale, având dea dreapta și stânga pe *Sfinții Îngeri Mihail și Gavril*, iar în spate tot *Mântuitorul*, cu Sfântul Potir. 12.două uși împărătești, în mijlocul tâmplei, construite din lemn, pictate și sculptate. 13.două icoane în interiorul bisericei (în tindă), reprezentând, una, *Mântuitorul* și alta, *Maica Domnului.* 14.una icoană, așezată pe o masă mare, unde se pune sfânta anafură și cutia bisericei, reprezentând *Sfânta Mucenică Filofteea*, cu marginile sculptate și poleite, uzată. 15.două icoane mici, ce se pun pe iconostas, reprezentând, una, *Adormirea* și *Pogorârea Sfântului Duh* și una, *Învierea* și *Botezul.* 16.27 jeuri de lemn de stejar, cu scaune complecte, în bună stare. 17.un tetrapod din lemn de brad, bun. 18.un iconostas pe care se pun icoanele prasnicelor, construit din lemn, cu priceasul strunguit și cu veșmintele cele necesare. 19.două străni portative, din lemn de brad, vopsite cu vopsea și uleiu. 20.două sfeșnice mari, împărătești, din lemn de tei, strunguite și vopsite. 21.șase făclii pentru sfeșnicele împărătești, toate de lemn și vopsite, uzate. 22.patru sfeșnice mici din lemn de tei, strunguite și vopsite. 23. opt candele, cu vasele necesare pentru untul de lemn; din acestea, 4 sunt de argint, iar 4 de cositor; toate sunt uzate. 24.una colivitră de aramă, pentru botezatul copiilor; este uzată. 25.un policandru în mijlocul bisericei, cu douăsprezece făclii[7], de bronz, având 12 sfeșnice pentru lumânări; uzat. 26.un steag cu coadă de lemn, zugrăvit pe pânză; este uzat. 27. două foi scoarță de lână, uzate. 28.două mese de brad, pentru ținut lumânările și botezat copiii. 29.un clopot mare, în clopotniță, din bronz, fiind spart[8]. 30.una foală de fier și una de lemn, ambele fiind uzate. *Diviziunea II.Bunuri imobiliare.* 1.pământ arabil de cultură în câmp; șaptesprezece pogoane pământ arabil, date pe seama bisericei, de stat, prin legea de împroprietărire a însurățeilor, în anul 1879 (a se vedea copie de plan anexată). *Diviziunea III-a. Diferite alte bunuri.* Cărțile bisericești și alte bunuri aflate în bibliotecă și arhiva bisericei. 1.12 *Minee* vechi, cu litere vechi. 2.12 *Minee* noi, cu litere străbune. 3.un *Octoich* nou, cu litere străbune. 4.una *Cuvântare* veche, cu litere vechi. 5.una *Cuvântare* nouă, cu litere străbune. 6.una *Psaltire* nouă, cu litere străbune. 7.un *Penticostar* vechi, cu litere vechi. 8.un *Penticostar* nou, cu litere noi. 9. un *Ehvlosoghion* nou, cu litere străbune. 10.un *Catavasier* nou, cu litere străbune. 11.un *Triodron* vechi, cu litere vechi. 12.un *Triodron* nou, cu litere străbune. 13.un *Ceaslov* vechi, cu litere vechi. 14.un *Ceaslov* nou, cu litere străbune. 15.un *Apostol* nou, cu litere străbune. 16.un *Apostol* vechi, cu litere vechi. 17.una *Evanghelie* nouă, cu litere străbune. 18.una *Liturgie* nouă, cu litere străbune. 19.un *Tipic* vechi, cu litere vechi. 20.*Istoria Bisericei Creștine,* în stare bună. 21. *Istoria dogmelor Bisericei Creștine,* în bună stare.[9]".

Prof. Dr. Ștefan GRIGORESCU

NOTE.

1.Ștefan Grigorescu,*Așezări și monumente ialomițene.* Editura Helis, Slobozia, 2006, p.263.

2.Adică Gavriil din Smirna, marele oraș grecesc de pe litoralul egeean al Asiei Mici, astăzi Izmir. Numele satului n-are nici o legătură cu rășina numită astfel.

3.Despre cel mai de seamă stareț al Mănăstirii Slobozia, a se vedea monografia noastră, *Mănăstirea Sfinții Voievozi Slobozia. Un rug aprins în inima Bărăganului.* Editura Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, Slobozia, 2013, p.26.

4.Despre istoricul bisericii, în Ștefan Grigorescu,*Protopopiatul Slobozia.* Editura Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, Slobozia, 2014, pp.329-332.

5.Arhiva Parohiei Smirna,*Dosar pe anul 1902, de hârtiile primite în arhiva bisericei acestei parohii, de la autoritatea bisericească [Dosar nr.6/1902]*, ff.14-18.

6.Adăugat cu altă culoare.

7.Idem.

8.Adăugat, deasupra:,,dintre care unul este spart".

9.Urmează cărți noi și registre, până la nr.50.

Aniversare Ludwig van Beethoven

În cadrul programului de parteneriat „Biblioteca vine la tine" în data de 10 decembrie 2015 a avut loc manifestarea cu titlul „245 de ani de la nașterea lui Beethoven" la Liceul de Arte *Ionel Perlea* din Slobozia, mai exact la sala de festivități de la fosta Școala Generală nr. 1. Prima parte a acțiunii a fost dedicată marelui compozitor, personalitate marcantă a muzicii secolului XVII. Opera sa imensă include 9 simfonii, 32 sonate pentru pian, 5 concerte pentru pian, 10 sonate pentru vioară și pian, o serie de cvartete de coarde, muzică vocală, operă și multe altele. Dar mult mai important decât aspectul cantitativ este cel calitativ. Lucrările lui combină perfect intensitatea sentimentului cu perfecțiunea stilului. Beethoven a demonstrat că muzica instrumentală nu mai putea fi considerată o formă de artă de importanță secundară, compozițiile sale ridicându-se la cel mai înalt nivel artistic. Beethoven a exercitat o influență profundă asupra multor compozitori din generațiile ulterioare, inclusiv a unora cu stiluri atât de diverse, cum ar fi Brahms, Wagner, Schubert și Ceaikovski. De asemenea, el a pregătit drumul lui Berlioz, Gustav Mahler, Richard Strauss și al multor altora.

Cu această ocazie, elevilor le-a fost prezentată biografia compozitorului și au avut plăcerea să asculte, de pe un CD, o bucată din creația lui interpretată de Filarmonica din Viena. De asemenea le-au fost prezentate cărți biografice, CD-uri și discuri din colecțiile bibliotecii.

Partea a doua a acțiunii a aparținut invitaților speciali, „Poetul și Cântăreața", cum ei înșiși s-au intitulat Mihăiță Macoveanu și Mădălina Mantu. Au fost numiți de presa bucureșteană „bunuri naționale de preț ale contemporaneității". „Când doi minunați artiști își împletesc talentele se produce o explozie de frumos. Despre povestea lor se pot spune multe, se pot scrie multe, iubirea lor poate fi un exemplu pentru cei mulți, tineri și îndrăgostiți. Doi oameni înzestrați de la natură cu harul de a scrie și de a cânta vin să ne bucure și să ne umple sufletele din prea-plinul lor".

Mihăiță Macoveanu este considerat de criticul Melania Cuc „un trubadur frumos și incorigibil în demersul său de a schimba o lume cenușie și plicticoasă, în una ipotetic desăvârșită....Cu un stil voit a fi hibrid, poetul alternează între cantabilitatea versului (ce poate sta foarte frumos și pe note muzicale) și poemul ceva mai rece, așa zis modern. O răzvrătire interioară specială face ca poezia lui Mihăiță Macoveanu să iasă adesea din tiparul cu care ne-am obișnuit, să se simtă aici o vibrație interioară specială".

Mădălina Mantu s-a născut la Piatra Neamț și are dublă cetățenie, română și germană. Provenind dintr-o familie de muzicieni cu reputație atât în țară, cât și în afara acesteia, Mădălina a moștenit calitățile tatălui său care i-a fost mentor în educația muzicală pe care și-a construit cariera. Mădălina a urmat cursuri de pian începând de la vârsta de 6 ani, iar la vârsta de 21 de ani, perioadă până la care a studiat intensiv canto clasic, a fost solicitată prin contract în Germania. A activat profesional exclusiv în Occident, mare parte din cariera ei fiind bazată pe evoluțiile de pe scene renumite din Germania și Elveția, unde și-a perfecționat tehnica prin studii de specialitate sub îndrumarea unei soprane de renume de la academia de muzică Musikhochschule Hannover. Repertoriul cântăreței cuprinde nu mai puțin de 300 de melodii. Genurile muzicale abordate sunt: jazz standard, swing, soul, blues, pop, musical, etc.

Mihăiță Macoveanu și Mădălina Mantu au oferit un recital cultural-artistic repetând succesul de la lansarea volumului „Poezie" care a avut loc la *Salonul anual de carte* din octombrie. Poetul a recitat câteva poezii din volumul „Veniți, că România moare": „Iarna fără tine","O lacrimă de dor", „Poemul unei tragedii" și „M-am îndrăgostit indiferent". Alternativ, Mădălina Mantu a interpretat câte o melodie pe versurile poetului și a încheiat cu melodii specifice Crăciunului care se apropie.

În final, Biblioteca Județeană a oferit premii în cărți elevilor care au demonstrat cunoștințe despre viața și opera lui Beethoven și care au deja statutul de *utilizator* al Bibliotecii Județene. Evenimentul s-a încheiat cu o sesiune de autografe și fotografii de grup.

Bibliotecar,
Petre Florina

Bibliografie:

Hart, Michael H. – 100 de personalități din toate timpurile care au influențat evoluția omenirii. București, Editura Lider, 1992
www.mihaitamacoveanu.ro
www.radiometafora.ro
www.rasunetul.ro
www.bucuresteni.ro
www.evenimente.cluburibucuresti.ro

Marian ȘTEFAN

LA STRADĂ

- filă din jurnal -

Marți, 18 august 2015**. N**epotul meu Valentin Albeșteanu, împlinea 40 de ani. Ce iute zboară timpul! Parcă ieri săream în mașină și zburam să-i dau marea veste regretatului Ion Albeșteanu, aflat în stațiunea Amara, pentru susținerea unui spectacol.

Din păcate, nu m-am putut vedea cu Valentin de ziua lui și i-am trimis prin e-maill această fotografie și comentariul care o însoțește:

Sfârșit de august 1997. Se anunța o toamnă

blândă.Tămâioasa lui nea Mitică răspândea arome îmbietoare. Nu se auzea decât bâzâitul molcom al albinelor atrase de dulceața broboanelor…

Dar întâi de toate, să facem cunoștință. Primul din stânga sunt eu, cel care măzgălește hârtia. Lângă mine, mereu îngândurată, mama. Ca și mine, se străduiește să „dea bine în poză“, parcă o aud:„Hai , mă, ce dracu, fiți serioși, nu vă mai izmeniți atâta…”

Sub pălăria aia „mișto”, pe care i-am și salvat-o de la „înnec“, în timpul unei partide de pescuit la Căldărușani, când un vânt șugubăț i-o șparlise din cap ’și o lepădase în apele lacului, zâmbește lumii trecătoare „Maestrul“, cum îi spune nea Mitică, sau „șefu“, cum îi zice nea Marin. Maestrul iubea oamenii, îl atrăgea spectacolul străzii și de câte ori venea la țară, spunea: „Hai să ieșim la poartă, să mai vedem și noi lumea”

Doamna în alb e, cum să vă explic eu ca să mă înțelegeți?, e „Doamna Tița”, cum îi spune lumea, „Manutanța“, cum i-am zis eu, super specialistă în ciorbe de tot felul, gogoșerească imbatabilă, horticultoare de renume, diriginte de șantier, practicantă de „țâc-țâc”(poker pe bețe de chibrit), vrăjitoare de mămăligi la ceaun și varză călită bine la cuptor… Nu vă lăsați păcăliți de zâmbetul acela mieros, că nu știți ce se ascunde sub el. Dânsa, asta rămâne între noi, e de fapt, șeful. Să nu vă pună dracu să ieșiți din cuvântul ei! La drept vorbind, ne iubește pe toți, dar nu spune, preferă să ne facă toate poftele. Are și-o vorbă: „Toate la timpul lor; joaca-i joacă, treaba-i treabă!“. Dacă stau bine și mă gândesc, nu prea îmi dau seama cam cât e joacă și cât e treabă în viața ei. Un singur lucru vreau să vă mai spun: dacă vedeți o cămașă spălată, apretată și călcată de dânsa, veți înțelege ce înseamnă „lucrul bine făcut“, cum tot mormăie săsălăul ăsta de Johannis. Ei, și-ar mai fi multe de spus, dar nu avem răgazul necesar.

Cel cu pălărie neagră și cămașă în dungi e nea Marin Micșunaru sau Cișmănaru, cum i-a zis „Maestrul“. Are niște povești fabuloase despre cum era pe vremuri la bostană și mai ales era un mare specialist în „Brâul pe lăsate“,adică te prindeai în joc și dădeai din picioare până la epuizarea tuturor partenerilor. Era mai mult o probă de rezistență fizică.

Despre nea Mitică, Mililă, cum îi spunea bunica, Baronul sau Birbirici, cum îi ziceau unii, știu o mulțime de lucruri. În primul rând era invalid de război, era harnic și chivernisit, iubitor de cai și căruțe… În tinerețe, când mergea des cu marfă la București, îi cântase una, Stela Chioara, într-o cârciumă din Gura Oborului de i se lipise de suflet pentru toată viața. Maestrul îl rugase insistent să ne spună și nouă ce-i cântase Stela aia de-i plăcuse atât de mult. Se codise la început, dar într-o seară, când eram strânși cu toții în jurul grătarului și sfârâia căpșunica în pahare, îmboldit de scripca Maestrului, căreia îi ciupea discret coardele ca unei chitare, nea Mitică a tras adânc aer în piept și cu glas tremurat ca de țârcovnic, a început: „Pe vale țațo pe vale/ C-a făcut mazărea floare/ și fasolea araci n-are/ Hai, țațo, s-o arăcim...“ Noi, ceilalți, ne tăvăleam pe jos de râs, în timp ce Maestrul îl lăuda: „Asta-i! Bravo; ziceai că n-ai voce...“ A fost o seară de pomină, și unica dată când nea Mitică a cântat. Cine nu-l cunoștea pe nea Mitică? El era „Omul cu trăsura“. Prin anii 60, când cu colectivizarea, nu știu cum făcuse rost de o „tresură“, cum spunea el. Treabă dichisită, elegantă, cu arcuri moi, scară rabatabilă să poți urca, dar care era croită pentru cel puțin doi cai. El n-avea decât o biată iepșoară pe care o botezase Loica, parafrazând numele cățelușei Laika-cosmonauta. Dar șoseaua fiind asfaltată de curând, „hardughia“ luneca ușor în urma căluțului și nea Mitică, de două-trei ori pe zi, mergea la gară, când plecau și soseau trenurile de persoane înesate de navetiști pe atunci. Pe nea Mitică îl iubea toată lumea, pentru că era un om politicos și avea un suflet bun…

Cel care lipsește din această fotografie ești tu, domnule Valentin; nu puteai să fi și cu noi și cu aparatul de fotografiat... Îți mulțumim că ne-ai adunat pe toți pentru totdeauna în acea frumoasă zi de început de toamnă și, recunoscători, îți urăm: *La mulți ani, sănătate și împlinirea proiectelor tale profesionale, spre bucuria noastră a tuturora!*

P.S.

M-a sunat și mi-a mărturisit că l-au podidit lacrimile. Știam că așa se va întâmpla, amintirea alor tăi fiind cel mai puternic sprijin sufletesc, mai ales în zilele astea de teribilă degradare umană...

George Theodor POPESCU

NOAPTEA ASINULUI

- rasne și prinosuri trase den cronici -

Motto:

„O veac hilar, sulemenit mi-e graiu’
Pontificând zbanghii dulcețuri
M-ai biruit; în caldarâme
Scot la mezat mantaua cu fireturi.”

I.

În lungul Podului gloata îl părăsi. Amestecată cu frigul de-afară.

– Sunteți niște nemernici, rânji în sinea sa Kyril, abia prăbușit pe scândura udă.

Așa gândi și câinele. Ca să-și aducă aminte de lucruri pe care alții le-au uitat, pipăi lumina hangerului și-și mută privirea pe acoperișul stabilimentului. Acolo picoteau la un loc un cal alb și-o năframă roșie. „Tremurând de soarta cuvintelor” de care era legat, se cununa c-o tristețe mai veche. Două lacrimi îi înflori în colțul de jos al ochiului – Cel beteag. Se dovedi încă o dată că are vocația izbânzii incerte. Sufletul i se înmuie de măreție și asta îi plăcu. Rădvane viu colorate i se răsturnară în sânge înodându-i trupul într-o pâclă solzoasă și rea. Mahmureala din cap îi accentuară simțurile într-un exces de împătimire. Și toate se strângeau în biata inimă.

Dinspre gârle, vântul asimetric, aducea subit tot mai puțină îngăduință și tot mai multă ironie și sarcasm. Se răzlețise fără a se întreba de-i e de trebuință și se lăsă pradă unei lucidități demolatoare. Astfel își înghiți umbra. Icni cu un ultim rudiment emoțional, stabilind pentru ce va urma, dimensiunea surghiunului.

Venise vremea unor decizii și revizuiri. Îl răvășea de bună seamă întru acest novembre cu timpurie brumă și-l rădica den cea mai grea boală ce pare a fi-înstrăinarea. Însufleți în răspăr un joc plin de riscuri. Descoperi astfeliu mierea cuvintelor precum și otrava lor.

Tainica reprezentare înșirată de-a lungul mai multor generații valahe corcite, gâlgâia sugestiv și persista mlădiu… așa încât devenise probă comédiei recente. Grămătic al atâtor nelegiuiri ca doar le-o dovedi cu ele să-și izbândească, Kyril se simți deodată liber.

Soare răsbit, luna în Scorpion. Un rest de lumină ca un deliciu sta răsfrânt să-i îmbrace trupul evghenit. O lume pârâtă îi dădea târcoale.

– Și-acum ce ne facem?! – pare a-l întreba evaluând cruciș nimicul, câinele. – Ce ne facem noi? Și acestea nu erau decât vorbe. Steaua de-i zice Allutus rătăcea singură stăpână pe ceea ce nu-i era îngăduit.

Era târziu. Bucuresciul încă uneltea mistic, meridional. Din adâncuri vegheat de Turnul Colții.

II.

Umbla amânat, cu fereală, trădată pe alocuri de semeția galeșă a iepelor sterpe din grajdurile pângărite ale kaloienilor. Pe când surâsu-i daurit întârzia, undeva în colțul de jos al gurii, adăuga chipului ei noblețea unei drahme. Subțiri, slujindu-i de o parte și de alta, brațele ca două anse, sufereau adesea de-un fel de aiureală. Într-atât iscusit și cu meteahnă, Kyril o întâmpina voit, cu oboseala și sila valahului. Sub streașina ‘năbușită a Hanului cu șindrilă.

– Îmi dai fiori Luminăția Ta – cum numai frica de moarte. Șezi.

– Iureș de vorbe, Logodetti.

– Nu doară vii să zici că din fire așa ești tocmită?!

– Sânge grăbit dedat la grele ispite. De-ar fi numai asta! Cu iconomie rafinată și nerv Aya Potra își strânse feregeaua în jurul gâtului diafan. Era într-acel păgubos an, cu multe rătăciri și vremi nestătătoare. Pe la cristovu’ viilor. O lume belalie, anevoie de stăpânit, curgea dinspre ulița zarafilor: giolari, șeitari, zețari, cârjalii, ciocoi, zăcași, beșlii. Întrutotul această urzeală făcea impresie de spaimă ochiului străin, nedeprins cu zurbaua. Vești de gătiri de poduri, de angarale și zaherea. Bucuresciul făgăduia daruri zbanghii. Dintr-acelea ca să se slobozească la chefuri. Era pierdut.

– De-ar fi numai asta! Reluă, târziu, cu luare aminte Aya.

– Gloata-i întoarsă și pe dos Luminăție.

– Ne-am amestecat cu păgânii.

– Pingeaua ruptă ne strică traiu’ și învățăturile. Ne b i r u i e.

– Deși nu pare, lumea e-n schimbare.

– Așa să fie, numai să fie cu folos, pe măsura răbdării, că numai am păgubit.

– Ia seama cu cine te-nsoțești Logodetti, vremile sunt pricinoase. Fecioru’ Hrizii din Popești ți-i de încredere? Afli aci îndreptările. Și-i întinse un sul de hârtie învechită amirosind a sudoare și seu. Cu grăbire acesta o adăpostire la sân.

III.

Soare strâmb, ca un rânjet – despre seară. În urmă ghizdurile de piatră pustii și câinii înfruntând cu larma lor acea înjghebare de revoltă.

– La Mărcuța cu viniticu’… Ecoul vorbirii acelui duh îi era fatal. Geaba înduioșându-se la propria-i soartă se rușină. Rămase prizonier vechii porniri – ura. Temându-se a nu fire vreo ispitire vicleană se adresă totuși cu anume înflăcărare cuviincioasă mulțimii. Nu înainte de a-și rândui surtucu’ blănit. Cu neîndemânare ce-i drept.

– Așadar boiari – numaidecât fi-ți progresiști, dar cu socoteală… Nu apucă mai mult, fiindcă zurbagiii începu în a-l huidui.

– La Mărcuța… la balamuc… Puțin a lipsit să rupă zăgazul spre a-l umili. Mai abitir scuipându-l și împroșcându-l cu tină – după chef. Abia scăpați din strânsoare, la cotu’ gârlii, cu chiot fanatic surugiii amenințau caii butcii. Mai cu seamă pe cei din cearlău… și așa speriați. Între furie și stupoare Vodă nu arăta ostenit. Doar obrazul îi era căzut, privirea în două părți – ceacâră. Părea a nu înțelege. Țâvna și bâzdâcu’ ridicate la rangu’ de politichie îl orbise.

– IO “am un singur scop, zicea; să d o m n e s c. Restul, n o r o d u l – o țifră. Nu altceva.”

IV.

Zarea albăstrie se curmă brusc. Căci zăbovește a se înnopta. Undeva pe aci în dunga pădurii stoluri de ciori grive fu răspunsul oarecum sinistru la chiotul surugiilor. După un ocol larg cât toată valea Batalului convoiul se propti sub șoproane, la grajduri. Curțile s-au îndesit de ger și zarvă. Făclii, întocmai slugilor buimace, tremurau răspândind în aerul oțelit un miros dulce și trist. Fumegau pline de-un înțeles tainic, nefericit – numai așa ca să fie-mpotrivă.

În capul de sus al scărilor ‘nalte roase de umblet sta în așteptare grabnică, boier Vizanti. Scund, zâmbind cu gura lui strâmbă și păguboasă, plin de pornire și ploconeli cu mari smerenii la mosafiri. Sprijinit trainic într-un toiag din lemn de frasin oblăduit din belșug cu argint, trupul îi era dărâmat – după o viață plină de vicii blajine - Numai căutătura îi rămăsese vicleană, undeva acolo în adâncuri agere – ca la ereți. De-un rest de vreme își petrecea la conac – LA VIFORÂTA – tot în râvne și plictisuri. Tălmăcind hrisoave. Se cuvine a se adăoga, că trecuse prin dificultăți din diferite pricini – de curând învinse. Alaiul descinse, necum trecu și dârdora dichiselii.

Vorbele li se încrucișară – între civilități pompoase și admonestări gingașe, măgulindu-le deopotrivă vanitățile. Această mlădiere promitea o noapte plină de ascunzișuri și vădiri. Departe de Bucuresciul cel scârbavnic.

V.

Aerul – de – un verde stins tăiat în ceară, suspina prefăcut. Smirna, aurul, tămâia fumegau a necredință. Făgăduiala rumenea pe dinăuntru ca vinul, pustiind împrejur. Nerușinarea da-n pârgă. Caii-n ceair mestecau deopotrivă pleava Balcanilor cu lumina Soarelui, puțină. “Cărturar de primejdie” cu flăcări în priviri, aproape de nebunie – Kyril intui cum vremea se bulucea într-un viitor incert. Într-acolo se grăbeau, visând la vreo-nlesnire, veliții. Pasă-mi-te “viața-i o zăbavă în dulcele adevăr ce ne place”

Prof. Maria POPESCU

ISTORIA POVESTITĂ A COMUNITĂŢII DIN SLOBOZIA NOUĂ

(urmare din numărul trecut)

Și locuitorii din Slobozia Nouă s-au jertfit, încurajați de credința că luptă pentru apărarea țării, care pentru ei însemna de fapt să-și apere familia, pământul și libertatea. Chiar dacă satul s-a înființat după Războiul de Independență, aflăm, dintr-un act emis de primărie, în anul 1933, că în Slobozia Nouă se mai afla în viață un veteran, care luptase în război: "Stan Radu, zis și Costache Stan, gradul soldat, contingentul 1876, din Regimentul 8 Buzău, compania 5 Slobozia"[1]. Este posibil ca el să fi primit pământ aici, o recompensă pentru că se luptase pentru țară.

Pentru a-și cinsti eroii, comunitatea a ridicat în perioada interbelică un monument, așezat într-o mică incintă în colțul de nord-est al curții bisericii, la șosea. Realizat din piatră, are formă de obelisc fixat pe un trunchi de piramidă cu trei trepte. La partea superioară se află un vultur cu aripile larg deschise. Pe laturile obeliscului sunt fixate plăci de marmură care amintesc pe fiii satului căzuți în războaiele mondiale.

Comunitatea i-a cinstit pe acești fii ai satului, dar autoritățile nu găseau înțelegere pentru familiile, care, rămase fără sprijin, încercau să facă față vremurilor grele. Este impresionantă **Reclamația** făcută de locuitorii din comuna Slobozia Nouă, adresată prefectului județului Ialomița, în data de 24 februarie 1940[2], prin care arată că nu au primit ajutoarele de concentrați, din cauza autorităților administrative:

"Cu lacrimi în ochi și cu genunchii plecați vă aduc la cunoștință nelegiuirile petrecute în comuna Slobozia Nouă. A fost ordin să se dea lemne la concentrații nevoiași și lipsiți de mijloace, însă s-a petrecut altfel. Aici au primit fruntașii, neamuri cu dl. Primar, vă dau exemplu pe locuitori, Gh. Rezeanu, văr cu dl. Primar, are 10 pogoane cumpărate fără moștenire, al doilea, pe Stelian Maria, cumnat cu dl. Primar, cu firmă de băcănie și fruntaș al comunei a beneficiat de lemne și Gavrilă Iacob, Oprescu Gh., Zaharia G. Tănase și alții care au fost câte o lună concentrați la jandarmii rurali.

Care acum sunt desconcentrați. Nu înțeleg, domnule prefect, ca acești locuitori fruntași ai comunei să beneficieze de acestea, fără a fi în drept. Iar eu, Dumitru Ene, și cu restul mai jos, și toți fiind concentrați pe ziua de 5 august 1939, și în prezent, fără niciun fel de mijloace, din ambiția domnului primar, nu am beneficiat de nimic. (…) din doi cai pe care i-am avut am fost nevoit să vând unu, care mi-a rămas neconcentrat, să-mi întrețin soția cu trei copii și pe bătrânul meu tată în etate de 76 de ani, care se află tot în sarcina mea. (…) Vă rog cercetați personal, nu dați delegația d-lui pretor, fiind în strânse legÎturi cu dl. primar. (…) Noi, care suntem români, trebuie să ne jertfim pentru patrie, nu să jefuim, noi am contribuit la lista de subscripție pentru înzestrarea armatei, cercetați neamurile d-lui primar, dacă se găsește vreunu înscris".

O altă situație apare în timpul războiului, în 1943, când familia soldatului Stan Ion, contingentul 1928, din Regimentul 3 artilerie și familia sergentului Băncilă Ion, contingentul 1934, din Regimentul 23 Infanterie, reclamă că nu au primit ajutoarele legale de concentrați[3].

De data aceasta, primăria este nevoită să răspundă domnului prefect care sunt motivele pentru care nu s-au acordat acele ajutoare. Este cel puțin interesantă motivația în cazul familiei lui Băncilă Ion, din care reproduc câteva fragmente: "Familia sergentului Băncilă Ion n´are dreptul la ajutor, neavând copii, soția este validă și în stare de a munci. (…) Soția reclamantului este validă, în prezent poate munci, neavând copii care s-o rețină de la munca câmpului care în timpul de față avându-se în vedere lipsa de brațe este bine plătită"[4].

Oare autoritățile înțelegeau drama acestor familii sau a soldaților, care departe fiind, în tranșee, se gândeau la cei pe care i-au lăsat acasă fără sprijin ? Este greu să ne imaginăm astăzi, cum a primit vestea morții lui Spânu Stan, soția lui Maria, sau copiii săi, Ion, de 3 ani, Aneta, de 9 ani, Lenuța, de 7 ani și Teodora, de 5 ani. Și ne gândim cum au supraviețuit Măriuca și fiica ei, Olimpia, de 1 an, când tatăl, Mușat Vintilă – căzut pe front – aveau o avere ce însemna o casă și un hectar de pământ[5].

Este important să-i amintim și să-i pomenim pe cei care și-au sacrificat tot ce au avut mai scump, să prețuim efortul lor și al familiilor îndoliate, pentru că, astăzi, noi nu am fi ceea ce suntem, fără jertfa acestor oameni umili.

MONUMENTUL EROILOR DIN SLOBOZIA NOUĂ

După încheierea celui de al Doilea Război Mondial, combatanții care au supraviețuit rÎzboiului, s-au întors pe la vetrele lor, încercând să revină la normalitate, la viața de dinainte. Dar așa cum spunea și Marin Preda "timpul începuse să-și piardă răbdarea cu oamenii"[6], pentru că norii negrii se adunaseră deasupra țării noastre.

Profitând de prezența trupelor sovietice pe teritoriul României, comuniștii vor prelua puterea, iar pentru a-și atinge țelul, nu se vor da în lături de la nicio josnicie. De exemplu, într-un raport al Postului de Jandarmi Amara, din 1945, se precizează: "În ultimul timp, la sate, membrii organizației de stânga fac o intensă propagandă printre săteni pentru a-i determina să se înscrie în Frontul Național Democrat, folosind următoarele mijloace:

Exponenții acestor organizații controlează morile, presele de ulei și dăracele de lână, unde țăranii sunt obligați să meargă… Ori aceștia nu pot să obțină rând decât dacă se înscriu în Partidul Comunist iar cei ce refuză fiind condamnați să aștepte 2-3 săptămâni; exasperați de asemenea șicane, sunt nevoiți să accepte să se înscrie"[7]. Ce ar fi putut să facă țăranii noștri, când aveau de ales între a-și condamna familia la moarte, prin înfometare, sau să se înscrie în Partid, au făcut ceea ce comuniștii se așteptau oricum să facă.

Un alt exemplu grăitor este oferit tot de un document al jandarmilor din Amara, din același an, care afirmă: "Locuitorii din Slobozia Nouă sunt nemulțumiți pentru că zahărul s-a distribuit de la d-ul (domnul) Primar de acasă, iar funcționarilor, care nu s-au înscris în Frontul Plugarilor, nu li s-a dat zahăr. Se mai fac șicane locuitorilor care scot diferite acte de la Primărie, obligându-i să se înscrie în organizația Frontului Plugarilor"[8].

Nu trebuie să ne uimească procedeele utilizate de oamenii numiți de ei, având în vedere că cei care s-au înscris primii în partid erau, în marea lor majoritate, dintre cei mai corupți : "În comuna Slobozia Nouă a fost numit un secretar comunal (de către comuniști – n.n.) un cetățean care a mai fost secretar comunal și a fost condamnat la un an de închisoare pentru delapidare, pedeapsă ce a și executat"[9].

Deși rezultatul alegerilor, organizate în data de 19 noiembrie 1946, a fost falsificat de comuniști, în Darea de seamă, care poartă semnătura șefului Postului Slobozia Nouă și Amara, se precizează:

1) Votarea a decurs în ordine și liniște.

2) Nu s-a petrecut niciun fel de incident în această secție de votare.

3) Cetățenii în alegeri s-au prezentat liniștiți, nu s-au abătut de la ordinele primite de la autoritățile competente însărcinate cu menținerea ordinei.

4) Alegerile au decurs în mod normal și cu reușita guvernului"[10].

Ori când s-a mai întâmplat în istoria alegerilor din România ca totul să decurgă atât de bine? Era de fapt începutul unei politici de cosmetizare a adevărului care trebuia întotdeauna sÎ fie pe placul autorităților.

După preluarea puterii, comuniștii încep să pună în practică programul lor care însemna naționalizarea, colectivizarea și industrializarea. Zvonuri alarmante privind pericolul colectivizării au început să circule încă din 1944, datorită informațiilor pe care soldații români le aflaseră pe Frontul din Est, acesta fiind de altfel unul din motivele importante pentru care comuniștii nu au fost susținuți la noi în țară.

Țăranii de la câmpie s-au opus și ei colectivizării, fiindcă pentru ei familia și pământul erau lucrul cel mai de preț. Este adevÎrat că rezistența lor nu a fost una armată, așa cum s-a întâmplat în Banat, în Munții Apuseni sau în Maramureș, dar acest lucru s-a datorat imposibilității unei astfel de rezistențe. Ei nu erau naivi să se lase amăgiți de promisiunile deșarte ale unui viitor luminos și au făcut tot ce le-a stat în putere pentru a amâna cât mai mult intrarea în colectiv.

Mărturie, în acest sens, stau și răspunsurile din interviurile realizate cu bătrânii satului care spun: " Prima dată a intrat populația săracă care nu avea ce mânca și mai târziu i-au forțat cu dări, cu impozite, le luau animalele și i-au trecut pe toți în colectiv până în 57" (Chivu Grigore, 80 de ani) sau "întâi s-au înscris oamenii săraci, care nu aveau pământ, animale și pe urmă și pe cei bogați, cu animale…." (Ștefan Marin, 73 de ani). Ei își amintesc suferințele îndurate alături de părinții lor: "Da, ne-au luat și mălaiul din hambar, ne-au luat și grâul și nu aveam ce mânca ..." (Bordei Paraschiva, 72 ani).

Ca urmare a hotărârii noii puteri, la 13 august 1950, s-a înființat la Slobozia Nouă Gospodăria Agricolă Colectivă "Al.Petofi", care din 1964 devine Cooperativa Agricolă de Producție "Al. Petofi". În anul 1952, în această gospodărie erau înscrise 107 familii, iar terenul pe care aceasta îl avea în exploatare totaliza 621,50 ha. Dimensiunile cooperativei agricole au sporit în anul 1970, fiind înscrise 454 familii, care exploatau 2172 ha. Cooperativa a obținut producție vegetală, animală, avicolă, apicolă și piscicolă. Conducerea era exercitată de Adunarea Generală, președinte, Consiliul de conducere și Comisia de revizie.

COMPONENȚA G.A.C. LA 31 DEC. 1952

Nr. familii	Fără pământ	Săraci	Mijlocași	Total
	-	32	35	67
Intrate în cursul anului 1952				
	6	7	39	52
Excluse și ieșite în cursul anului 1952				
	-	2	10	12
Existente la 31.XII.1952				
	6	37	64	107

Nr. membrilor de familie existenți la 31.XII.1952: 287, din care: Bărbați între 16-60 de ani: 115; Femei între 16-55 de ani: 96; Adulți incapabili de muncă: 15; Tineri existenți între 12-16 ani: 27.

PERSONALUL ADMINISTRATIV ȘI DE SERVICIU:

Președinte: DIMA BORDEI, 5 clase primare; Socotitor: MARIN STANCIU, 7 clase primare; Ajutor de socotitor: 1; Casier: 1; Magazioner: 1.

În concluzie, putem observa că din totalul populației doar un sfert se înscrisese în colectiv, aceștia erau în special oamenii săraci, lucru confirmat și de bătrânii satului, președintele era un sătean care avea o pregătire rudimentară, fapt ce va afecta funcționarea cooperativei. Se remarcă, de asemenea, că nicio femeie nu făcea parte din personalul de conducere.

Lucrurile au evoluat pe măsură ce comuniștii erau mai siguri de putere și au reușit să pună în aplicare politica de colectivizare forțată. Acest lucru este demonstrat și în Slobozia Nouă de situația prezentată în Darea de seamă anuală a C.A.P. pe anul 1970[12].

NUMĂRUL DE FAMILII:

Existente la 31 dec. 1969: 454. Existente la 31 dec. 1970: 454.

SITUAȚIA MEMRILOR FAMILIILOR PE CATEGORII DE VÂRSTĂ:

	Total	Din care bărbați
Nr. total al membrilor de familie (toate vârstele)	1690	828
Nr. cooperatorilor apți de muncă:		
Bărbați între 16-64 și femei între 16-59	538	300
Nr. membrilor de familie apți de muncă:		
care lucrează permanent în afara C.A.P.	103	80
Nr. membrilor de familie inapți de muncă	23	7
Nr. membrilor de familie cu vârstă peste 65 de ani: (bărbați) și 60 de ani (femei)	145	53
Nr. membrilor de familie în vârstă de 14 și 15 ani	83	40
Nr. membrilor de familie sub 14 ani	798	348

PERSONALUL ADMINISTRATIV ȘI DE SERVICIU:

Președinte: 1; Contabil șef: 1; Contabili: 3 (1 femeie); Casier: 1; Magazioneri: 1;Personal de serviciu: 2; Personal la creșe și grădinițe de serviciu: 2 (femei); Brigadieri: 4; Șefi de ferme: 2.

După revoluția din 1989 și revenirea la sistemul democratic, potrivit dispozițiilor Legii fondului funciar, C.A.P. "Al.Petofi" intră în lichidare în anul 1991. Dar retrocedarea pământurilor venea prea târziu pentru țăranii români, care după o viață de muncă la colectiv nu mai aveau forța să o ia de la capăt : "Când am fost în putere am muncit la colectiv, când să muncesc pentru mine n-am mai putut, am îmbătrânit" (Ștefan Marin, 73 de ani).

BIBLIOGRAFIE:

I. IZVOARE:

*Arhivele Naționale Serviciul Județean Ialomița:

1) Fondul Primăria orașului Slobozia: dosare nr. 138/1892, 272/1924, 335/1928, 376/1930, 425/1933, 456/1935553/1940, 605/1942.

2) Fondul Primăria comunei Slobozia Nouă : nr. 1/1905, 6/1936, 15/1940, 21/1942, 30/1946, 50/1949.

3) Fondul Pretura Plășii Slobozia : dosare nr. 11/1928, 20/1930, 22/1930, 65/1933, 94/1936, 209/1943, 213/1943, 263/1946, 295/1948.

(continuare în pag. 21)

Alexandru Bulandra

„Mioriţa” şi lectura colindelor

Despărțirea paradigmelor mioritice

Articolul „*Miorița și Colinda Junelui bun – atitudini diferite în fața morții*” de Ion Taloș (*România literară,* nr.18 din 2014), mi-a confirmat convingerea că noua paradigmă privind înțelegerea fenomenului mioritic, pe care am dezvoltat-o în lucrările mele (trilogia *„Miorița”* ,2011) nu se impune de la sine, ci presupune confruntarea tenace cu punctele de vedere ale reprezentanților viziunii care a tutelat autoritar cercetarea de până la finele secolului XX. Am numit-o „*Miorița, varianta Alecsandri*” întrucât susține că balada publicată de Alecsandri în 1850 a fost culeasă de Alecu Ruso la Soveja în 1846 și „*înfrumusețată și completată*” de poetul-editor de folclor. De cealaltă parte, nouă paradigmă, „*Miorița este capodopera lui Alecsandri*”, argumentează că balada este creația poetului de la Mircești iar variantele sale orale sunt ulterioare anului 1850. Ideile lui Ion Taloș reprezintă vechea paradigmă, iar inițiatorul viziunii novatoare este Nicolae Manolescu: „*Tot efortul prelucrării se desfășoară în direcția formei culte și scrise.*” (*„V. Alecsandri: spiritul cult al folclorului”,* 1993) Ipotezele criticului și istoricului literar sunt pertinente iar demonstrația sa, construită în jurul conceptului de *scriitură poetică,* mi-a ghidat înaintarea în textura neașteptat de complicată a descifrării concrete a *fenomenului mioritic.*

Am avut de învățat de la toți cercetătorii acestui fenomen unic în cultura română, între care și Ion Taloș. Unii dintre ei – Dumitru Caracostea, Adrian Fochi, Alexandru Amzulescu - și-au dedicat mare parte din viață înțelegerii tainelor *„Mioriței”.* Obstacolele în calea cunoașterii au fost reale: de la tehnicile de ambiguizare folosite de autorii colindelor transilvane până la comportamentul disimulat al lui Alecsandri în calitate de creator, culegător și editor de folclor. A fost nevoie de o abordare multidisciplinară, coerentă și consistentă, care să pună în valoare acumulările vechii paradigme, pentru a reuși saltul dincolo de limitele ei. Așa am ajuns să văd altfel aceleași așezări de cuvinte.

Lectura improprie din concepția capodoperei lui Alecsandri

În primul raport de cercetare a fenomenului mioritic, „*Vasile Alecsandri și cazul Miorița – o anchetă literară*” (2006), am arătat cum a compus poetul de la Mircești balada „*Miorița”*, motivația acestui act și sursele sale folclorice. Rolul declanșator l-au jucat două texte de colind primite de poet din Transilvania în urma anunțului din revista *„Propășirea”*, unde era redactor în 1844, anunț reprodus de George Barițiu în *„Gazeta de Transilvania”.* Într-un text a citit despre doi păcurari care făceau legea unui al treilea, iar în celălalt de o oaie care vorbea cu Dumnezeu. Astfel s-au născut, în mintea combinativă a prozatorului, dramaturgului și poetului moldovean, schema narativă și sugestia oii năzdrăvane din *„Miorița”.* Utilizând clasificarea lui Adrian Fochi din monumentala lucrare „*Miorița. Tipologie, Circulație, Geneză, Texte*”, 1964, am demonstrat că primul text de colind aparține tipului *de câmpie* al *colindei păcurarilor*, iar al doilea este o variantă a colindei cunoscută sub titlul „*Ciobanul sătul de ciobănie*”.

Creatorul „*Mioriței*” a săvârșit o lectură improprie genului celor două texte ardelenești, considerându-le ca fiind fragmente de baladă. De aceea, va adăuga linii de puncte-puncte după textul conceput de el, pentru a arăta că este incomplet, lipsindu-i deznodământul. El nu avea cum să știe că astfel de colinde, spre deosebire de cele cunoscute, moldovenești, constituie *„proiectarea poetică a unei scheme de ceremonial, în care elementele alegorice și fabuloase alternează cu cele descriptive. (...) Dacă într-un mesaj epic propriu-zis elementele descriptive sau lirice sunt subordonate cu totul structurii narative, într-un mesaj ritualic aceleași elemente apar pe plan de egalitate cu cele narative și, în consecință, își permit inadvertențe logice.”* (M. Pop, P. Ruxăndoiu, „*Folclor literar românesc*”, 1978)

Paradoxal, mai toți cercetătorii, cu puține excepții, între care Dumitru Caracostea, fac aceeași greșeală, în analiză trecând peste colindă direct la baladă, întrucât consideră că în *colinda păcurarilor* nu este vorba de imaginea unui gest ritual ci, la fel ca în „*Miorița”*, de o dorință individuală formulată ca testament. De aceea, în volumul „*Masca păcurarului”* (2009), am continuat investigațiile folcloriștilor privind *colinda păcurarilor* pe următoarele direcții: descoperirea sursei sale rituale în sistemul de rituri, prescripții și credințe ale vieții pastorale; descifrarea genezei textului ca trecere de la ritul respectiv la imaginile literare; realizarea funcției de urare prin cântarea textului în lumea pentru care a fost creat. Și iată ce am descoperit.

Descifrarea etnofolclorică a *colindei păcurarilor*

*„La vârfuțu muntelui/ Dimineața lui Crăciun /Sunt vreo trei păcurărași./ Cei mai mari / Îs veri primari,/ Cel mai mic îi strein tare./ Tot îl mână și-l adună/ Ca s-abată oile./ Până oile abătè,/ Lui grea lege îi făcè:/ O pân(i) pușce sè-l împusce/ Ori în sabie sè-l arunce./ El din grai ața grăia:/ – Dragilor frați și fârtați,/ Pe mine nu mă-mpușcați/ Fără capul mi-l luați/ Și pă mine mă-ngropați/ În turiștea oilor,/ În jocuțul mieilor./ Pă mine pământ nu puneți,/ Numai dragă gluga mea/ Și drag fluierașul meu./ Când vântu a trăgăna/ Fluierașul m-a cânta;/ Când a sufla vântu lin/ M-a cânta ca p-un strein;/ Când a sufla vântu-ncet/ M-a cânta ca p-un secret./ Oile cele cornute/ Mândru m-or cânta pe munte,/ Oile cele bălăi/ Mândru m-or cânta pe văi,/ Oile cele seine/ Mândru m-or cânta pe mine.” (*Ion Pop-Reteganul*, Colinde)* Textul trimite la o practică rituală ce se desfășoară aievea. Întrebarea care m-a condus la imaginea-referent a fost următoarea: *care dintre obiceiurile cunoscute în etnofolclorul românesc se aseamănă cu această imagine-comentariu?* Răspunsul a fost: jocul cu măști animaliere *turca* sau *cerbuțul.* Cu acest prilej am mai aflat că 1din 3 colinde românești poartă amprenta obiceiului tradițional al purtatului și jucatului măștii.

Autorul *colindei păcurarilo*r și-a construit textul cântecului de urare pe temeiul unei inovații: a corelat obiceiul turcii cu practica utilizării craniilor de taurine ca însemne apotropaice, constatând că au un element comun - capul încornorat. Ideea de scenariu era: divinitatea reprezentată de turcă cere însoțitorilor ei, atunci când se află lângă staulul oilor din curtea gazdei colindate, să-i fie pus capul în gardul strungii unde, la primăvară, gospodarul își va ține oile și mieii ce se vor naște. Una din condiții era ca și stăpânii de oi colindați să perceapă această alăturare și sensul ei de urare și de protecție a turmelor.

Ori, nu peste tot masca turcii are cap de bovideu, de berbec sau de cerb – respectiv capete încornorate care, desprinse de costumul-mască după încheierea colindatului, să fie îngropate la primăvară în strungă și mutate, odată cu ea, pe locul de pășunat alpin. Acolo unde ea este percepută ca reprezentând curcanul, cocoșul, porumbelul sau vulturul, raționamentul magic nu se mai concretizează. Așa se face că, deși cele peste 270 de variante ale textului de colind descriu secvențe din jocul turca, asemeni arhetipului, în aceste zone etnofolclorice el nu-și mai realizează funcția de urare și/ sau felicitare. Păcurarul străinel, care va muri în colindă, își pierde referința mitico-simbolică de zeitate – Taurul celest -, și rămâne un păcurar: mai întâi cu înțelesul de membru cu rol conducător în ierarhia cetei de colindători văzută ca „turmă de oi”, și mai apoi ca păstor de oi adevărate.

Două colinde surori

În articolul la care facem referire, Ion Taloș prezintă *Colinda Junelui bun,* unde tânărul se luptă cu leul, regele animalelor, ca exemplu de atitudine în fața morții diferită de aceea a ciobanului mioritic. În „*Masca păcurarului”* am analizat și tipul de colindă *Leul* pentru a descifra formula *lei-păcurărei* din patru variante ale *colindei păcurarilor* din zona Clujului. Așa am văzut cum, în cele trei subtipuri ale ei, leul se luptă cu voinicul, este pețitor, preferat de fata de măritat și, în plus, e parte într-o dispută pentru oi. În „*Lupta voinicului*” (A.Viciu, 1914), scopul întâlnirii cu leul este *„Să ne-alegem de viteji”.* Când voinicul vrea să-1 omoare, leul îl sfătuiește: *„Ci mă leagă-n curea neagră,/ Și mă scoate jos la țară:/ Jos la țară-n târgul mare/ Pe ulița grecilor/ De-ți fă fală fraților/ Și cinste părinților/ C-ai prins leu nevătămat,/ Nici de sabie tăiat, nici de pușcă împușcat,/ Numai de luptă luptat!”* În codul de gen al colindei, leul transmite urarea adresată tânărului care acum, împreună cu părinții și frații săi, primește ceata de colindători ce-i dedică această colindă. La fel în *„Colinda junelui”.*

Leul vorbește, poartă arme, reacționează la înțepături, dansează, este blamat! Era evident că acest personaj, numit ca regele animalelor, are manifestările unui om integrat vieții sociale. La întrebarea „*De unde apare leul în colinde?*”, am răspuns „*Din Psaltire !”* Psalmistul se roagă lui Dumnezeu (Psalmul 57)*: „Și leilor le despică/ Fălcile cu care strică,/ Fă-i ca apa ce-i vărsată,/ Ce nu-i în samă băgată./ Și arcul să-ș tragă moale,/ Să să slăbească din foaie...”* Și leul din psalmi are arc! Mai mult, ca și în colindă, leul și zmeul stau împreună: *„Pre vasilisc și aspidă/ Vei umbla ca pre omidă./ Și-i călca leul și zmăul/ Și nu te v-atinge răul.”* (Psalmul 90) Am citat din *„Psaltirea în versuri”* (1673) a mitropolitului Dosoftei al Moldovei pentru larga ei circulație în mediile românești din toate provinciile și pentru apropierea în timp de *„Psaltirea”* în versuri calvină, tradusă din maghiară pe la 1648-1650 de Ștefan Fogarasi, cunoscută și în zona etnofolclorică Hunedoara, centrul de iradiere a *colindei leului.*

Leul din *„Psaltire”* este dușmanul lui Dumnezeu și al Bisericii Sale, asupritor al credincioșilor, într-un cuvânt un om rău, cu manifestări de animal sălbatic. Autorul *colindei leului* ar fi putut atribui apelativul „*leul*” unuia dintre personajele jocurilor cu măști, toate aflându-se în aceeași postură anticreștină. *Care era acel joc și ce personaj ar fi putut fi prezentat ca fiind leul?* Iată răspunsul lui Tibold Schmidt (revista „*Transilvania*”,1911): „Turca e cunoscută în comitatul nostru sub diferite nume. În Țara Hațegului o cunosc sub numele *cerbu, cerbuțu*, în partea vestică sub *țurca*, iar în ținutul Geoagiu și Zlatna, sub *turcă.*” Într-un fragment de colind din zona folclorică unde sunt atestate atât jocul *cerbuțul* cât și *colinda leului,* am citit: *„Nu știu leu-i,/ Nu știu smeu-i,/ Nu știu cerbu-i stretinior.”*(Ovid Densușianu, „*Graiul din Țara Hațegului*”, 1915). Întrebarea firească a fost: *Cine însoțește cerbul în jocul cu măști din Hațeg?* Blojul și conducătorul măștii. Pușca de soc a blojului trimite la pușca din *colinda leului*. În limbajul textelor bisericești (*Sinopsis*-urile din ultimul sfert al veacului XVIII), *cerbul* sau *turca* stau pentru Idol, Satana, iar *blojul* și *conducătorul turcii* sunt măscăricii ghiduși.

Cele doua texte de colind - *a leului* și *a păcurarilor* - descriu același joc cu măști văzut din puncte de vedere distincte. *Legii* pe care *verii primari* vor să o facă *păcurarului străinel* îi corespunde, în *colinda leului*, porunca împăratului; dacă acesta cere ca leul să nu fie pușcat sau tăiat, legea impune *ori să-1 puște, ori să-1 taie* pe micul păcurar; leul se luptă voinicește pe când străinului i se ia capul. Aici găsim un punct tare al comparației: leul este singurul personaj zoomorf din colinde care se luptă pentru a-și salva viața, pe când *păcurarul străinel* este omorât ca un vânat, deci ca un personaj zoomorf; cu alte cuvinte: leul nu trebuie să moara, păcurarul străinel - da! Dacă voinicul este felicitat pentru prinderea leului, verii primari care-i fac legea străinului nu apar ca viteji.

Lectura etnofolclorică a *colindei păcurarilor* confirmă „*Indexul tipologic și bibliografic al colindei*” (M.Brătulescu, *„Colinda românească”, 1981*): personajele omorâte sau amenințate cu omorul în colinde sunt animaliere. Mai exact: măști zoomorfe. Prin urmare, atitudinea ciobanului străinel din *colinda păcurarilor* este dictată de rolul pe care-l interpretează în jocul turca, unde divinitatea ancestrală trebuie să moară odată cu sosirea iernii și să reînvie la primăvară. Iar vitejia junelui bun în lupta cu leul este doar o afirmare a unei atitudini într-un joc cvasiteatral al cetei de flăcăi colindători și nu un comportament real.

Argumentele celui mai mare folclorist ardelean

Atunci când am reconstituit modul în care poetul Vasile Alecsandri a conceput balada “*Miorița”* am utilizat ca sursă referențială o variantă de *colinda păcurarilor* din colecția lui Ion Pop-Reteganul. Cuvântul “*secret*” din această variantă m-a ajutat să-l introduc pe “*străinel”* în zona enigmisticii populare pentru a-l putea descifra. A fost ca o mână întinsă peste timp de un intelectual al satului ardelean unui confrate din Câmpia Bărăganului interesat de mesajul textului.

Și tot de la Ion Pop-Reteganul a rămas, întâmplător sau nu, în manuscris, o colindă, “de fapt o variantă a „*Mioriței*”, cu singura deosebire – ne spune Ion Apostol Popescu, autorul monografiei despre folcloristul ardelean – că episodul dramatic este înlocuit cu unul plin de voie bună. Iată începutul ei: *Pe la poala cerului,/ Pe la drumu raiului,/ Trei păcurărei,/ C-un cerb după ei/ În zori se-ntâlniră/ Și-mi se sfătuiră/ Că-n jocuț de miei/ Se meargă ăi trei/ Dup-a lor mireasă/ Prin grădină-aleasă...”* Acest fragment cuprinde cea mai simplă și limpede dovadă a corectitudinii lecturii pe care am săvârșit-o: alăturarea cerbului celor trei păcurari.

Noul indiciu al preocupării *“celui mai mare folclorist ardelean”* (I.Mușlea) ca nu cumva textul atât de bine încifrat al *colindei păcurarilor* să ajungă de neînțeles, descoperit într-o prelucrare a baladei *„Miorița”*, demonstrează atât convingerea folcloriștilor și intelectualilor satului din Transilvania privind relația dintre *colinda păcurarilor* și balada scrisă de poetul moldovean Vasile Alecsandri, cât și disponibilitatea lor de a recompune cele două creații în alte și alte variante – fie de colind, fie de baladă. Așa au apărut unele tipuri și subtipuri ale *colindei păcurarilor* și, cum am arătat în primul raport de cercetare, *varianta orală-model* a baladei lui Alecsandri care a fost preluată în repertoriul lăutarilor – profesioniștii genului – străbătând astfel Transilvania, Banatul, Oltenia, Muntenia, Vrancea, pentru a ajunge înapoi, în Moldova, la Vaslui, în 1876, după 24 de ani de la intrarea *Mioriței* lui Alecsandri în Ardeal.

Pe acest parcurs, ea a semănat expresia *“veri primari”* în toate zonele folclorice de circulație a baladei *“Miorița*”. Apelativul acesta a apărut în zona Banatului și Munților Apuseni, la intersecția dintre cuvântul sârbesc *dever,* care înseamnă, în ceremonialul nupțial, *conducătorul miresei,* cu sinonimul său românesc *vornic primar.* Cu originea lui atât de specială, acest nume, care desemnează un *rol ceremonial de prim rang în colindatul cu măști*, a răsărit în cercetarea noastră asupra *colindei păcurarilor* pentru a tranșa discuția privind sursa celor mai vechi atestări ale formelor locale ale baladei *“Miorița”.*

Lectura mitico-simbolică a „Mioriței”

Din punctul de vedere al conținutului, balada *„Miorița”* prezintă o situație aparte: doi ciobani se sfătuiesc să-l omoare pe un altul. Un astfel de conflict este o imposibilitate în contextul baladelor pastorale: „*Indicele tematic și bibliografic”* al baladelor populare românești (Al. I. Amzulescu, 1964*)* arată că dușmanii tipici ai ciobanilor și turmelor de oi sunt hoții și haiducii. Rezultă că lectura în cheie pastorală a *Mioriței* trebuie pusă sub semnul întrebării. În cazul „*Mioriței”* culte, am dovedit, pe urmele lui Mircea Eliade și Alexandru Paleologu, că o lectura mitico-simbolică este pertinentă și coerentă: sub mantia unui scenariu pastoral autohton, V. Alecsandri ascunde credințe și legende mitice românești precum și simboluri cunoscute fraților masoni francezi, prieteni ai românilor. (*„Tainele Mioriței”*, 2008) Pentru „*Miorița”* folclorică, o astfel de lectură este posibilă numai în măsura în care variantele sale conservă elemente din prototipul - Alecsandri care trimit la universul mitic românesc; *mioara năzdrăvană* și versurile „*De trei zile-ncoace/ Gura nu-ți mai tace*” pot deschide cerul mirific al credințelor populare și pentru eroul și receptorul ei. În această lectură, atitudinea ciobanului în fața morții este circumscrisă unui scenariu inițiatic, depășind cadrul unei întâmplări fictive pe drumurile transhumanței.

Carmen TĂNASE

nicio piatră pe inimă

în miez de noapte
somnul s-a despuiat de vise și a încălecat poemul în care
dorințele sunt cotate la bursă după moda timpului
ce ne traversează
locul acesta unde iluzia adoră să-și facă de cap
unde cad ninsori și prin mine
poemul înaintează greu pe drumul dintre
lacrimă și zâmbet
gerul mușcă din cuvinte
doar piele și os
scotocesc prin cele mai albe previziuni
să pot legaliza tăceri fără
vicii de procedură
dimineața
nu mai găsesc nicio piatră pe inimă
versurile și-au înfipt semnificațiile cât mai adânc
în foșnetul paginii de sub pernă.

mult prea sau foarte

un cântec venit de aiurea se încâlcește prin păr,
urcă treptele scării,
hălăduiește amintindu-mi cum mă tăvăleam
prin zăpadă
și primăvara mă găsea albă,
albă ca fila unei cărți în care s-au înecat cuvintele
(din ele speram să îi fac adăpost unui poem de dragoste)

îți șoptesc despre
și încă
degetele tale se răzvrătesc,
învârt țigara scuturând tutunul,
dacă am fost mult prea sau foarte
să știi că mă tăvălesc toată noaptea prin paturi străine
alerg cu viteza unei săgeți albastre care sărută toate gările
știu, chiar nu am pic de rușine
dimineața, fug din visele bărbaților și încă mai păstrez
cioburi de cer înfipte în ochi

aș putea, printr-un efort de memorie, să-ți traduc refrenul
rostogolit la picioare
pe care îl iei la șuturi ca pe un maidanez căruia nu i-ai lăsa nici
osul zilei de ieri

tu, care ai școala vieții și ți-ai asumat atâtea
fără să te îndoiești o clipă
înțelegi că atunci când fredonez mușc cu poftă din fericire
nici măcar nu știu să scriu, am doar
aerul
unui om afectat de timpul care odată și-odată
ne va zdrobi umbrele de asfalt
și aceste cuvinte
care se gudură pe lângă
le mângâi și le tot promit câte un loc călduț pe-aici
unde să îmbătrânească.

insomniile

tu știi
cât de adânci sunt nopțile
și până unde se scurge întunericul
când zilele devin atât de plictisitoare
încât se dizolvă fără
nicio urmă
o mușcătură care să amintească
cine sau ce am fost
unul pentru celălalt

până aici
rostogolește-ți gândurile
din când în când
silențios am să le meșteresc înțelesul
pe limba mea

nimeni nu va afla cu ce mi-am umplut
insomniile

măr copt și scorțișoară
somnul s-a cuibărit în mine
și a aprins toată miriștea
au ars amintiri din care nu mi-a rămas decât
aroma de măr copt și scorțișoară învăluind cuvintele
pe care vreau să le duc până la capăt
până la capăt să vadă și ele
cât de greu le mai găsesc un sens

cât de cocoșată e lumea când primesc vești despre
inflație și alte cele care promit belșug de dureri

cât de oarbe sunt zilele prin care
ne tăvălim viața cea pătimitoare de idealuri

până la capăt le duc lângă
alte cuvinte reîncarnate unde metafora dă ghionturi morții
spre exil

Ștefan NEAGU

Paragina...şi refuzul paraginii

Cu admirație - Domnului Nicolae Teoharie,
pentru nemoartea ideii nobile de cafenea

Odinioară, aici săpau ocnași,
Viețași liniștiți, împăcați cu munca silnică
În această groapă vizionară.

Doamne, pe toți i-ai iertat,
Drept pentru care excavatoarele acum
Sunt atât de scumpe și chinuitoare
Lucrând singure după pendula Infernului
Și făcând atâtea ravagii
Sub azurul torid.
Răgetul social inutil e,
Chiar dacă bombardamentul
A încetat.
Limuzinele se strecoară printr-un urdiniș
Atât de îngust.
Parbrizele le spală sângele plound în șiroaie.

Rămânem toți pe margine
Într-o nemișcare savantă
Aplaudând pustiul adânc.
Având toate drepturile să protestăm,
Să cerem anchete,
S-așteptăm procurori de nădejde-
La nevoie, să invocăm "sudălmi și lovituri",
Doar s-o face odată curat
Prin canalele aurului murdar.

Odinioară, atâția trandafiri am furat
De pe aleile antice din centru.
Taverna micuță, rotundă n-a rezistat
Decât ca un viciu impecabil tolerat
În spațiul acela ,,concentraționar",
Rapoartele asupra conduitei noastre
De-atunci sunt păstrate intacte:
Când veneam cu absintul de-acasă fiecare…
Trăiam locului, enigmatici, deloc izolați,
Aproape gemeni,
Deloc "poetes maudits", posaci dar tineri
Cântând pe vechi canoane de beții;
Verlaini de catifea, și Corbieri deloc livizi
Dintr-o Comună propice doar visurilor Blande,
Rollinati narcisiști, deloc halucinanți,
Moreasi prematur intonând cantilene impure
Zburând ca niște fluturi fosforescenți în oglindă
Cu viteza neantului…
Fără stilete la șold, fără pistoale
Vânând doar galeși bastarzi alexandrini
Sunând atât de dulce-n genunea tinerții

Acum atât de-atroce ajunserăm cu toții
Doar greieri bătrâni speriați de război.

De pe marginea Gropii acum privim uluiți;
Tenebrele sunt clare, dar bocetele sunt demodate,
Corbi și-albatroși ciugulind laolaltă
Cadavrele dulci
Ale zilelor verii,

Și agonia astronomică-a toamnei,
Și sunetul metronomului
Ca un tulnic postmodernist împietrind comunitatea,
Și nebunia cernelii din strugurii minții,
Ciorchinii afini ai ultimei experiențe
Pe care poezia îi spânzură
Și-i ține la uscat să-i pălească
Azurul ritos cu sprâncene de sârmă ghimpată.
Doamne, aici nimeni nu mai are o zi lucrată,
Și totu-i
Ca o înmormântare bucurată;
Grinzile-nalte de rugină consolidează încă
Palatul cel Mare.
Alături în adânc, pământul galben
E bucuros să primească noi șobolani,
Dar ei îl refuză…
Deja unii pentru alții nu vor mai fi
Vrășmași niciodată,
Deși forța majoră acum îi obligă
Să-și sape alte tuneluri de bejenie;
Ei singuri purtând cu demnitate
Glugi micuțe de zeghe. Doar la o aruncătură de zar
Retrăgându-se spre iarnă
Ca din fața gloanțelor
Și a gazelor asfixiante,
Și a focului
Care vine și vine
Din vălmășagul miliardar…

Privim castanii decapitați, și stejarii - toți rași
Duși prea violent să ardă-n Depozitul Amărăciunii.
Curând toate vor fi pe-aicea
"cocioabe fără zid"
Sub nicovala marmurei eterne-
Marmură cenușie, murdară
Și fără nici un epitaf,
Măcar un epitaf despre îndrăgostiți,
Despre tinerețea care ne-a fost
Tuturora odinioară
Atât de sfântă și clară.

(Sept.-nov. 2015)

La Urziceni, săptămâna trecută Constantin Țoiu a fost, din nou, la el acasă

Biblioteca Municipală "Constantin Țoiu" Urziceni a organizat, miercuri 25 noiembrie 2015, la Sala de Consiliu a Primăriei Municipiului Urziceni o manifestare comemorativă dedicată evocării personalității scriitorului Constantin Țoiu, Cetățean de Onoare al Municipiului Urziceni, al Județului Ialomița și Patronul Spiritual al Urziceniului. Evenimentul a fos prilejuit de lansarea volumului „Jurnal intim" de Constantin Țoiu, versiune de Alexandru Bulandra, apărut la Editura "Paideia" din București. Versiunea propusă cuprinde note culese din 18 caiete donate de scriitor Bibliotecii Municipale "Constantin Țoiu" Urziceni. Manifestarea a avut loc cu sprijinul Primăriei Municipiului Urziceni, al Asocației Culturale „Helis" și sub egida Uniunii Scriitorilor din România, Filiala București de Critică, Eseistică și Istorie literară. Manifestarea a continuat la Internatul Colegiului Național „Grigore Moisil" cu un ceremonial de pomenire. La eveniment au participat scriitorii Aureliu Goci, Radu Voinescu, Președintele Filialei București de Critică, Eseistică și Istorie Literară, Alexandru Bulandra, organizatorul manifestării, Gheorghe Dobre, Șerban Codrin, Nicolae Teoharie, Costel Bunoaica, Florin Ciocea, Dan Elias, Titi Damian, Ion Văduva, Grigore Spermezan, Dan Laurențiu, Trașcă Pușchin, Lili Balcan, Nicolae Petrache, Constantin David, Constantin Balcan, George Călin, Nicolae Puiu Iliescu, Marian Nicolescu; muzeograful Gheorghe Ciutacu, Dorina Ene, Ion Ene, Marcela Marinică, Luminița Constantinescu, Evdochia Pavunev, Mihai Dane, primarul Constantin Sava, viceprimarul Nicolae Cristea, pr. Nastasia Marin, Ion Dumitrescu, Nicolae Tache, Elena Iatan, Iulia Mândiță, Ivan Carmen Mirela, Carmen Ichim.

Prof. Maria POPESCU

ISTORIA POVESTITĂ A COMUNITĂŢII DIN SLOBOZIA NOUĂ

(urmare din pag. 18)

4) Fondul C.A.P. "Al Petofi" : dosare nr. 1/1952, 24/1970.

5) Fondul Legiunea de Jandarmi Ialomița : dosare nr. 62/1940, 68/1941, 175/1943, 274/1945, 409/1946, 504/1947.

6) Fondul Prefectura Județului Ialomița : dosare nr. 24/1929, 2/1936, 40/1944, 86/1944.

*RecensÎmântul general al populației României din 29 dec. 1930, publicat de dr. Sabin Manuiă, vol. I (partea I, II, III), Ed. Institutului Central de Statistică, f.a.

*Recensământul general al populației României din 29 dec. 1930, publicat de dr. Sabin Manuilă, vol. II, Tipărit la Monitorul oficial, București, 1938.

*Recensământul general al populației României din 29 dec. 1930, publicat de dr. Sabin Manuilă, vol. IX, Ed. Institutului Central de Statistică, f.a.

II. LUCRĂRI GENERALE

1. Cotenescu, M., Vlădăreanu, Al., Tezaur de documente ialomițene, vol. I 1392-1944, București, 1991, p.254.

2.Geacu, Sorin, Dicționar geografic al județului Ialomița, Ed. Enciclopedică, București, 1997.

3.Grigorescu, Ștefan, Așezări și monumente ialomițene, Ed. Helis, Slobozia, 2006.

4.Grigorescu, Ștefan, Inscripții din Județul Ialomița, Ed. Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, Slobozia, 2009.

5.Părnuță, Gh., Istoria învățământului din județul Ialomița, vol.I 1300-1918, Slobozia, 1977.

6.Provianu, I. Ion, Dicționar geografic al Județului Ialomița, Tipografia "Viitorul", Târgoviște, 1897.

7.Rădulescu, Sofia, O privire înapoi…. după 40 de ani, lucrare monografică, în manuscris.

8.Slobozia 400 : Studii și comunicări monografice, Ed. Hermes, Slobozia, 1994, p.9.

9.Stoian, G., Grigorescu, Șt., Mare, Răzvan, Slobozia culturală, monografie, Ed. Star Tipp, Slobozia, 2006.

10.Stoian, George, Slobozia- Contribuții monografice, Ed. Star Tipp, Slobozia, 2007.

11. Stoian, George, Almanahul Sloboziei, Ed. Star Tipp, Slobozia, 2008.

12.Ursescu, V. Aureliu, Anuarul Județului Ialomița pe 1906, Tipografia Constantin I.Șeicărescu, Călărași, 1906, p.456.

(**Note**)

[1] Arhivele Statului Ialomița, fond Pretura Plășii Slobozia, dosar 65/1933, f.7.

[2] Arhivele Statului Ialomița, fond Prefectura Județului Ialomița, dosar 379/1938, f.17.

[3] Arhivele Statului Ialomița, fond Pretura Plășii Slobozia, dosar 209/1943, f.55.

[4] Arhivele Statului Ialomița, fond Pretura Plășii Slobozia, dosar 209/1943, f.59.

[5] Arhivele Statului Ialomița, fond Pretura Plășii Slobozia, dosar 209/1943, f.153.

[6] Preda, Marin, Moromeții, vol.I, Jurnalul Național, București, 2009, p.414.

[7] Arhivele Statului Ialomița, fond Legiunea de Jandarmi Ialomița, dosar 274/1945, f.3.

[8] Ibidem, f.8.

[9] Arhivele Statului Ialomița, fond Legiunea de Jandarmi Ialomița, dosar 274/1945, f.1.

[10] Arhivele Statului Ialomița, fond Legiune de Jandarmi Ialomița, dosar 409/1946, f.88.

[11] Arhivele Statului Ialomița, fond C.A.P"Al Petofi", dosar 1/1952, f.1-10.

[12] Arhivele Statului Ialomița, fond C.A.P "Al Petofi", dosar 24/1970, f.1-15.

Ion VĂDUVA

Fii pentru mine

Sunt aici, protest și supunere
Spuselor Cântării Cântărilor
Ca și cum timpul
Suspendat în icoane
Trece peste reguli și-adoarme
Pe brațe efemere, să se joace cu noi, travestit
Într-un portret.
Te-am descoperit
Dintr-un cuvânt,
Ca să mă aflu lângă tine.
Mi-am descoperit urmele
Păzite în cântec
Printre meri, să bem țărmul,
Să-nvățăm să facem popas.
Fii pentru mine prezentul
În care să-ți arunci ancora
Și s-aștepți să pierzi
Ori să câștigi libertate.

Dăruire

Mă cățăram pe flăcări
Să te-ajung,
Culmea dintre cer și pământ,
Să ghicesc în stele
Lumea-n confuzie,
Să port hainele văzduhului
În strălucirea ce-ai hotărât
Să-mi acopere zarea.
O perdea,
Acoperită de urzeala ochilor
Era între ani,
Întipărită în povestea
Că marea mă apără
De blestemele strecurate
În această lume,
De la care învățam
Să-ndrăznim
S-ascultăm vocile ploii.
Tu știi cel mai bine
Îmbrățișarea mea
Și ruga să nu mă părăsești
Când tristă, marea
Înghite pescărușii.

Ploaia – mesager lui Bacovia

Se află peste drum clipa
Acoperită de panta pe care urc
Să mă rog pământului,
Visul semințelor.
Mă prefac că nu te-aud
Când arborele mă poartă
În poemul frunzelor,
Scris cu fiecare mișcare,
Cu fiecare țipăt de așteptare.
Cu ce preț, Doamne, universul
Încetează să fie întrebarea
Trupului rătăcit
În vibrația luminii
Din spatele tău?
Vreau să știu durerea ploii, mesagerul
Liniștii lui Bacovia.
Te-am privit ca o întâmplare,
Să aparții unui gest
Strâns în suflet
Din scântei îngropate în cer,
Orgii în care oamenii pier.

Dragoste peste înfrângeri

În fiecare zi, cineva
Îți regăsețte strigătul
Rostogolit lângă mine,
Emoție descoperită în taina
Ascunsă pe fusul pământului.
Ascultă povestea lunii
De pe ecranul legendei
Lui Cain și Abel.
Să mă salvezi
Fără să sângerezi în fagurii infectați
Peste care au trecut anotimpuri.
Peste umbre, nepăsători
Copiii se-ntrec pe role
Sfidând vremea.
Așa te zăresc și când nu ești
Sfâșiind distanțele
Să te-nfășori
În secunde din care
Suntem pentru multă vreme,
Totuna în puterea trecerii
Dragoste peste înfrângeri.

Rugă

Să nu mă uiți
Am ajuns să mă mint
Să profanez scara pe care urc
Când suspendată, Bucuria
Inventează jocul în care
Ne regăsim, în genunchi
Lângă catapeteasma
Mistuită în lumina Fiului.
Să nu mă uiți
Mită pentru vreun gând
Singur sau poate uitat
Pe țărmul mării.
Port privirea ta,
Sâmbure trecut prin tăcerea pământului
Să mă aprind
Dispărând în univers
Să-ntorc îmbrățișarea
În rugă.

Spovedanie

Ascultă piatra ce sfâșie
Misterul norilor,
Respirația fulgerului
Fără de care pământul
Nu s-ar mistui în lumina
Devenită neliniște.
Mototolește distanța
În miezul nopții
Rostogolit provizoriu în cuvinte.
Valurile se măsoară-ntre ele
Și ploaia împletește tăceri
În singurătatea nesigură
Cu voluptate demiurgică.
Ascultă cântecul în care, cuminți,
Ne strângem vraja
Din instincte închise
În liniște ce-ncalcă
Contractul împotrivirii.
Așezați cu capetele plecate
Sub veșmintele preoților
Încerc să m-apropii
De taina care nu se scufundă.

Poem de noapte

În numele cerului suspendat
De privirile noastre,
Îmbrăcat în culorile imensității,
Te chem în cântecul ales
De vinovați.
Într-un cuvânt, cu voi toți
Am scris poemul între bine și rău.
Să-ți acoperi ochii
Cu duhul furișat
Din desenele copiilor.
Ard stele aprinse de noapte,
Dintr-un vis în care clipele
Se adunaseră-n cosmos.
Iartă-mă, e trecut de miezul nopții
Totul mă descoperă în ochii tăi
Întipăriți într-o carte.
Nimic nu poate șterge
Rarița din astrele împachetate
În veșmintele lui Dumnezeu.

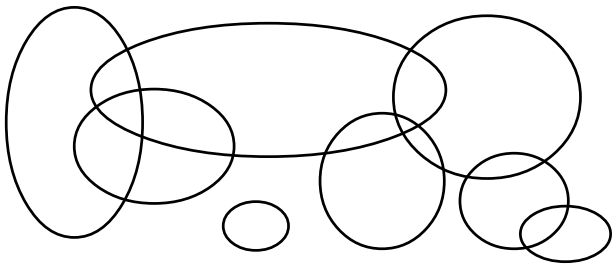

Titi DAMIAN

UN MIRACOL POETIC REGĂSIT - LUCIA ŞTEFANOVICI

Dr. Constantin Michael-Titus, laureat al Academiei franceze, „Membre adherent de la Societe des Gens de Lettres de France" a fost un apropiat al membrilor cenaclului „Dor fără saţiu" din Urziceni. A fost entuziasmat de poeziile foarte tinerei, pe atunci, Lucia Ştefanovici şi, într-o scrisoare din noiembrie 1992, riscă o apreciere care s-a dovedit corectă, în opinia mea, în privinţa perspectivei poetice a acesteia: „După imaginea ce vă este făcută de aceste câteva poeme, consider că aveţi un talent aproape unic în poezia română (aş adăuga eu, feminină) de astăzi [...] sunteţi, deci, în posesia unui talent căruia să-i închinaţi viaţa."

Poeta s-a hotărât cu greu să încredineze tiparului versurile sale, informându-şi cititorii că „volumul cuprinde poeme scrise între anii 1984-2015. Este inutil să facem speculaţii asupra motivelor care au întârziat apariţia volumului. Cert este că, chiar de la prima lectură, unui cititor avizat volumul îi apare închegat tematic şi stilistic, după cum ne vom strădui să argumentăm mai jos, pornind de la aprecierile deosebit de elogioase şi exacte ale mentorului.

Autoarea pătrunde în forţă pe uşa din faţă a literaturii cu volumul de versuri ***DEFINIRE***, editura Inspirescu, Satu Mare, 2015, 106 pagini. Este un volum riguros alcătuit, dovedind din plin maturitatea sa poetică. Chiar prima poezie se constituie într-o definiţie unică, originală a creatorului de Poezie. Din perspectiva ei, poeţii sunt „incurabilii copii ai lumii", „incurabilii adolescenţi ai lumii", „bolnavi de boala cerească/ şi fără de leac/." (Definire) Următorul poem al volumului realizează, într-o dublă cheie, într-un simbolism poetic ingenios – *aşteptare (în iubire) – poezie* - în spirit nichitastănescian, un admirabil portret al poetei şi, concomitent, ale etapelor creaţiei (demersul poetic, apariţia muzei, revelaţia clipei, absolutul poetic): „O chemau zările, depărtările,/ rugi închina unui zeu,/...fremătare de valuri ce strigă din gheaţă,/ prin ceaţă de putredă stea.../ Porni să vestească isvorul./ Căutătorul de perle şi jad/ îi mângâie/ umbra şi/ o strigă/ pe nume./ Silabele se rostogoliră/ – perle în munţi,/ cristale în noapte/ – o avalanşă de rugi./ ...valuri veneau,/ valuri se înecau.../ Ea/ a rămas/ piramidă-n suflare de crin./" (Vârsta neliniştii). Un cititor atent descoperă arta sa poetică, poezia fiind în întregime o amplă metaforă, derivând din acest sincretism, care poate fi tradus astfel: iubirea şi poezia sunt căi de cunoaştere, de atingere a clipei unice de revelaţie a absolutului. Aş atrage atenţia asupra ultimei metafore citate, întrucât devine, din punctul meu de vedere, metafora-cheie a volumului, traducând încremenirea în admiraţie a eului creator în faţa propriei creaţii - victima propriei iluzii.

De aici încolo, cititorul, savurând poem după poem, descoperă tema esenţială a volumului, susţinută artistic printr-o infinitate de metafore ***– aşteptarea (în iubire)*** - cu toate cohortele de sentimente care o însoţesc:

- prefigurarea aşteptării: „Cu gândul la tine,/ numai la numele tău ce ades nu-l mai ştiu/ [...] îmi fumez Ultima Ţigară/ într-un acces de eră./ Întârziat";
- chemare tristă: „Cu gândul la tine, cuvântul mi-l beau/ în timp ce respir/ Ultima Înserare/";
- bocet interior, deznădăjduit, înfundat; „Vorba-mi îngheaţă-n suspin";
- aşteptarea ca teroare; „Ce frig lăuntric frige tăcerile dintâi";
- zbuciumul aşteptării; „Tu, Doamne, ai fost răstignit chiar pe fruntea mea/ între ochii tâlhari/";
- speranţa din spatele aşteptării: „Va veni cineva să te ia/ şi va şterge de jos cenuşa lacrimilor tale/";
- aşteptarea perpetuă: „De când am văzut copacii desfrunzindu-se în zori/ Tot aştept./ Să-i deştept/";
- renunţarea aşteptării: „Cu glas de copil alungat de acasă/ îi spun/ Bună seara,/ iubire/";
- tristeţea disperată a aşteptării: „Tristeţea nu au inventat-o trandafirii,/ ei doar o păstrează ascunsă/";
- aşteptarea ca mângâiere: „Mângâierea se poate regăsi/ de la umărul meu/ la ochii degetelor tale/";
- aşteptarea ca visare: „Mă ascund în noaptea ochilor tăi/ intind iubire şi ură/";
- aşteptarea ca iertare: „Aşteptare,/ îmbătrânind a iertare/";
- aşteptarea ca uitare: „Dacă oamenii nu ar fi început să poarte chipul tău"; „Dacă gesturile mele nu ar fi diferit atât de mult de ale tale"; „Dacă aerul pe care îl respir nu ar fi atât de ameţitor";
- vina în aşteptare: „Mă ascund în noaptea ochilor tăi/ tăinuind întuneric/ şi vină/";
- aşteptarea ca pândă: „Dacă ai şti de când îl pândesc./ Mă dezvelesc de lucruri/ ca într-o dezvelire de aer a peştelui zburător/";
- aşteptarea calvar: „Kilograme de amar îngheţat/ de dimineaţa,/ la prânz,/ seara/";
- oboseala aşteptării (din ultimul poem): „Mă opresc. Vreau să găsesc culoare de nume./ Ce labirint într-o cameră goală!/";

Punctul culminant al aşteptării perpetue, fără izbândă în iubire, îl reprezintă reflecţia, adică revelaţia timpului pierdut în aşteptare: „Aş arunca timpul dincolo de vreme/ S-a lenevit, bătrâne!/ Am aruncat timpul dincolo de vreme.../"

Este renunţarea definitivă la aşteptare.

Rareori, aşteptarea este însoţită de căutare: „Între noi stă şi o geană lungă"; „Mai nou, chiar încep să văd cu ochii..." „E toamnă. Şi, ca şi tine, cred: lucrurile se îndreaptă, de fapt, rotund."

Frământările aşteptării sunt marcate stilistic printr-un curcubeu de verbe la mai toate modurile şi timpurile, din care lipseşte imperativul (refuză comunicarea cu interlocutorul, din partea căruia nu-şi doreşte un răspuns): „aştept", „am aşteptat", „te-aş fi aşteptat", „aşteptând", „aşteptat", „am să te aştept", „te voi aştepta", „aşteptam" etc. Se simte confortabil în monolog, folosit ca o lungă, istovitoare şi izbăvitoare confesiune.

Ceva mai încolo, dl. Michael Titus afirmă în fragmentul de scrisoare plasat de autoare ca prefaţă la volum: „Eu văd aceste poeme în rândul acelor create de Eminescu, de Arghezi, de Lucian Blaga – adică acei poeţi români de dimensiune europeană." Eu aş trimite versurile acestui volum mai degrabă spre Nichita Stănescu. Să clarificăm: poeta nu-l imită, nu-i nici epigon. Descoperi aici versuri de parcă ar fi semnate de marele poet. Nu-i manieră, ci invenţie, mai ales în mânuirea metaforei, care, ca şi la Nichita, are la bază neasemănarea. Citez, la întâmplare, finaluri admirabile de poeme care seamănă, dar nu-s Nichita, ci Lucia. Ale ei au, în plus, acel inefabil, graţia:

„Se îneacă în mine luna/ şi aştept să respir./"

„Sunt aşteptarea aşteptării/ aripa mâinii de pe roată./"

„Doar suntem aripile aceluiaşi zbor/ şi e o singură pasăre/ cu un singur ochi/ ce aţinteşte cu tot mai mare insistenţă/ acelaşi pian dezacordat./"

„Noaptea a ţipat/ prelung/ ca o pasăre rănită în clipa în care sărută/ nevăzutul./"

„Te rugam să te întorci, vântule,/ să-mi laşi pe picioare,/ pe braţe,/ cuvinte./"

„E vară. Şi nu am mai mânţit/ de un gând./"

„Tiptil,/ duc gândurile de copil,/ pe sub umbră de izmă,/ la treabă./"

„Uneori luna este atât de frumoasă/ şi buzele ei lasă dâre subţiri,/ pe dinăuntru/ prin casă./"

„Cerul este verde în seara mea/ călărit de caii absenţi./"

„Stele ard în palmele noastre,/ ard adâncindu-se-n carne,/ jar fără scrum./"

Un element de netă originalitate stilistică a volumului îl reprezintă laitmotivul, ca tehnică poetică, dar aici devenit motiv literar, principalul susţinător al temei. Acest motiv literar nu apare întâmplător, întrucât e menit să accentueze sentimentele, menţinând şi mărind tensiunea aşteptării, dându-i consistenţă, sau urmărindu-i meandrele. Iată câteva motive care se repetă: „Te-am prevenit", „Plural inconştient, delir volant", „Tu nu ştii cât eşti de frumoasă", „Cel mai greu e să nu spui nimic", „Te aştept", „În jurul orei aş fi vrut să fiu", „Între trecut şi nevenit", „Mi-am aşternut, Doamne, a necaz şi durere", „Sirene prelungi", „Plângi" etc.

Transcriem mai jos câteva metafore (sentimente) asociate:

„Tu nu ştii cât eşti de frumoasă": „aşa somnoroasă cum treci înspre viaţă"; „cu gândul prelins înspre gură"; „lăsându-i o dungă-n privire."

„În jurul orei aş fi vrut să fiu": „alergând în urma secundelor"; „cu mâinile suflecate a târziu"; „zid de întărire";

„Plângi": „plânsul să-i fie lacrimă albastră şi rug"; „hieratice lacrimi, prelinse spre rotunjire"; „lacrimi spălate de gând."

Un alt motiv literar ce susine tema volumului îl reprezintă „fulguraţia". Dicionarul o defineşte astfel: „Iluminaţie bruscă a cerului neînsoţită de tunet, produsă de o descărcare electrică în regiunile înalte ale atmosferei." Desigur că autoarea foloseşte termenul în sens metaforic, titlu pentru nouă poeme intercalate cu bună ştiinţă, ca un fel de refren, menit să ilumineze şi să detensioneze aşteptarea prin sclipirile şi fulgerările sentimentului.

Fulguraţii (1): „Se îneacă în mine luna/ şi aştept să şi respir./"

(2): „Am văzut un copil jucându-se cu cercul/ şi se rostogolea cu luna pe o stea./"

(3): „Atât de mult îmi oboseşte somnul/ încercând să mă adoarmă,/ încât adoarme obosit/ ca mama./"

(4): „Între trecut, nevenitul de tine/ nici n-a ştiut că cel fără urmaşi stă/, din iubire,/ o clipă,/ rotundă pătimaş./"

(5): „Dacă ar fi ştiut că/, oriunde s-ar merge/, se calcă/ pe palme/, n-ar fi rămas atât de lung drumul până la inima mea./"

(6): „Se apropie copilul cu paşi necurmaţi/ de lume./"

(7): „Mai ţii minte zorile?/ şi soarele salutat de pe vârful unui/ copac,/ ah, tăiat?/"

(8): „Mereu/ de/ aceeaşi/ parte a vârstei/ se porneau tineri/ cu mersul schimbat în apus./"

(9): „Ploaia îi bate în geam/ ca o tristeţe vinovată./"

Şi în acest moment textul ne obligă să dăm dreptate Maestrului când afirmă că poeta „simte natura în inimă şi ştie să citească mesajul ei." Sunt edificatoare poeme precum: „Crepuscul", „Adevărul despre sfârşitul lumii", sau „Acuarelă", din care citez, spre exemplificare: „Îşi lasă toamna,/ tot mai aproape,/ fardul de pleoape/ pe noi,/ argilă învinsă,/ în focuri încinsă/ şi ninsă prin gânduri,/ prin ploi./"

Am mai descoperit în volum o poezie de o concentrare maximă ce poate fi socotită o altă *ars poetica*: „Rostul vremii/ e/ lacrimă ce cade în amurg/ şi se preface în stea născocitoare./"

Uneori, două versuri dintr-un poem spun mai mult decât un volum întreg despre naşterea poeziei, dar şi a altei lumi, odată cu ea. Ele dau măsura talentului: „Lumea toată, roată, roată/ Să se nască înc-o dată/" (Grafem). (Blaga: „Sapă, frate, sapă, sapă,/ Până daţi de stele-n apă./)

Iată şi o excelentă definiţie a împătimitei de poezie: „Aici/ limba română mi se apropie în suflet/ ca un târâit de greier,/ chemând poezia/." (Aici)

Domnul Michael Titus mi-a uşurat misiunea. Dumnealui a pus sentinţe esenţiale, iar eu am venit cu argumentul oferit de text.

Lucia Ştefanovici dovedeşte prin acest volum că este o poetă matură, modernă, stăpână – aş zice maestră – a metaforei subtile, care înmănunchează ideile poetice, adică sentimentele, trimiţându-le spre sensibilitatea cititorului, obligat el însuşi să reflecteze ori să refacă, împreună cu autoarea, traseele căutării, ale aşteptării şi ale iubirii. Dincolo de aşteptare, este iubire, o iubire reţinută, care explodează în modul cel mai curat şi ingenuu cu putinţă, cum numai la cei care iubesc pătimaş o descoperi, dacă se descoperă atât de frumos cum face Lucia Ştefanovici.

Dumnealui a mai adăugat o propoziţie definitorie: „Tânăra este creatoare de miracol poetic."

Eu i-aş spune: un miracol poetic regăsit. De când aşteptam!

Lili BALCAN

Momente din viaţa oamenilor simpli de provincie de ieri şi de azi (II)

PERDEAUA

Aeroportul Otopeni mi se deschidea, în acea dimineață de mai, destul de obosit, ca să nu zic chiar murdar. Altele îmi erau așteptările, căci era ziua în care, hotărâtă să trec peste mări și peste țări, aveam să-mi revăd fiul, pierdut într-o lume străină… tocmai în Canada !

Priveam oamenii, fețe parcă blazate, locurile, locuri reci, și mă gândeam la regăsire, la acea ”imposibilă regăsire”, cum zice poetul ! Căci una este ce te aștepți ”să vezi” și alta este “ce vezi” ! Am nevoie de o perdea filtru ! Dar cât de deasă ? Ce altă mamă ar suporta să nu-și vadă fiul de șapte ani, știindu-l bolnav și singur printre străini !... Suferința și sentimentul de vinovăție mă copleșeau, mă sufocau și mă transformaseră într-un robot. Bun la ceva ?! Poate, în gospodăria omului !

Otopeni, poartă spre alte lumi, îmi dădea zborul și-mi alina dorul, dar de ce părea totul atât de mohorât și déjà –vu ?!...

Ne-am îmbarcat. Escală la Amsterdam. Trei mici turculeți îmi dau târcoale. Mă amuză și încerc să-i ademenesc. ”- Stai liniștită, zise Sandu, să nu se interpreteze altfel, cu ăștia nu poi să ști niciodată !”

De la Amsterdam, zborul ne va duce direct la…Andrei ! Andrei, fiul meu frumos și zâmbitor ca un înger, ce alesese acum să-și întristeze figura în aceea de rocker-satanist, preferând negrul în locul oricărei alte culori ! Disperată, mă gândesc că-i plac totuși culorile toamnei, deci mai există o speranță… E încă tânăr, deci mai există o speranță. Mai sper și în revederea noastră…

A început numărătoarea inversă, de mult nu mai număr lunile, zilele, am ajuns la ore… În doar nouă ore, cât vom traversa Atlanticul, îl voi revedea !... Nu îl voi certa, nu îi voi zice nimic, doar îl voi strânge în brațe, căci în cei șapte ani mi-am scuturat toate exigențele și am înțeles ce înseamnă a iubi necondiționat.

Stewardese plăcute foșnesc printre noi oferind fel de fel. Le privesc ca într-un vis. Frumos vis ! Zburam deja peste Canada, în două ore vom ateriza. Numai două ore !...

”- Nu e bine să pui la geam o perdea rară, zise Sandu.

-Tu vrei o perdea deasă ?! întrebai.

- Da, te izolează mai bine, nici nu poți fi privit și nici nu privești.

- Dar ce trebuie să ascundem?, insistam.

- Suferințele noastre! se crispă Sandu, privind fix…

- Ba, eu vreau o perdea rară, pentru că văzând pot crede și înțelege.

- Și dacă înțelegi, ce ! Nu poți schimba nimic și nici mai ușor nu-ți va fi ! Zbucium, Lili. Trebuie să înțelegi că viața este un permanent balans între tristeți și bucurii, în care dacă nu-ți găsești un punct de sprijin îți pierzi echilibrul !

- Echilibrul și punctul meu de sprijin mi-l dau deschiderea, ferestrele largi, lumina, culorile… perdeaua rară !

- Echilibrul este în tine și nu te ajută decât o perdea deasă, replică, sufocat, Sandu. “

Simții un ghiont în partea dreaptă.

- Hei, Lili, ce faci, ai adormit tocmai acum ?! Ne pregătim de aterizare !

Rușinată, murmurai încă sub influența visului: *”Andrei, iartă-mă ! Voi rupe perdeaua !”*

Zgomotul pașilor nerăbdători se pierdeau înăbușiți în imensele mochete strălucitor de curate ale aeroportului din Edmonton. Ajunsesem !

Entuziast, Sandu aproape îmi strigă la ureche:

- Doamne, Lili, ce imensitate de aeroport, ce frumusețe !... Vezi, Lili, vezi ?!...

- Dar Andrei, unde este Andrei ?! strigam la rându-mi.

Râdeam și ne apăsam amândoi inimile, ale căror bătăi devenisără amenințătoare. Simțeam că suntem în altă lume !...

Mai puternic decât bătăile inimii, glasul răsună: - Uite-l pe Andrei ! Drept inainte, la capătul sălii de bagaje !...

L-am văzut,… era acolo, înalt, robust, cu ochi albaștrii și fruntea lată, coborât parcă din cer printre muritori.

Fiul nostru, doctor în filozofie al Universității din Edmonton, devenit de curând cetățean canadian, ne aștepta cu un zâmbet larg și brațele la fel de larg deschise !

Aripi de vis m-au purtat spre el și am plutit așa pe tot parcursul celor două săptămâni cât a durat șederea noastră!

...Într-o rezervație de zimbri, Andrei încerca, zadarnic, să întărâte unul pentru o fotografie cât mai reușită. Am țipat la el speriată:

- Andrei, mamă, lasă-l, vrei să ne mănânce ?!

- Stai liniștită, mamă, nu mănâncă decât iarbă.

- Și noi ce suntem ? am întrebat râzând.

- Nu știu, mă mai gândesc, mi-a răspuns asemenea.

...La un muzeu-sat ucrainian și bucovinean, ce conserva în timp oameni, obiceiuri și îndeletniciri, păstrând vie amintirea primilor ucrainieni și bucovineni ce colonizaseră acele locuri la sfârșit de secol XIX, l-am rugat să îmbrace un cojoc moldovenesc și, alăturându-l unei tinere și frumoase moldovence, cu rol de ghid, le-am făcut o fotografie. Privindu-l, mi-am dat seama că nici ”ambientul” de acasă, nici îmbrăcămintea de acasă și nici chiar fata de acasă, nu i se potrivesc, că este altceva și făcut pentru altceva…

...Pe o corabie de pirați în mărime naturală, ce împodobea ca loc de distracție cel mai mare mall din Edmonton, Andrei mă sugruma cu o funie în timp ce Sandu mă apăra cu o sabie. Semnificativ, am scos limba lăsând-o să atârne cât de mult am putut. Speriat, Andrei mă întrebă dacă nu mă strânge cumva prea tare.

- Nu, mamă, dimpotrivă, mă simt atât de bine și de liberă încât îmi vine să mă scălâmbăiesc, pur și simplu să mă schimonosesc !

Râdeam toți trei, chiar și Sandu și chiar prea tare, căci lumea începuse să se uite la noi . Eu continuam să mă maimuțăresc !...

...La Fort – Edmonton, așezare fortificată construită de primii irlandezi și scoțieni sosiți în urmă cu 160 de ani pe pământ canadian, Andrei mă apostrofă parcă victorios:

- Vezi mamă, ei cum au plecat ?!

- Care, ”ei” ?, zisei, trăgând de timp.

- Ei, și ucrainienii și bucovinenii și irlandezii și scoțienii, au plecat din țările lor și au venit aici !

M-am întors spre el cu toată ființa, stând dreaptă în privirea sa ce parcă ardea:

- Andrei, ei și-au construit aici o Bucovină, o Irlandă, o Scoție, dar tu măcar ți-ai construit un colț de Românie ?!

Într-un gest binecunoscut, și-a dus degetele mâinii drepte la tâmplă, zâmbind:

- Vom mai vorbi despre asta, dar înainte, chiar mâine, te voi duce la statuia lui Eminescu.

- Eminescu ?!... Aici ?!

- Eminescu îi însoțește pe români peste tot în lume ! zise Andrei ironic, parodiind cu intenție inclinațiile mele naționaliste.

- Sună a clișeu, zâmbi.

- Viața este o înșiruire de clișee și lecții de viață ! ridică el din umeri, nedumerit de neputința mea de a înțelege firescul.

Sandu interveni împăciuitor:

- Da, și să nu uităm de ”sfaturi, povețe și cuvinte celebre”, pe care eu le ador !

- Dar ce aveți, dragă, cu România, ce aveți cu românii, cât sunt de deștepți ?! Eu, la tinerețe, nu mă culcam până nu citeam câteva ”Snoave Populare” din “Biblioteca pentru toți” !

- Care România, mamă ?! A rămas doar numele de ea ! În rest, nimic !

- Mai e ceva ! insistai.

A doua zi ne-am dus la statuia lui Eminescu. Singură m-am fotografiat cu El.

...Un râu mare și frumos străbate Edmontonul de la est la vest. Malurile lui, pline de vegetație și locuri de agrement, creează un parc minunat în care respiri un aer ca de munte. Lângă podul de pe care Andrei admiră priveliștea aproape zilnic, crește un brad uriaș. De aici am luat 34 de conuri și rămurele pe care le-am adus acasă.

Andrei împlinea 34 de ani !

...Ziua lui am organizat-o în curticica din spatele casei. Invitați: doi chilieni, soț și soție ,ingineri energeticieni, simpatici, atenți și politicoși, un pakistanez, doctorant în stiințe politice, un doctorant polonez, blond, scund și bine legat ce m-a dus cu gândul la “Potopul “ lui Sienkiewicz, un francez din Lyon, student la Fizică, frumușel și rasat și, bineînțeles, un nelipsit chinez, ce se minuna și mulțumea pentru tot și toate, și, nu în ultimul rând, canadianul Bill, bun organizator, săritor, având parcă în grijă să insufletească atmosfera cu glume numai bune. Ni s-a alăturat și familia Douglas, compusă din cinci membri, prietenă a tuturor și cu care am legat și noi o bună și pe vecie prietenie, căci firele care ne leagă au trecut și trec prin Andrei.

Sandu și Andrei au făcut cumpărăturile, eu clătite și șnițele, Bill a pregătit la grătarul din curte fripturi și cârnați. Pe masa plină de sucuri, fructe, aperitive, au început să apară prăjituri, tort și vinuri aduse de prieteni. Andrei nu mai prididea traducând continuu conversațiile noastre ce luaseră un deosebit avânt. Eu, bineînțeles, vorbeam despre România, idilizând oameni și locuri. Katherine Douglas, potențiala soacră a lui Andrei, ne privea cu niște ochi mari, frumoși, primind încântată cadourile aduse de noi din ară, minunându-se și adresându-ne un permanent : *“- Beautiful ! Beautiful ! “*

Venind, parcă, în întâmpinarea mea, Andrei s-a ridicat în picioare, rugându-și oaspeții să-i cânte *“La mulți ani !”* în limba română. Au repetat după el cuvânt cu cuvânt… Mi-a privit apoi lacrimile de pe obraz și, îndreptând degetul arătător spre mine, zise : - Și acum colțul de Românie !

Dispăru în casă de unde revenii curând ținând la subraț o cutie de lemn cu capac. Ne-o arătă, explicând că acolo este pământ românesc, sunt frunze ’i flori românești și toată cutia poartă în ea miros și aer românesc.

I-am privit atunci, mândră, pe toți. Își coborâseră privirele în pământ și cei din Chile și cel din Frana și cel din Polonia și cel din China și cel din Pakistan și chiar zâmbitorul Bill.

...Tot atunci am înțeles că între noi și Andrei există un pod peste care să privim zilnic și lângă care cre’te un brad înalt cu ramuri și conuri de lubire.

- Vreau o Perdea rară, Sandu, să văd Podul, să văd Bradul !

Moarte pe gratis

O catastrofă a îngrozit țara și pe noi toți. Un incendiu de proporții la o discotecă, la un spectacol de Halloween, pe gratis, soldat cu zeci de morți și răniți. Toți, aproape copii. Cauzele focului sunt tehnice, dar împrejurările ce au dus la acest dezastru sunt de altă natură. Copiem din ce în ce mai mult, fără discernământ și mai ales pe americani. Nu mai avem nici Drăgaica, nici Dragobete, nici alte tradiții autohtone, pe care, fie le-am uitat, fie nu le mai vrem, că nu sunt cool, nu au miros „de afară”. Dar ce ne trebuie Halloween? Într-un film istoric românesc despre daci și romani, despre ocuparea Daciei de către romani, în timpul ocupației, în urma unui conflict dintre ocupanți și ocupați, au apărut certuri între generalii romani, când unul dintre aceștia îi reproșează comandantului lor referindu-se la daci: ”Dormim ca ei, vorbim ca ei, mâncăm ca ei, ne îmbrăcăm ca ei”, adică la fel ca dacii, iar comandantul roman încearcă să-i convingă pe camarazii și subordonații săi că numai așa Roma putea să stăpânească Dacia. Și astfel, romanii au stăpânit Dacia vreo sută de ani, după care romanii s-au retras, iar dacii și-au continuat viața cu obiceiurile și rosturile lor. Așa și acum. Nu mai putem trăi românește, ci ca americanii: mâncăm ca ei, vorbim ca ei, ne distrăm ca ei, murim ca ei. Așa ne pierdem esența, ca neam.

Poate Dumnezeu ne dă înțelepciunea strămoșilor noștri, să ne reîntoarcem la tradițiile și rosturile noastre.

Candidat fără şansă

Recent, s-a format un guvern de așa – ziși tehnocrați, iar candidatul pentru justiție a eșuat, nefiind de meserie jurist. A crezut că merge și așa, că ar fi suficient că “s-a luptat cu corupția” în calitate de manager de ONG. Și-a argumentat gestul temerar prin faptul că și-a dorit să conducă ministerul, nu în calitate de profesionist în domeniu, ci de manager, ca să asigure o mai bună administrare a ministerului ce i s-a oferit. Eroare, însă, și asta datorită confuziei între public și privat. S-a pornit de la un model de afară, aplicat în domeniul medical, unde predomină spitalele private și care de regulă, sunt conduse de manageri, care nu sunt medici. Modelul este bun, dar în sectorul medical privat, care este în primul rând o afacere și care are ca prioritate profitul și apoi tratarea pacienților, care sunt mai întâi clienți și abia apoi pacienți, care primesc contra cost , servicii medicale. Acolo unde sectorul privat este limitat și abia la început, predomină serviciul public medical care are ca scop acordarea asistenței medicale, nu profitul, unde beneficiarii serviciului medical public sunt numai pacienți, nu clienți, unde regula este gratuitatea serviciului prestat și unde cheltuielile sunt acoperite din bugetul public. Într-un astfel de domeniu, conducerea unităților sanitare, chiar și a ministerului sănătății, revine unui profesionist în domeniu, adică unui medic. Așa trebuie să fie și în justiție, care este tot un serviciu public, dar justiția nu este un spital și unde nu este suficient să fii un bun manager, ci neapărat să fii și un bun profesionist în domeniul juridic.

De data asta nu s-a regăsit regula lucrului bine făcut. Poate altă dată.

Când ai rude în America

Regula este că omul are atitudine reactivă față de ce se întâmplă cu el și lângă el, iar reacția sa este cu atât mai intensă cu cât o situație reală îl afectează direct. Așa se întâmplă și cu cei care vorbesc despre străinătate sau despre propria țară. Mulți se plâng de țara lor și vor să fie “ca afară”. E noul slogan, strigat în stradă de manifestanții care au reacționat, unii cu sinceritate, alții provocați ori fiind chiar provocatori în urma unui tragic accident cu mulți morți și răniți. Dar astfel de atitudini se manifestă și în mod obișnuit, în viața de toate zilele. Există indivizi care critică cu vehemență străinătatea, căreia îi găsește un șir întreg de neajunsuri, unele reale, altele închipuite, dar asta până când copiii lor ori alte rude apropiate se stabilesc definitiv ori temporar într-o altă țară, cum e America și dintr-o dată ei nu mai critică America și nici pe americani, care devin raiul pe pământ și oamenii cei mai frumoși și deștepți și asta numai fiindcă acum copilul lor este și el acolo, unde totul este fără cusur.

Așa se întâmplă când ai rude în America. Nu mai ești obiectiv.

Ești implicat. Devii părtinitor. Începi să lauzi ceea ce crezi că este acum și al tău.

g. alex

ISTORIA CA VIAŢĂ

(urmare din pag. 14)

Mai adaug că, în timpul acesta, am ocrotit trei bărbai și două femei, persoane trimise de prefectul Capitalei general Pălăngeanu. Erau toți cinci din Bucovina. I-am folosit, pentru a justifica prezența lor în local [școală] , spunând că sunt antihitleriști germani. Pe bărbați i-am pus să lucreze inventarul școlii, lucrare bine făcută, care a rămas în arhive; pe una din femei am ținut-o în personalul ajutător, la spălătorie, pentru călcat rufele elevilor interni, pe a doua la cabinetul medical. Acestora două le-am acordat și salariu și loc de dormit, la sala medicală – infirmerie.

A fost bine. Toată lumea mulțumită. Atmosferă prietenească, muncă și iar muncă, fiecare la locul său.

Cum în 1941, am fost numit și conferențiar la Facultatea de geografie, mi-am făcut și prelegerile cursului de Istoria geografiei, curs pe care l-am ținut la Universitate în anii școlari 1943-1944 și 1944-1945.

Pe 8 ianuarie 1944 mi s-a primit demisia din postul de director al Liceului Mihai Viteazul. Îmi cream timp pentru lucru științific.

Te-aranjăm noi!

Pe 5 octombrie 1945 am fost înlocuit de la Universitate, în postul de conferențiar. Refuzasem să mă înscriu în Partidul Socialist condus de Voitec, ministrul Învățământului. Rămân professor definitiv, cu patru gradații, la Liceul Mihai Viteazul din București

Doamne, câte mai pătimește omul!. S-ar putea spune sute de lucruri. Cu înțelegere și tihnă, am să spun câteva.

După mine a fost numit direcor un professor (Iacob), cu trecut însemnat în învățământ și în educația tineretului. Păcat! A fost menținut puțin. A fost înlocuit cu un cadru didactic socotit de toți profesorii ca nesănătos, de Claudian, după numele vechi al neamului său, Coșniță. Despre el, profesorul de franceză, Ioachim Botez a scris o carte cu titlul *Bibicu* , în care exprima calitãile – puține la număr – , defectele – multe, de umplut o „coșniță“, cum se exprimă autorul.

Relațiile mele cu el fuseseră bune. Înainte de a deveni director, căuta să-mi arate amănunte din viața sa. Îmi înfățișa reviste cu cele scrise de el, despre științele matematice, despre politică și oameni politici, era adeptul fascismului și admiratorul lui Mussolini.

.A trecut o vreme, după care urma să înceapă alta. Ca să parvină în politică, să ajungă deputat, unde își pusese candidatura, a înțeles Claudian că era nevoie să se facă defăimătorul anumitor personae. Între acestea, m-a ales și pe mine. La Minister, în vremea asta, afacerile arau ieftine. Câteva rânduri de scrisoare de mâna lui, despre situația școlară, au fost urmate de „cazul” meu: „…lipsește de la clasă, se opune unor reforme educative… Confidențial”.

Primesc un telefon: „Colegul tău Toma te-a demascat. Treci pe la Minister“. Era într-o luni, când, nu fără teamă, am deschis ușa directorului Învățământului secundar. Era singur. M-a îmbrățișat, spunându-mi:

„Pentru rectificarea hotărârii, lucrarea e la domnul Cornilescu, subdirectorul Învățământului. Nu cred că e nevoie să-i spun că voi trata problema absolut în spiritul legii. Cu privire la acest lucru să nu-mi spui nimic. Sunt măsurile de-a dreptul barbare ale ocârmuirei…i-aduci aminte, sunt câțiva ani numai, te-am scăpat de plecarea în armată; i-am înlesnit hirotonirea ca preot la Nifon, schitul de lângă Pătârlage, satul tău…“

Am vrut să continui, spunând că l-am ajutat să mă ajute. Mi-a tăiat-o scurt, spunându-mi: „Timpul fiindu-mi foarte prețios… Prietenia noastră se bucură de oarecare raritate și ne vom menine în acest raport”. Strângâdu-ne mâna, eu i-am spus: „Consider situația ca rezolvată favorabil“, la care colegul nu a răspuns.

Am intrat în biroul lui Gheorghe Cornilescu, subdirector, fostul meu pedagog și îndrumător în timpul când eram elev la Seminarul Central. S-a ridicat în picioare și a pronunțat cuvintele: „Ce are Toma cu tine? “ A delegat un inspector, să cerceteze situația la fața locului. „Nu purta grijă; să nu vie alte situații cu adevărat nerezolvabile…“

În acest an 1946 s-au petrecut cu mine și alte întâmplări. Am asistat la întrunirea de la Liceul Spiru Haret, pentru alegerea organelor de conducere ale Sindicatului profesorilor secundari. Venisem cu gândul numai să asist la acest eveniment. Nu doream nici o calitate, însă mi s-a propus să fiu președinte. N-am primit, dar cred că evenimentul s-a notat. Nu eram nici pentru, nici contra cuiva.

În noiembrie 1946 au fost alegerile parlamentare, la care alegătorii au fost împărțiți pe specialitățile lor. Profesorii din București au votat la circa din Casa Școalelor, strada Spiru Haret. În timpul votării se produceau unele nereguli, se introduceau străini de breaslă și alții votau de mai multe ori. N-a fost propunerea mea, de ce să zic, dar s-a alcătuit o contestație care mi s-a prezentat să o semnez primul. Am încercat să mă abțin, dar nu am avut câștig de cauză. Mi-am dat semnătura cerută. Am auzit cuvintele: „Te aranjăm noi!”

(*Continuare în numărul viitor*)

Pe picior de plecare

Pe picior de plecare, astăzi de dimineață, am uitat să închid ușa în urma mea. Ceasul de pe peretele din sufragerie, singurul obiect care încarcă marele și impenetrabilul perete ce desparte camerele casei mele, arăta ora 7:45. Acest lucru înseamnă că mai aveam doar cincisprezece minute în care să cobor cele trei etaje ale blocului, să alerg până la stația de autobuz, să prind numărul 13 și să ajung în timp util la serviciu. Sunt o persoană punctuală, însă astăzi alarma ceasului nu a mai sunat, din nu știu ce motiv absurd pe care îl voi convoca mai târziu când voi sta cuminte, la locul meu în autobuz, ascultând vacarmul monoton al orașului meu natal, și am furat timpului douăzeci de minute de răsfăț divin, timp în care mi-am întregit somnul. Astfel, m-am trezit mult prea târziu și, într-o grabă copleșitoare, am pregătit totul pentru noua zi de muncă și am părăsit casa, fără să încui ușa în urma mea. De fapt, cred că am lăsat-o chiar întredeschisă, însă cert este că mi-am expus întreaga viață privată oricărui necunoscut care ar fi avut impertinena să împingă puțin ușa și să tragă cu ochiul în casă.

Cu toate acestea, nimic nu m-a făcut să prevăd rezultatul unei astfel de zile începute cu stângul.

După o zi lungă și obositoare, în care timpul părea că își întinde leneș clipele la infinit, acest lucru determinându-mă să asociez întreaga zi cu pictura lui Salvador Dali, *Persistența memoriei*, am ajuns acasă extenuată și gata să petrec două binemeritate ore în fața computerului, însemnând pe blog ultimele noutăți. Pe drum însă, nu am observat cum totul începuse să își piardă din contur: clădirile impunătoare deveneau simple siluete, copacii ce îmbinau înaltul cerului cu catacombele pământului își pierdeau din culoarea aceea verde strident, trecătorii grăbiți deveneau mai calmi, mai nepăsători și mai plictisiți. Abia când am ajuns în fața ușii și am observat-o, surprinzător, dată de perete, o frică involuntară mi-a traversat șira spinării și m-a deșteptat la realitate. Am intrat bănuitoare în casă, reacționând la fiecare zgomot auzit ca la atingerea unui stimul exterior ce mi-ar putea curma viața. Nu știu cât a durat toată această călătorie prin propria-mi locuință; poate doar câteva clipe, poate o zi sau chiar o săptămână.

Am poposit la mijlocul drumului, pe un scaun pe care nu îmi aminteam când l-am pus acolo, și am încercat să meditez asupra a ceea ce s-ar fi putut întâmpla în lipsa mea. Totul părea într-o ordine firească, cu excepția ceasului care nu mai era la locul său pe perete, ci lîngă ușă, în plus fiind și oprit. Oare cât era ceasul? Bizar lucru că nu îmi puteam aminti ce am făcut în acea zi, pe ce mi-am cheltuit timpul pe care nici măcar nu știam că îl am.

A durat o vreme până când să realizez greșeala comisă. Timpul meu, până atunci nesimțit, a găsit o portiță de evadare și a fugit pe ușa lăsată deschisă. Am ieșit plângând din casă, în mijlocul străzii și am început să întreb trecătorii dacă nu cumva mi-au întâlnit, din întâmplare, pe drum, timpul. „Mi-am pierdut timpul! Zadarnic alerg acum, a luat-o pe căi doar de el știute!” Am colindat zile în șir orașul. Sau poate doar câteva minute… Lumea se oprise în loc, toții ochii erau ațintiți asupra mea. Plecasem în căutarea timpului, fără nicio hartă care să mă ghideze, într-o lume în care nu mă înțelege nimeni, și nu știam cât timp mai aveam. Peste tot în jur aveam vaga impresie că îl văd: deghizat într-o doamnă distinsă, cu o servietă sub braț, într-un copil mic care își roagă mama obsesiv să îi ia o acadea. Dar de câte ori încercam să mă apropii de el, fugea și îi pierdeam iar urma.

„Am obosit”, gândesc într-un final. „Dacă va vrea, va ști unde să mă găsească.” Conștientizam că în goana mea nebună după timp, iar am lăsat ușa deschisă, așa că m-am întors acasă, nu cumva să fugă și altceva. Văzând însă că totul era cât se poate de normal, normalul fiind un termen abstract și mult prea incert pentru a putea fi vreodată înțeles în totalitate, m-am așezat din nou pe scaun. Eram pierdută în timp, căci timpul meu nu avea cum să plece așa brusc și nu găseam niciunde o cale de evadare – toate ușile erau închise. Acum trebuia doar să aștept și să sper că, într-o dimineață, fără să își dea seama, pe picior de plecare, timpul va uita ușa deschisă.

ALEXANDRA PETRE,
Clasa a XII-a, Colegiul Național “Mihai Viteazul” Slobozia

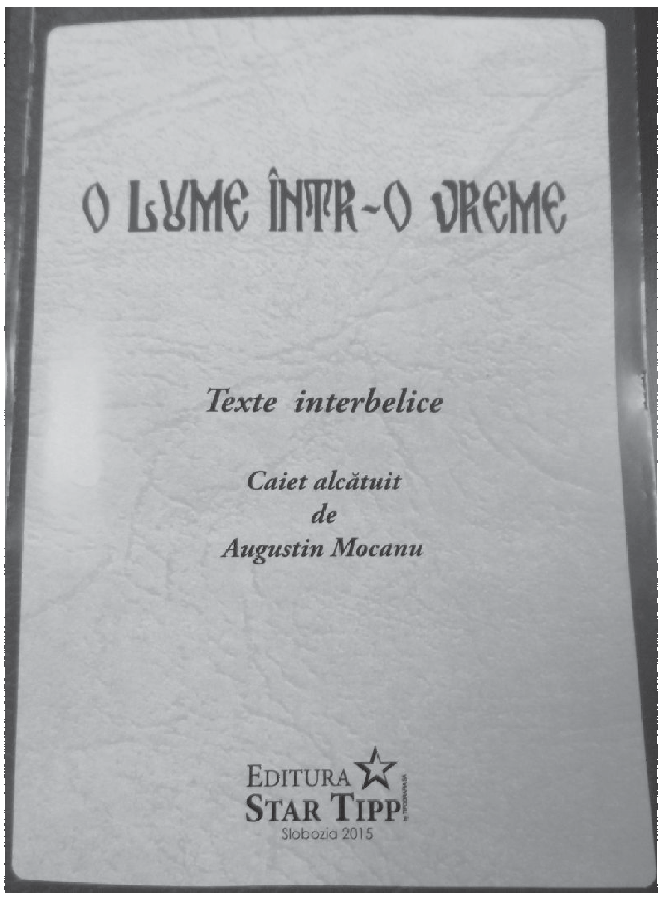

HELIS

REDACTOR ȘEF - Gheorghe DOBRE

Tiparul executat la S.C. ARTPRINT“ S.R.L.
Slobozia – Ialomița; Cod. 8400, str. Ianache, Lot 2
Tel: 0243 234480; 0744 356 593,
E-MAIL: artprintsrl@yahoo.com

ADMINISTRAȚIA

E-mail: gigizap2002@yahoo.com
SLOBOZIA,
Str. Matei Basarab, Nr.26
CONT:
RO88CECEIL0143RON0091587
Suc. CEC Slobozia

Revista poate fi procurată de la sediul redacției
și de la Biblioteca Municipală Urziceni

Parteneri: *Muzeul Județean Ialomița, Biblioteca Județeană Ialomița „Ștefan Bănulescu", Muzeul Național al Agriculturii, Centrul Cultural UNESCO „Ionel Perlea", Centrul Creației Populare Ialomița, Consiliul Județean Ialomița*

Revista poate fi citită pe internet la adresa: **www.revistahelis.ro**

Sponsori: CONMET Slobozia, CONCIVIC Slobozia,
PUCHI ELECTRO Slobozia, ANONIM Urziceni.

REDACȚIA

Redactor şef adjunct - Titi DAMIAN
PROZĂ - Ion NEȘU
POEZIE - Costel BUNOAICA
TEATRU - Șerban CODRIN
FILOZOFIE - Alexandru BULANDRA, dr. Grigore SPERMEZAN
ISTORIE, ARHEOLOGIE - Marian ȘTEFAN, dr. Florin VLAD, Vitalie BUZU
ARTĂ - Ana-Amelia DINCĂ
MUZICĂ - Nicolae ROTARU
ETNOGRAFIE, TRADIȚII POPULARE - Răzvan CIUCĂ, dr. Cristi OBREJAN
EVENIMENT CULTURAL - Nicolae TACHE, Doina ROȘCA, Mihaela RACOVIȚEANU
INTERVIU, REPORTAJ, ESEU - Ion ALECU, Vasile IORDACHE
TEHNOREDACTARE - Veronica PANȚURU